

БУРЯАД

Бүгэдэ арадай сомин

ҮНЭН

1921 оной декабрийн 21-нээ гараа

2002
май
2
Четверг
№ 50
(20560)

Хабарай
хүүл хүхэ
туу харын
21
гарагай
5

Бурятия

ХАБАРАЙ БОЛОН АЖАЛАЙ ҺАЙНДЭРӨӨР!

ХҮНДЭТЭ НЮТАГААРХИД!

Буряад Республикын Правительствын болон өөрынгөө майн 1-нэй амаршалга хүргэхыемни зүбшөөгт! Эб найрамдалай болон Ажалай Һайндэрье Россин хүн ажалшадай наналаа нэгэдэлгын үдэр, хабарай болон ажаллын хэргэлтын шэнжэ һүлдэ гэжэ зүрхэн соогоо эсэн абадаг байха юм.

сэдьхэнэбди. Ниигэм олоной, өөрынгөө бүлын аша туада имагтал үнэн шударгы, шанга хэшээлтэйгээр ажаллаха ябадал тэрэниие одоол жаргалтай, баян болгохо аргатай гэжэ хүн бүхэн ойлгоно. Байдал хайжаржа, гүн сэдьхэлэйн эгээл эрхим наналнууд хүсэлдэхэ гэжэ хэмнайшье сэдьхэдэг.

Һайн Һайхан энэ үдэр эрхимэй эрхим зол жаргал, түрэл Буряад оронойнгоо аша туада ажалай амжалта, элүүр энхэ, амгалиние үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб!

Буряад Республикын
Президент Л.В. ПОТАПОВ.

ХҮНДЭТЭ НЮТАГААРХИД!

Хабарай болон ажалай Һайндэрөөр үнэн эһинһөө Таанадые амаршалнаб! Энэ майн үдэр хадаа манай олон үндэһэтэ гүрэндэ нэгэдэлгын бага найдамтай, өөрынгөө нэгэ этигэлгын һүр һүлдэ зандаа үлэнхэй Мүнөө үедэ олондо Майн нэгэн - манай үнэн болон үетэнүүдэй таһаршагүй холбоо олонхой. Бидэ нэгэл юмэндэ нэгэбди - баян, хүсэтэй Росси хараха зорилготойбди. Энэ аарилго бэзэлүүлхэ хэрэгтэ манай хамтын

хүсэл оролдолго туһалха гэжэ этигэнэб. Тиигээдшье һүүлэй үедэ политическэ талаһаа бата найданги болон эрхэтэдэй эб нэгэдэлэй эрхэ байдалда экономическа ургалтын замаар Росси Буряад орон хоёр дабшана. Танда болон таанадай гэр бүлэнүүдтэ эб найрамдал, һайн һайханиее хүсэнэб!

Михаил СЕМЕНОВ,
Буряад Республикын Арадай
Хуралай Түрүүлгшэ.

ХҮНДЭТЭ УЛААН-УДЫНХИД, МАНАЙ ҮЗЭСХЭЛЭН ҺАЙХАН НИИСЛЭЛЭЙМНАЙ АЙЛШАД!

Майн 1-нээр - Хабарай, Ажалай болон Эб найрамдалай, Ажалшадай наналаа нэгэдэлгын орон эхэ этигэл найдалай Һайндэрөөр үнэн нэгэлһээ Таанарые амаршалнаб! Россида болон ажалша хүндэ би этигэнэб. Эхэ хэжэ шадаха хүн хэзээдэшье хосороогүй өөрынгөө ухаагаар ажаһууха саг ерээ. Баяр үрэн ажабайдалда, мүнөө саһаа Россин эхэтэдэй олоор түрэлгэдэ, инаг дуранда, урин үрэлдэ эрхэ байдал байгуулха арга олонжонууд манда бии.

Майн 1-нэй уряанууд үе сагаар шалгагданхай, тиимэлээ үгы болохогүй. Хүн зоной эгээл нангин хүсэлнүүд, һайн ажабайдалда, экономическа болон политическэ бата найданги байдалда, эб найрамдалда зоригжолнууд тэдээн соо оруулагданхай. Ходол тиимэ байхань болтогой! Хүн бүхэндэ эб найрамдал, һайн һайханиее хүсэнэб, ажаһууһан үдэр бүхэнтнай баяр асархань болтогой!

Геннадий АЙДАЕВ,
Улаан-Үдэ хотын мэр.

ХРИСТЫН ПАСХААР!

ХҮНДЭТЭ НЮТАГААРХИД!

Хэдэн мянган жэлнүүдые ходооро гараха хуби заяатай хүнүүд хүн түрэлтэнэй түүхэдэ байдаг. Тэдэнэй хамтаар Христын хэргэн мүнцэлэлгын гэрэлтэ Һайндэр өөрынгөө үнэн эһинһөө Таанарые амаршалнаб! Энэ үдэр олон миллион хүнүүдэй сэдьхэл Энэрэлэй этигэлэй элшэ гэрэлээр бадаржа байдаг гэшэ. Энэ үдэр гаталһан замаа дахин шэнээр шэнжэлэн олонжолһондол, боро юрьезнэй туршалга, ажалынгуудые дабаха гэжэ оролдогбди. Таанашье үнэн алдартын шажан бэшэ, харин бусадшье ажалнуудые буруушааха үе саг манай гүрэнэй түүхэдэ байһан юм. Тэдэнтэй хамта хүнүүдтэ тон хэрэгтэй оюун ухаан, һайн һайхан ёһо заншалнууд орогүй этэрүүлэг дэһэн байна. Хүлисэшгүй алдуу хэгдээ гэжэ олон жэл үнгэрһэн хойно ойлгоһон

бээбди. Энэ алдуу мүнөө заһагдана. Буряад орондо, бүхы Россидал адляар, үнэн алдартын сүмэнүүд, буддын шажанай дасангууд нэргээгдэжэ байнхай. Республикын Президент һэн тула үлзэ дэмбэрэлтэ энэ ябадалда али болохоор туһа хүргэхэ ябадалые өөртөө шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ тоолодогби. Ямаршье, экономическа талаараа һалбарангышье ниигэм олон оюун сэдьхэлэй, һэшхэл бодолой баялигуудгүй үнэн жаргаха аргагүй.

Хүндэтэ нютагаархид!

Буряад Республикын Правительствын болон өөрынгөө зүгһөө Христын Пасхаар Таанадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб! Танда эб найрамдал, амгалиние, һайн һайхан Танай хамаг үүсхэлнүүдтэ амжалтатай байлгые, элүүр энхэ, зол жаргалые хүсэнэб!

Буряад Республикын Президент Л.В. ПОТАПОВ.

ХАБАРАЙ, АЖАЛАЙ ҺАЙНДЭРТЭ БОЛОН АГУУЕХЭ ИЛАЛТЫН ТУЙЛАГДАНААР 57 ЖЭЛЭЙ ОЙН БАЯРТА ЗОРЮУЛАГДАНАН ҺАЙНДЭРЭЙ ХЭМЖЭЭ ЯБУУЛГАНУУД

(2002 оной майн 1-нээ 9 болотор)

Майн 1
11-00 Хабарай ба ажалай Һайндэртэ зорюулагданан митинг.

12-00 Советүүдэй талмайда Һайндэрэй концерт.

Майн 5
12-00 «Ород Пасхын гэрэлтэ дүр» гэхэн Һайндэрэй хэмжээ ябуулганууд (Одигитриевскэ хүмын дэргэдэ).

14-00 Соёлой ба амаралтын паркнуудай нээлгэ.

Майн 6
14-00 «Прогресс» кино-түбтэ дайнай, ажалай, ара талын ветерануудай вальсын үдэшэ.

15-00 Илалтын үдэртэ зорюулагданан Железно-дорожно районной олонийтын баяр ёһолой суглаан («Рассвет» соёлой байшанда).

16-00 «Прогресс» гэхэн кино-түбтэ «Звезда» уран һайханай фильмын түрүүшын харалга.

Майн 7
12-00 Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда унагшадай дурасхаалда зорюулагданан Улаан-Үдэ хотын госпитальнуудта шархануудһаа наһа барагшадай мемориалда сээсэгүүдые ба сээсэгүүдэй гүрлөөнүүдые табилга.

14-00 «Золотое сердце Бурятии» гэхэн хэмжээ ябуулга («Прогресс» кино-түбтэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадаһан эхэнэрнүүдэй уулзалга). «Россин патриот» гэхэн олонийтэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй республиканска конкурсын лауреадуудые Буряад Республикын Правительствын социальна политикын талаар Түрүүлгшын орлогшо Е.К.Ханхалаевай шагналга.

14-00 Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудтай Советскэ районной олонийтын Дивизионно станцида Һайндэрэй уулзалга.

Майн 8
14-00 Комсомольско тал-

майда Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадажа, наһа бараһан сэрэгшэдэй дурасхаалда сээсэгүүдэй гүрлөөнүүдые табилга.

16-00 Улаан-Үдэ хотын олонийтын түлөөлэгшэдэй, дайнай ба ажалай ветерануудай баяр ёһолой суглаан.

Майн 9
11-00 Советүүдэй талмайда Улаан-Үдын гарнизонной сэрэгшэдэй баяр ёһолой жагсаал.

12-00 - 14-00 хүрэтэр Һайндэрэй концерт-наадан.

12-00 Сэрэгэй техникын жэшээтэ түхэлнүүдэй харалга, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветерануудта болон ара талын ажалшадта зорюулагданан концертнэ программа (С.Н.Орешковэй нэрэмжэтэ соёлой ба амаралтын парк).

12-30 Илалтын Мемориалда сээсэгүүдэй гүрлөө табилга («Танк» хүшөө-памятник).

14-00 Дайнай болон ара талын ветерануудта Э.Казакевичэй «Звезда» гэхэн туужаар «Прогресс» кино-түбтэ түлөөлэгшэй кино.

14-00 «Эдир бэлигтэн - Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай болон ара талаа хүдэлһэн ажалай ветерануудта» гэхэн Улаан-Үдэ хотын хүүгэдэй искусствын хургуулинуудай һурагшадай концерт (Буряадай гүрэнэй филармони).

14-00 саһаа Улаан-Үдэ хотын соёлой болон амаралтын паркнуудта арадай Һайндэрэй найр наадан.

Агентство развития города Улан-Удэ

Дорогие ветераны Великой Отечественной войны, труженики тыла!

От всей души поздравляем с наступающим праздником – Днем Победы!

В этот радостный весенний день желаем вам и вашим семьям долгих лет жизни, крепкого здоровья, благополучия, счастья.

Приглашаем 7 мая в 11 часов на муниципальный рынок "Туяа".

Дая Вас - концертная программа, а с 13 часов - густая продукция. С 7 мая по 12 мая - расширенные выставки продажи продовольственных и непродовольственных товаров со скидками от 5 до 20 %.

2002

Проезд автобусами №№ 2, 17, 30, 29, 21, 44, 80, 77, 56, трамваем № 4 до остановки "Технологический университет", тел.: 41-24-29.

От имени Совета Тункинского зем-лячества «Саяны» и от себя лично сердечно поздравляю ветеранов войны и труда, тружеников тыла и вдов ветеранов ВОВ, выходцев из Тункинской долины с праздником Весны, Труда и Днем Победы!

Пусть этот праздник станет символом весеннего обновления нашей жизни!

С уважением и пожеланиями доброго здоровья, благополучия, долгих лет жизни на благо нашего общества.

Председатель
В.Д. ТАХАНОВ.

ШЭНЭ ТҮЛӨӨЛЭГШЭ

«Сибирское соглашение» болон «Алас-Дурна ба Забайкал» гэрэн...

Баир Ускеев энээнхэр урид Россия Экономика хөгжөлгын министр...

ТОГТУУРИТАЙ ХҮГЖЭЛТЫН ТҮЛӨӨ

Буряадай Президентын дэргэдэ республикийн тогтуурингаар хөгжөх...

Буряадай Президент А.В.Потановой Зарлигаар «Экология» гэрэн секци...

Сибирин отделениин Буряадай эрдэмтүүбэй юрэнхы болон экспериментал...

Буряад Республикын Президент болон Правительствоын хэблэлэй алба...

ЕРЭЭДҮЙ ТЭЭШЭ НАЙДАМТАЙГААР

Бауинтын аймагта буряадууд тиймэ олон бэшэше наа, хүтэлбэрлхы тушаалнуудыг эзэлэгшэдэй дунда тэдэнэр үсөөн бэшэ юм...

Иймэ эрхэ байдалда байгаадшые, манай дүрбэн хамтын ажахы, урданай совхозууд - Джилиндын, Витимэй, Амаладай, Монгойн СПК-нууд...

СПК-да тэдэнэй оруулдаг түдбэринь хямдахан. Харин СПК-гүй газарта үмсын техникэ хүлэлхэнь...

Тийн СПК-тай хууринуудта айлууд үмсэдөө 5-10, бүри дээшэше толгой үхэрнүүдые барина...

Хамтын ажахынуудай бүрин бүтэн үлээн ушарта аймагтай толгойлогшо байхан В.В.Хингеловин габыаа онсо ехэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй...

Районной захиргаан, хүдоо ажахын управлени хамтын болоод үмсын ажахынуудта ямар туһалаамжа үзүүлдэг бэ?

СПК-нуудта тоһо, түлишөөр, нэһлбэхэ хэрэгсэлнүүдээр туһалагдабди, үүлгэртэ мал худалдажа абадагбди. Жэжээн, энэ жэлдэ Витимэй СПК-да хальмаг үүлгэрэй 30 толгой үхэр абажа үгөөбди...

Джилиндын СПК (түрүүлэгшэнь М.Д.Базаров), Монгойн СПК (В.Ц.Доржиев) адуу найнаар үсхэбэрилдэг.

Хамтын ажахынуудта туһалахдаа, бодото дээрээ хууриной бүхы хүн зондо туһална гэшэ аабзабди. Жэжээн, үмсэдөө техникэ хэрэглээнэй түлөө...

үмсынхихөө 14 дахин үсөөн. Гэбэшэе имагтал СПК-нуудта түшэглэн, үмсын мал эды олон байна ха юм.

Эдэ мэтые хараада абан, аймагтай хүтэлбэри хамтын ажахынуудта али болохоор туһалха шэлгэлэ баримтадаг юм.

Аймагтай захиргаан 2002-2004 онуудта аймагтай хүдөө ажахын хөгжөлгын дунда болзолор программа зохиоогд, хаяшаг Хүдөө ажахын министрствэдэ, удаан Президентын дэргэдэ хамгаалжа гараа. Тиймэ болохоороо энэмнай түрэнэй түсэбэй, хуулин зэргэтэй программа болоно бшуу.

Тэрэнэй ёһоор бүхы түхэлэй ажахынууд жэлдээ 550 тонно мяха, 2700 тонно хү, 1500 тонно хартаабха, 190 тонно овош үйлэдбэрлэхэ ёһотой болоно.

Байгша ондо түрүүшынхихөө муниципальна захил баталагдаа. Энэмнай мүн лэ хуулига хүсэтэй зүйл болоно. Ушарынь, хубин ажахынууд тус захиалай хараалхан хэмжээгээр болыница, ветерануудай байшан, хургуули, бага хүүгэдэй эмхи зургаанууд гэхэ зэргын бюджетэй эмхи нүүдтэ мяха, хү, хартаабха, овош эльгээхэ болоно.

Мүн лэ энэ жэлдэ дээр шадарай эрхим ажахы элрүүлхын түлөө конкурс үнгэргэхэмнай. Конкурсын дүрим, сэдхэлэй болон материална талаар урмашуулгын хэмжээнүүд бэлдэгдэнхэн.

Хубин ажахынуудай малай тоо толгой олошоруулхын тула 2000 ондо 15 буха худалдажа абтаа лэн. Шэтэ хотодохи Зүүн Сибирин ветеринарин, эрдэмшэнжэлгын институтдай мэргэжэлгэдэе хабаадуулан, байгша оной май нарада Романовкын, Багдаринай наамхай үнээдые зохиомол артаар үржүүлгэ хэхэмнай.

Эдэ мэргэжэлгэдэ ороноуудай үбшэнүүдые нэргылхэ ябадалда туһалдаг. Гэхэхээ уламжалан, оро үсхэбэрилгэ хэр хөгжөөгдэнэ гэшэб?

Найна сагта 3000 толгой хүрэтэр байхан гэдэг.

Бүри 1970-аад онууд хурт ороноууд яһалал олон байган Харин 2002 оной апрелин 1-нэй мэдээгээр 163 оро аймаг дотор тоологдоно. 104-пингэ «Дылача» (булаг, горхон) гэжэ эвенкиүүдэй гэр бүлын-эсэстэ угсаатанай бүлгэмдэ харууһалагдана. Толгойлогшоһон Андрей Михайлович Туракин Шэтэн областин Тунгуско-ченскэ районтой баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор «Дылача» бүлгэм 8 эрэ ороноууде худалдажа абахан.

Аймагтай хүтэлбэри хуури ажахын саашанхи хөгжөлгын талаар ямар шэлгэлэ баримталха ханалтайб?

Хамтын ажахынуудта 1990-ээд онуудта тараангуй бүрин бүтэн орхиномнай эргэ гээ лэн бээбэ. Саашадаһан тэдэниие дэмжэхэбди. Хуулигаар таряашадай (фермернүүдэй), предпрятэй эмхинүүдэй хамнабарин болоод, үмсын гэр шадарх ажахынууд гээд байха Илагдгүй, буатынь тэгшэ дэмжэхэбди.

Аймагтай шэнэ толгойлогшо боложо, И.Б.Дагбаевай ерэнхэр 2002 оной январин 29-а агропромышленна комплексын хөгжөлгын асуудалаар хамтын сугалаан олоһон жэлэй хүүлээр түрүүшынхихөө үнгэрбэ. Хүдөөгэй бүтэн захиргаануудай гульваанар хамтын болон таряашадай ажахынуудай хүтэлбэрлэгшэд, түрүү ажалтан тэрээнэ хабаадаа. Дүнгүүдэ согсолгодожо, шэнэ зорилгонууд табигдаа, үйлэдбэринин түрүшүүл грамотанууд, шангуудай урмашуулагдаа, түгэсхэдэ сайлалга болоо.

Иймэ болохоороо хуури саг яһала дабагдажа, ерэнхэр тээшээ найдамтайгаар харай болохомнай бэшэ гү?

НИКОЛАЙ БАДМАРИНЧИНОВ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И.Т.Ангураев. Пагна-Нума БАЗАРОВА фото.

На встрече с директором станции агрохимической службы «Бурятская» Галиной Анатольевной Савченко шел разговор о подготовке к весенне-полевым работам.

Станция агрохимической службы существует с 1967 года. За тридцать восемь лет специалистами составлена подробнейшая картограмма полей хозяйства республики, накопилась обширная и ценнейшая информация по состоянию почвенного слоя по каждому полю в каждом хозяйстве.

Но основная задача станции государственной контроль за состоянием и динамикой почвенного плодородия, содержанием в них тяжелых металлов, радионуклидов и остаточных количеств пестицидов в почве, кормах и сельскохозяйственной продукции, разработка и составление проектно-сметной документации по эффективному и экологически безопасному применению средств химизации на КАХОП (комплексное агрохимическое окультуривание полей). Эти работы проводятся в хозяйстве по нашей рекомендации.

В ПРЕДДВЕРИИ

ВЕСЕННЕ-ПОЛЕВЫХ РАБОТ

Также даются рекомендации по известкованию кислых почв, использованию удобрений в кислой почве.

Через каждые пять лет картограмма полей, сенокосных угодий обновляется и хозяйствам вручаются агрохимические паспорта, в которых содержатся подробные сведения о каждом поле, содержания в них калия, фосфора, серы, гумуса, кальция, магния, а также кислотности почвы.

Также специалисты станции

выполняют почвенно-агрохимические изыскания и агрохимическую оценку состояния плодородия почв земельных участков для предпринимателей, садоводогороднических кооперативов и подсобных хозяйств и для определения стоимости земельного участка при купле-продаже.

После уборки урожая огурцов, помидоров, моркови, свеклы, капусты, картофеля и других овощей наша агрохимическая лаборатория дает овощеводам протокол испытания, на

основании которого вручается сертификат качества.

Г.А. Савченко говорит: «Мы собираемся внедрить в производство биологический консервант БАК. Основу этого нового препарата составляют молочнокислые пропионовые бактерии, так что экологически безвреден. Его применение при закладке силоса, сенажа, бобовых культур и разнотравья, которые при применении этого препарата сохраняют полезные вещества вкусовые качества. Одного грамма этого консерванта достаточно для обработки одной тонны зеленой массы, при этом даже спустя длительное время консервант сохраняет все витамины, имеет высокую питательную ценность. Препарат есть ценнейшее профилактическое средство для молодняка крупного и мелкого рогатого скота, а также для взрослых животных. Молочнокислые бактерии нормализуют работу пищеварительного тракта. Думается, применение этого препарата существенно повысит качество кормозаготовительного и производственного молока и мяса.»

Б.М. ЛОБСАНИН

ЧТОБЫ В ОКНАХ ГОРЕЛ СВЕТ

Восточные электрические сети, центральная база которых в Хоринске, обслуживают четыре района - это Хоринский, Еравнинский, Баунтовский и Кижингинский, общей площадью около 82 тысяч квадратных километров, или четвертую часть республики. Можно представить, какую мощную нагрузку несут электросети, чтобы освещались и обогревались детские сады, школы, больницы, словом, бесперебойно снабжались бы потребители на местах.

Нам был прошлый год для одного из крупнейших структурных подразделений ОАО «Бурятэнерго» - Восточных электрических сетей - мы попросили рассказать его директора Юра Даржаповича ЦАГАДАЕВА.

Несмотря на трудности с финансированием и платежами, сдали в эксплуатацию вторую очередь подстанции в селе Романовка Баунтовского района. Со времен перестройки она, первое, первую, которую ввели в систему «Бурятэнерго», и в прошлом году - в эксплуатацию. Кстати, ее мы построили хозспособом. Также мы проложили семидесятикилометровые участки линий электропередач «Онохой-Курбанск» и «Хоринск-Кижинга».

Уже функционируют, неся нам свет и тепло. Нам еще знаменателен прошлый год? Сдали в эксплуатацию оперативно-измерительный пункт «Уда». Это наша гордость, его мы разработали вместе с фирмой «Фриком». В первом квартале прошлого года - один такой комплекс на подстанции в селе Сосновоозерское Еравнинского района. Как вы поняли, жизнь не стоит на месте, развиваемся, чтобы бесперебойно и надежно снабжать электроэнергией своих потребителей.

Еще одно новшество - это пятикилометровая линия на самонагреваемых изолированных проводах в Ачинске Хоринского района. Они очень удобные, надежные. С такими проводами исключается автоматическое отключение и еще, что немаловажно, возможность хищения электроэнергии. Ведь одна из наших проблем - борьба с некомпетентными потерями. Зачастую, люди сел, подключаясь к линиям, просто-напросто воруют электроэнергию. Таких мы

ищем, штрафуем. И то, что сейчас мы провели в Ачинске, заметно снизило потери.

- Ввод новых объектов говорит об устойчивости и динамичности развития Восточных электрических сетей. А что еще необходимо сделать энергетикам для более надежного обслуживания своих территорий?

- Не секрет, линии электропередач сильно изношены, они стоят на деревянных опорах, которым уже по 30-40 лет, т.е. давно-давно отслуживших свой эксплуатационный срок. С прошлого года мы начали их капитально ремонтировать, с тем, чтобы полностью заменить на металлические, железобетонные опоры.

Также планируем закончить ремонт электросетей в селе Ульдурга Еравнинского района. Продолжили строительство линии «Хоринск-Кижинга», что позволит улучшить электроснабжение Кижингинского района.

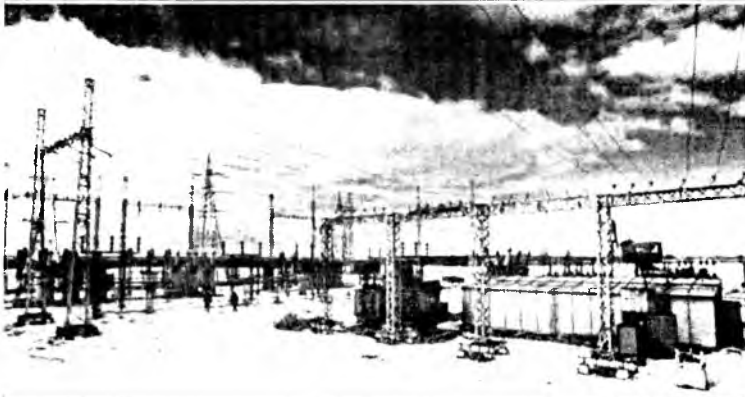
В этом году с районными администрациями заключили договора о приеме бесхозных линий электропередач. Когда-то эти объекты находились на балансе предприятий, организаций, ныне не существующих.

К примеру, предприятия лесопромышленного комплекса. Сегодня уже решили вопрос по селу Тужинка Еравнинского района, по Зун-Хурай Хоринского, по Сулхаре, Хуртэю Кижингинского. В этих селах когда-то были лесопромхозы. То, что осталось, принимаем на свой баланс.

Но и, наверное, главное работать так, чтобы свет в домах го-

Б.Д. ЦАГАДАЕВ

рел всегда, чтобы автоматических отключений стало меньше. И чтобы наши потребители вовремя рассчитывались за энергию.

- Как вы считаете, регион, обслуживаемый вами, перспективный?

- Да, на будущее мы смотрим оптимистично. Надеюсь, что появятся новые потребители и увеличатся темпы развития энергосистемы. Как вы уже знаете, в Баунтовском районе осваивается Хиэгдинское месторождение урана, в Еравнинском работает Эгитинская обогатительная фабрика флюоритового шпата. Кроме этого, в Еравне

поселке Озерном - богатейшее месторождение полиметаллов. Конечно, нам хотелось бы иметь крупного, платежеспособного потребителя.

А вообще, в структуре потребления Восточных электрических сетей промышленность, как и сельское хозяйство, занимает около семи процентов. Остальные - это население и бюджетная сфера.

В целом, по запросу Забайкальского ГОКа подготовлены технические условия на электрообеспечение Хиэгдинского месторождения и Эгитинской обогатительной фабрики с потребной мощностью 7000 квт и 3000 квт соответственно. Для электрообеспечения месторождения урана предусмотрено строительство подстанции Романовка-Багдарин, для Эгитинской фабрики - расширение и реконструкция

Их нужно завершить. И одна, я считаю, из наших основных задач - это обновлять линии электропередач, производственную базу.

Но и вторая головная боль - это хищение проводов. Люди их воруют, несмотря на то, что это связано с риском для жизни. В прошлом году при попытке хищения погиб человек. Просто абсурд, металл сдают за копейки, а на восстановление требуются большие затраты.

В октябре прошлого года, когда меня назначили директором, руководство «Бурятэнерго» поставило передо мной задачу ликвидировать задолженность по заработной плате (она составляла более двух месяцев) и по налогам. Сегодня полностью вышли на регулярную выплату зарплат, хотя это удастся с трудом.

- Говорят, что ваша производственно-техническая база - одна из лучших в энергосистеме Бурятии?

- Да, она у нас сравнительно новая, в прошлом году сдали в эксплуатацию вторую очередь, в которой учебные корпуса, мастерские. Большое внимание уделяем автоматизации, у нас создана локальная компьютерная сеть. Ныне задумали ее реконструировать с выходом на наши районные электрические сети и подключением их к Интернету. Учебные корпуса достаточно оснащены, ежегодно в них повышают квалификацию, обучаются наши специалисты.

Но и в конце нашей беседы, я бы хотел отметить, что рост энергопотребления - верный индикатор подъема реального сектора экономики. А он у нас в республике набирает обороты. Отсюда и увеличение загрузки энергетических мощностей. Что касается Восточных электрических сетей, то для таких предприятий определяющим фактором является, наверное, рост производства в агропромышленном комплексе. Будет лучше развиваться энергетика - будет богаче село.

Беседу вела
Светлана НАМСАРАЕВА.

МУДРАЯ, ДОБРАЯ...

Несмотря на сложные перипетии жизни муж рано умер, Должидма Шагдаровна сумела выстоять, вырастить своих детей. Дать им всем высшее образование, воспитать в них трудолюбие, доброту, целеустремленность. Старшая дочь Сындыма имеет два высших образования, работает в комитете природных ресурсов. Сын Владимир окончил технологический институт. Работал по своей специальности, сейчас трудится в окинской экспедиции. Дочь Галина - кандидат физико-математических наук, Дарима - кандидат исторических наук, обе сотрудницы БНЦ. Младшая дочь Туяна - кандидат психологических наук, заместитель социально-психологического факультета БГУ. Все

они тесно связаны дружны между собой, живо откликаются на все случаи жизни каждого, всячески поддерживают друг друга. К матери у них особо трепетное отношение, так они воспитаны на примере доброжелательности к окружающим, близким.

Побольше бы таких семей в нашей жизни, ведь семья - ячейка государства, как говорил Чернышевский, «на них и держится земля».

В марте Должидме Шагдаровне исполнилось 70 лет, но она не потеряла интереса к жизни, старается по возможности помогать своим детям. С юбилеем вас, Должидма Шагдаровна, счастья, здоровья вам и вашим детям, внукам!

К.ДАНИЛОВА,
ветеран труда.

ДЭЭДЭ ГАРАЙ АРГАШАН

Үнгэрэгшэ жэрдэ Хорини аймагай түбэй болница 100 жэлэйгээ жабхалганга оёе үргэнөөр тэмдэглэжэ хэп. Баяр ёһололой үдэшин үедэ Буряад Республикын габыата врач, Хорини ТМО-гой хирургическа таһагыё даанга Валерий Доржиевич Жамсарановта зорюулагдан сэдхэлэй дулаан үгэнүүд, үрэлүүд эдэлжэ бэлэй. Ушарын гэхэдэ, В.Д.Жамсаранов хори гаран жэлэй туршада түрэл шотагтаа хирургаар хүдэлжэ бшүү.

Багаһаа нүбэлгэн ухаатай, ном бударта хүрса Валера хүбүүн Хорини нэгдэхэ дунда нургуули дүүргэлгэн намтартай. Нургуулида нураха үедөө спорт хэдэн зүблөөр бэсэ һоридог, уран найханай бүхы хэмжээ ябуулгануудга эдэлхэй хабаадалсадаг байгаа. Энэһыё найхалгун һэн, юундэб гэхэдэ, пагаса баабань уаараа уран хэлтэй, найхан хоолойтой хүн һэн. Эндэ Валерий Доржиевичай пагаса, Буряадай АССР-эй габыата артист Виктор Самандуевые, бүлэнь болохо Буряад Республикын арадан артист

Дашацырен Дашинам-жиловые, дүү басагайнын болохо Виктория Базаровае нэрлэе.

Валерий Доржиевич Жамсаранов 1976 ондо Томск хотын медицинскэ институт эрхимээр түгэсхөөд, түрэл Хорингоо болницада ажалтайгаа намтар эхилжэ һэн. Тиигэжэ хори гаран жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр хүдэлжэ, дээдэ гарай аргашан болоһонинь арсаһагүй. Эдэ жэлүүдэй туршада эрдэм мэдэсөө дээшлүүлжэ зорилготойгөөр Новокузнецк, Иркутск хотонуудай ГИДУВ-ан хирургийн кафедрда нуража гаран юм.

Ноуугаанһыё яалтайб, зарим врачта ороходо, тума ямба болоһонхой нуудаг гэгшэ. Харин Валерий Доржиевич ажалдаанһыё ажабайдалаанһыё ади тэгшэ заштай хүн юм.

«Жамсарановта үзүүлхээ ороходоо, юрэл найхан танил хүндөө оройһонини байһа. Бэе махабадлыһи үзөөд, гэр буданһи байдалаар һонирхоод, зүб диагноз бэлгэд гаргадаг лэ даа. Операц хэхэдэнь, шарха юунһиһи тон түргөөр

дэгэшдэг. Хүнгэн гартай хүн гэгшэ даа», - гэжэ үбшэлтэдэй хэлэжэ байхыё оло дахин дуулаһанби. Энэманга хирурт хүнэй ажалыё үндэрөөр сэгнэлгэн жингэ ошуу.

Валерий Доржиевич Жамсаранов гол ажалдайнгаа хэды сэдөө забдагуйһыё һаань, шигтын хэмжээ ябуулгануудта аргаараа хабаададаг юм. Ная болотор аймагай түбэй соёлой байшангай хоорто дуу дууладаг байһан. Мүнөөшыё дуулаха һэн, тэд соёла гэгээрэлһи доройтожо, уран найхан ажал хүдэлмэри мартагдаһанхай гүб даа.

Эдэ үдэрүүдэ манан шотаган эрхим хүбүүн, дээдын гарай хирург Валерий Доржиевич Жамсаранов 50 найханайнгаа алтан оёе тэмдэглэжэнь. Энэ дэмбэрлэтэ найхан үдэрөөрнэ дашарамдуулан нигэжэ үрэхэ байһаб.

Таби найгаа эбхэжэ,
Тэбхэр зуутай болмт даа.

Аша гушаа хаража,
Амгхан тайбан
нуугым даа.
Галдан
ДАШАЦЫРЕНОВ.

«ЭНХЭРЭН НАМАЙГАА ТЭНЖЭЭНЭ»

1932 оной эхээр Шэнхэтэй Бооржо нотагайхид «Улаан-Туяа» гэж колхоз байгуулба. Түүрүүлэгч Доржийн Наршин (Дыльсэлмаагай аба), таряанай бригадир Гонгорой Дамдин, малай бригадир Эрдынин Будажаб, Намжилай Борокшоон - хонинзон, Жабай Дамдин - тэмээшэн, Жабай Дамба - тэмээшэн, Газараа морин анзааар хахалжа, Батын Гонгор гараараа сасажа, орооно тарйба. Энэ газарнаань баханшые наа, яһала ургасатай таряан хуряагдаба. Батын Гонгор серпээр таряагаа хуряахадань, Дэлэгэй Долгор, Барнисаан Дамдинай намган Бальжит гэгнэд боолтыень бообо. Энэ таряагаа тэндээ орхижо, нотагһаа зөөхэ болобо. Ринчинэй Жүгдэрэйхи гэжэ айл харуулшан үлэһэн ха. Энэмнай Жугдуров Иван Ивановичын гэртэхи болонго. Нэгэ байшан гэртээ ото байһан аад, нотагһаа үлэбэ.

Колхоздо яһала олон мал хамталагдаһан байгаа. 1932 оной Октябрийн 1-дэ булгадаа наашаа зөөхэдөө, туужа Ага асарһан. Үмсын мал амяран туужа, зон ерһэн түүхэтэй. Онон гол хүртэр «подвода» хүргэжэ, тэдэнне Хаарба заргаргахадань, Овоной наанаһаа агынхид угтажа байгаа. Олон морин, сар, тэмээн тэргэдэ һэсн гэрээ, бараагаа ашаалажа, хажуудань өөһдөө һуужа ябаад, нэгэ харын туршада замда абажа, хүдөө хоножо, үлдэжэ, лааражаные ябабал, ноябрь харын эхээр Ага нотаг хүрһэн байна. Харгылаа хүдөө парайлханые намгадууд дайралдаа. Эхэ эсэгийн амгалан тэнюун адуу малаа үдхэжэ, үрн хүүгэдээ үндылгэжэ һууһан нотагһаа бусахагуй өөр зөөхэ гэшнэ болон хэрэг бшнэ.

Лама гү, али урдаа хараха эрдэм номтой зонинь хилэ гаража оноходоо, аха дүүгэйн ээ һайн моридые абаад ябашаха ушар олон дайралддаг байһан. Жэшнэ болгон хэлэхэдэ, 93 наһа хүрһэн Жалсарнай Гончик 1975 ондо Улаан-Үдэ хотодо ажаһуужа байхалаа хөөрөө бэлэй: «Гомбодоржо дүүмин лама һэн, Шэнхээн гарахалаа, өөрынгөө тон һайн мори унаад, минин гүйгөөшэ Халзанше хулуужа хүтэлөөд гараһан байгаа». Энэ Гомбодоржо гэшнэ Шэнхээнһээ 1945 ондо тушаалгажа, 10 жэлдэ Уралай нэгэ нотагта ой модоной ажалда ябаад, элүүр мэлдэ бусаһан, хэрэгынь сагааруулагдаһан ушарһаа Агынгаа ласанда үлдэр наһатай болотороо ажаллаад, наһа дүүрһэн юм.

Алта мүнгэсэ абаадшые боложо хилэ гараха ушар байгаа. 1969 ондо Нүдэнтэ нотагта ажаһуужа байһан Дагбын Мэдэг намда хөөрһэн: «Олон зон хазаар морёор, морин тэргээр урагшаа ябаба ха. Нүни тэдэнне зүблэлтынхид намнажа хүсөөд.

буудалдаа в болошобо. Тэрелхэ зон тэрелхэ, шархатаһан, адууланшые зон бшн хэбэртэй. Мэдэг абгай түргэн морёо тэргэһэнь мулталаад лэ, дүүгэйнгээ Цырен хүбүүе хормой дороо оруулаад, үндэр гэгшын ногоон соо удаан хэбтэбэ ха. Абяанай замхахата, һэмээхэн бодожо, морёо тэргэдээ оруулба. Маани мэгзэмээ уншажа, гэдэргэнь морёо залажа, һүниин харахыда һөөргөлбэ. Хооһон модон тэргын хонироондо дэгэлэйн карманда байһан «импералнуудын»

Гончиков Дугаржан Жалсарнай Сүрхэйгээ албанай эхиндэ

(алтан) ханхинаад бү һалын. Тинхэдэнь «Бурхан абарын! Бурхан абарын!» гээд лэ бултмынь үргэжэрхнбэ ха. Амидыл гараһаннай эхэ даа гэжэ бодоһоор Дагбын Мэдэг Цырен хүбүүн хоёр нотагаа бусажа, ан-бун ажаһууһан намтартай. Цырен хүбүүгээ айл болгожо, 80-аад наһа наһалжа аяһан Дагбын Мэдэгэй намтар нимэ. Эдэ болбол багаханууд жэнгэ ааб даа.

Шэнхэтэй Бооржоһоо зөөжэ ерэгшэ зомнай «Улаан-Туяа» гэжэ нэрэгэй колхоз залдаа Цокто-Хангил ба Нүдэнтэ хоёрой хоорондо түбхннэбэ. 82 айл болоо, һуури зоншые энэ колхоздо оролсоо. Газарын эхэ, малынь олон, тэрэ үлдэ яһала томохон болоо. Гансал тааруугүй юумэниинь гэхэдэ: хахал газарын (малай бэлнээрн) хоёр колхозой (Цокто-Хангилэй Стални ба Улаан-Туяагай Киров) газарай саана, центрһээ олон (километр) модо болохо. Энэнь Зүдхэли, Дэлбэрхэй - малай үбэлжөөгэй газар, Үндэрэй Ара - зуһалангай газар. Тээд яахаб, малшалшые, колхозой хүтэлбэрилэгшэдынь шэнэ байдалдаа дадажа, саананхи хүгжэлтэдөө дабшаба бэд даа. Улаан-Туяагай зон тэрэ сагай эхэ

хүлгөөн соо хүлхибэшые, эхэ эсэгийн түхээрһэн байдалһаа хобхоржо, энэ холын Ага нотаг зөөжэ ербэшые, урма зоригго хухараагүй, ажалаа хэжэ, малаа үдхэжэ, ёһо заншалаа сахижа ябаһан тула доройтохо байдал үзөөгүй юм. Тингэбэшые Ага зөөжэ ерээд байхалаа, үбгэд, хүгшэд Шэнхэтэй Бооржоёо ехэл шаналдаг һэн ха. һайхан нотаг байгаа юм байна. Малай бэлнээрндэ тааруу, парни эдэһнэг үбһэ ногоотой, уһатай, хүбшэтэй, модотой. Тэрээн соонь алим жэмэс элбэгээр ургадаг. Шэнхээн модон олоор ургадаг халаа Шэнхэтэй Бооржо гэжэ нэрэгэй байгаа. Шагжын Дэлгэр ород хэлэтэй, эрдэмтэй хүн байжа, колхозой ябуулгашан (экспеди́тор), хшангша (контролер) болоһон байна. Нургуулиин наһанай хүүгэд Нүдэнтэдэ, Бүргөөдэ һурадаг болоо.

Саананхи байдалдань гуша гаран оной бүгэдэ дээрэ боложо байһан хардалга мүрдэлгэн дайража, урдаа хараха эршүүдынь тушаалгаһан гэжэ хэлдэшые мэдэжэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда олон зон морлоһон. Тэдэнне халажа, эхэнэрүүд - хүтэлбэрилэгшэд ажалладаг һэн. Сэсэгэй Цынылма правленин түрүүлэгшэ, һүүлдэнь Цокто-Хангилэй сельсоветэй түрүүлэгшэ, Норполой Цыбегмит колхозой түрүүлэгшын орлогшо, Цыбэгэй Намжилма үхэрэй бригадир, Холхоной Цыдыма хонинной бригадир, Рыгзынгэй Жүгдэр хонинной учетчик, Дылыгэй Дулма полевод, бригадын звеньевод гэхэ мэтэ.

1978 оной ноябрын «Забайкальский рабочий» газетэдэ «Строка в историю» гэжэ статья соо автор Ю.Нестеренко бэлнэһэн байна: «На втором году Великой Отечественной войны колхоз «Улаан-Туяа», не смотря ни на что, успешно справился с уборкой урожая, досрочно расчитался с государством по всем видам обязательных поставок сельскохозяйственных продуктов. Партийной организации тогда здесь не было - все коммунисты дрались на фронте. И комсомольцы - девушки и совсем юные паренки

- были главной политической силой, занимали в хозяйстве все ключевые позиции... В эту осень комсомольцы и молодежь «Улаан-Туяа» стали Родине зерна больше, чем намечали... Комсомолой ЦК-һаа ерһэн бэлнэ тухайнь ингэжэ бэшээтэй: «Центральный

Комитет ВЛКСМ зачислил вашу комсомольскую организацию кандидатом на получение переходящего Красного знамени ЦК ВЛКСМ... А переходящее Красное знамя было-таки

Жалсарайн Дулма зүүн талаһаа хоёрдохи (ород хубсаһатай).

присуждено комсомольской организации колхоза «Улаан-Туяа». 6 июня 1943 года секретарь Норполова Цыбегмит открыла комсомольское собрание и говорила коротко:

- План посева зерновых выполнили на сто один процент. С большим политическим подъемом прошла подписка на заем. За один день подписались все колхозники - на сто тридцать тысяч рублей, причём сто восемь тысяч внесли наличными. А сегодня у нас очень радостное событие... и когда секретарь Обкома комсомола, развернув алое полотнище, подал Цыбегмит знамя ЦК ВЛКСМ, громкие аплодисменты прокатились над крышами села. В этот день в адрес комсомольцев «Улаан-Туяа» даже с фронта пришли поздравительные телеграммы».

1943 оной март һарада Норполова Цыбегмит комсомолой секретарь боложо һунгадаа. Энээнэй урда Жалсарасва Дулма секретарь байгаа. Дайнай эдэ жэлүүдтэ аргагүй эхэ эрилтэтэй ажал байһан. Нэрэшые Ю.Нестеренкин бэлнэһээр, энэ хатуу жэлүүдтэ ямар залуухан басгад, бэрээд

колхозоо хүтэлжэ ябаад Жэнгэнь Норполова Цыбегмит абгай мүнөө 82 наһатай, Улаан-Туяа хүүгэдтэ үргүүлжэ Тэрэ сагта оройдоол наһатай ябаа Нургуулиин Эрдынин Шобоолой дайны репрессид ороһон.

Жалсарайн Дулма Цыбегмит абгайһаа хэды наһа дүү Мүнөө 30-аад жэлдэ нургуулиин директорээр худалдан Замгай Дамзан нүхэртэе К. Маркс нэрэмжэтэ ажахыда тэнгэр ажаһуудаг.

Цыбегмит абгай хоёрдохи «Убэлэй һүниин угада колхоз конторо соо гү, али клуб суглараад, бэлнэһүүдые, фуфайкануудые (жилеты) Улаан Армийн хүбүүн элбэгэдэ манай уялга юм

Комсомолой ЦК-гай Улаан-Туяа хоёр жэл тухай баряабди. Энэ алдахалаа, ажалай муу бэшэ, колхозоймнай тэрэ үбһэн галдагаад (ветельство) алдаһан зомди».

Цыбэгэй Намжилмагай Раднын Жамсаран, Дамдин Дулмын нүхэр Бабур Жамсаран дайһаа бэшэшые хүбүүд бусаагүй. Улаан-Туяа үнэн эсэхэ, эдэбхитэй ажал бэрхэ зон олон һэн. Жэшнэ Баяр Цыреновичын эжы тэргээр шэннэ Могойтын загот зерно абаһан аад, гансаараа мешо ороһоёо үлдэр гэшхүр үргөөд гарада байгаа. Наһа Тулмасан, Жэбхээһэнэй хаалин хаалиһанаар худалдондогой Цынылма ахаан хаалиһан, Дымбрылэй Хорлуугай Уржин гээд хаалиһал. Гомбын Могойтын завраһан, Цыренэй Жамбалай Бато, Санжын Цыденэй Дандар, Могойтын Юндэн, Цыремнилэй Батын Серингор, Парши Дэнсэлма, Гомбын Цырен, Доржо ба бэлнэшые олон халуун, хүйтэн, үлдэнб, гэгшэй, наһаараа колхозой

«АЛЫГЭН ТҮРЭЛ НЮТАГНИ»

Улаан-Туяагай басагад Борокхионова Цыбегмит, Галсанова Дулмажаб 1950 ондо

Хотирон урлаад Хялалаа ороо. Хойтол үеын залуушуул Колхоздоо ороод урдагаа. Рызынгой Жүдгэрэй дуулахан дуун. Пүхэрый дайнда ябаа: Ханшлай Шэлын оройгоор Хабарай халхин үлээн. Ханшлан пүхэрин хайрагай аад. Хажуудам бэнэ аад.

Туяагай залуу басагалта нотаг нотагай бараг хүбүүд баһал наһаатай дууладдаг хон ха. Унаган бөрөө габи, дуулым Уулын харгы зажа үгыт. Унарсан галсадаа ошохыем Улаанхан Туяагаа зажа үгыт. Цокто-Ханши ба Узоон нотагай залуушуул бэе бэе дуулахан: Ханшлай шэлын модон соо Хажуур шэлэ модон үгы Ханшлай олон басагал соо Ханшлаад ябамаар басагал үгы. Узоонгой олон басагалаар Үеүдд ябахаа мэднэгүйб Харил холын хамнигадаар Ханшлаадн ябахаа мэднэгүйб.

Дармын Дарижабай эжин дуун: Шабар сооһоо шалгархан Шара яааан сээгүүдэ Сагаанай дундаһаа шалгархан Танхын аршин гоё гэгшэн. Улаан-Туяа колхоз Цокто-Ханшлай сомоной хабаатай байһан. Энэ колхозой «Эбнээлт» гэж газарта Чойжил-Пама Базаронгой гэрэгинэй байдал ебхыж харагддаг хон ха. Вамнидай Нэлжэд гэж басагааа намга абахадаан, энэ Нэлжэд өөрөө өөрнөө дуулахан: Агын аймагай ахалагша Абахам гэнэ намайе. Аһэл минин талаан гү, Абал эжин буян гү?

Чойжил-Пама Базарон тухай. 1878 ондо түрэн, 40 жэлэй туршада ажаллаха зуураа, сэхэн хубиньсн хургуулида хабаатай хүдэлмэрид ябажа гараа. 1899 ондо 3 нара соо арадай суута аяналдагша Г.Н.Потанин Ехэ Ханши уула руу аяналхадаа, Агын буряадуудай дундаһаа Чойжил-Пама Базаронне оршуулагшаар абажа ябаа. 1918-1920 онуудта Агын Кооперативай правлениши гэнүүн, түрүүлэгшээр 1921-1922 онуудта хүдэлнэ. 1922-1923 онуудта Онон-Ханшлай хушуунай түрүүлэгшэ байһан. 1937 ондо туһаалгаһан. 1957 оной шонин 19-нэй

тогтоодоор гэмнэгдэ үгы гэдэж, гэрэнэй хэрэ сагааруулагдажа, аллар нэрэн ариуулагдаһан гэгшэ. Чойжил-хамын хүбүүнэйхи хамын Жамбалайхи Улаан Туяагай центртэ ажаһууһан. Гончиков Дугар Жалсанович 1925 ондо түрэн, Пүдэнтын хургуулида хуража ябахандаа, учкомой түрүүлэгшэ, бэрхэ

хурадаг, урагшаа наһаатай, өөдөө жүдхэн хурагша байгаа. Бадма-Базар Намсарайн эмхидхэн «Булаг» гэжэ литературна кружогой эдэхитэй гшүүн ябаһан, зохөөһон шүлэгүүдээ хургуулингаа 75 жэлэй ойн баярта ошоходоо, өөрөө уншажа һонирхоо. Саашань 7-дох класс дүүргээд, Агын педучилинида хураа. 1943 оной мартын 17-до Совет Армида Ширав-Сэнгэ Бадлуев, Борне Рабдано гэгшэдтэй мордобо. Энэл жэлдэ Станин Дараһан дээрнээ эшелонор Баруун Фронт эльгээгдэб. Тээд, Харьков шадар эшелонинь дайсаанда хээр боомбодуулаад, шархатаһан сэрэгшэдэ абаад бусаба ха. Ингэжэ Сретенск хотын сэрэгэй газарта бэнээнээр томилогдобо. Эндээл сэрэгэй хургуули дүүргээд, 1945 ондо 53-дахн арминин 109 гвардейскэ дивизини дэргэдэ Манжуур орожо, Япон самурайнуудые даралсаба, 1945 оной сентябрьһаа Норт-Артур городто албая үргэлжэлүүлэ. Саашань Амурска областыдо, Приморско хизаарта алба хээ. 1951-1953 онуудта корейцуудтэ гуһалха сэрэгэй тоодо ябаа. Саһаһада, Колгада, Бооржодо военкомор хүдэлһэн юм. Пүдэл 11 жэлдэ Буряад Республикын военкомой туһаалда сэрэгэингэ алба дүүргээд, наһанайнаа

амаралгада гаранхай. Сэрэгэй полковник Гончиков нотагай зоной зүтһөө элүүр энхы, уга наһа үрөе! Улаан-Туяагаймнай туһаад, дүшөөд онуудта гүрэн залуушуудай ехэнхн дээд эрдэмтэй болоо һааб даа. Багшанар Батоева Бүтн Жамбаловна, Галсанова Дулмажаб Очирова, Дамшинова Балжима, Цыренов Дынзын, Будажанов Цэ-Дамба, Жамсаранова Цымпилма, Жыгдылмеева Намсалма, Намажаб, Дугарова Мыдыгма, Жамсаранова Цыремжит г.м. Дугарова Бальжинма, Цыбиков Батодоржо, Рабданова Нормоно экономист мэргэжлэй болоһон Нимбуева Балма, Дынсымева Базарханда, Нимаева Намажаб г.м. Паршинов Дана-Балбар Москвагай хүдөө ажахын академи дүүргэжэ экономист мэргэжл абаһан. Рабданова Базарханда Ленинградгай «Театр кино» институт дүүргэжэ, артист болоод, олон жэлдэ Буряадай Республикын арадай артистын нэрэ зэргэдэ хүргэһэн. Батоев Владимир Шэтын медицинститут дүүргээд, врач мэргэжлэй, бэрхэ аргашан гүүдэжэ, город Бооржодо олон жэлдэ ажаллаһан. Жыгдылмеев Дашиндо, доктор технoлогическа

даа. Намайе нарайһаамин эрхэдүүлэн үрбһон, дахуудан абажа ябаһан, эрдэмтэ хургаһан, хүүгэмын дүн элэжэ, гарын ганзагада, худын дурөөд хүргэһэн аба эгшэмни даа наһанай даһан дээрэ гараба.

Энэрхы эдхэлтэй эгшэмни, Хүлтнай хүнгэн зандаа Мүнгэн шэнги Мүнгэн наһагай ябыг даа.

Улаан-Туяагайхид ехэнхн, бодонгууд омогой зон байгаа. Тинмэ тула нимэ хошон үгэнүүд бн:

«Бооржол хадаа жабартай, Бодонгууд хадаа шүүдэнш, Шаргал хадаа Жабартай, Шоройд хада шүүдэнш».

90-ээд оной эхээр бурхан шажанай дэлгэржэ байһан үедэ «Улаан-Туяагай» центрей хойно байдаг «Эрьснээгэй обоо» тахигладаг болоо. Энэ тахиха ябадалда эдэхитэй хабаадаг нотагай зон хэд бэ гэхэдэ: Дамшинай Балжима, Мнтэбэй Цымжит (географин багшанар), Цыденэй Цыренжаб Рабданай Будаханда пүхэртээ, Батобазарай Цыпилма, Дархан Балданай Базарханда болон бусад.

Мүнөө Хэжэнгэ нотагта ажаһуудаг 78 наһатай Ламажабай Жамсаранай Цыбэлжит абгай нимэ һонин ушар хөөрбэ: «Эрьснээгэй Обоогой бүтөөлшэ ламын бүтөөдөө уншажа байхадань, таһиһан тахилайнь уһан бусалһан түүхэтэй» гэжэ. Тингээд ламбагай хэлэһэн байна: «Эндхн нотаг хайхан, ажаһууһан зонинь хайн байха даа». Цыбэлжит Улаан-Туяада тракторай бригадын уетчик олон жэлдэ ябаһан. Колхозойнгоо Пүдэнтын «Социализм» колхозтой шилэхэднэ, Пунсуков Дашынрен пүхэртээ наһаараа гэхээр хоншоноор хүдэлһэн, уг гарбал хайтай хүн юм.

Туһаад, дүшөөд оной түрүүшүүдэй нэгэн Туяагаймнай центртэ Гармаев Андан, байһан гэртэй, коммугаторна телефон гэртээ таһиһан, наймаашан, приемщик, заготовитель хүн байгаа. Цыпилма басаганын тон түрүүшын мелеестра байһаа. Ценргэмнай ород айлдууд гэхэдэ: Тукеев Андрейнхн ба Молчановтан байһаа. Андрейн хаман Пелая хитэмэ барилда ажалтай һэн.

«Одого дэхүй дээр Оложо бэе түрхэдэм, Энхэрн намайгаа гнжэһэн, Энхэн түрэл шотанин» гэжэ

Агын сууга уран зохөөһон Батожаргал Гармажанов бэнгэһэн байдаг. Ингэжэ түрэн тоонтобо, түрэн шотагаа түрэн ябаха хүн бүхэнэй уялга гэжэ наһадагби.

М.Б.ДУГАРОВА, багшын ажалтай ветеран, Росси аралай гэгээрлэй огличник.

Ага нотаг.

АЖАЛЛАГА: Колхозой урдын туухы 1915 ондо түрэн нарайд үсэй басага Дылькова Долгор ба 1914 ондо түрэн Нүдэндо мүнөө ажаһуудаг Дагдын Ширав - бодонгуудай хүбүүн - гэгшэд хөөрн.

Агуу Илалтын 57 жэлэй ойдо

Нуралсалдаа онсо шалгаржа, «Ворошиловска мэргэн буудагша» гэхэн нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. 1940 оной октябрь нарада сэрэгэй албанһаа табигдаад, Ворошиловой нэрэмжэтэ түрэл колхоздоо түрүүшын трактористнуудай нэгэниинь болоһон байгаа. Тээд амгалан ажалдаа удааншые хүдэлөөгүй байтарынь дайн эхилбэ.

СЭРЭГШЫН ДАЙШАЛХЫ ЗАМ

ХАРХИС ШУНАХАЙ дайсанай сэрэгүүд Брест, Минск, Киев болон бусад хотонуудые сахилгаан түргэнөөр будимтаран эзэмдээд, Эхэ ороноймнай зүрхэн - Москва тээшэ бүхы хүсээе шэглүүлжэ захалба.

хүнгэхэн үхэр буунуудтай байгаа. Эндэ дайсанай дунда зэргын хэмжээний 2 танк халгаажэ, Нагмит Цыренов «Шэн зоригой түлөө» медалаар шагнагдаа хэн.

1943 оной эхиндэ, Сталинградай байлдаанай түлээ хүшгэгэжэ байха үедэ, Баруун-Урда фронтын сэрэгшэд баруулжаа добтолжэ, Украинны Днепронетровско областини Синельниково станци хүрэнэ юм. Зүгөөр дайсанай хүсэтэ түрилтые барнжа шадангүй, морин сэрэгэй дивизини сэрэгшэд арайл хүрээлэгдэ орошон адаба. Тиигэжэ Харьковска областини Барбенково хүртэр сухариха баатай болоо бэлэй.

- Синельниково станцида болоһон байлдаан ой ухаанһаамни гарадаггүй.

Совет сэрэгшэд Карпадай хүмб уулын хүтэл шэлэнүүдтэ тулажа ерээ 1944 оной Карпадай-Дуклинска опера эхилжэ, Украинны баруун сүлөөлэгдэн байгаа. Эгээл энэ тэрэ Коммунист партини гөшүүнээр бэлэй.

1945 оной эхиндэ Польшын Висла мүнэнэй саада эрьдэхэ Сандомирск плацдармые дайсанай набарһаа буулга абахын түлөө асарн ехэ тулалдаа дэлхэйн хоёрдохи дайнай түүхэ үзэгөөр бэшгэдэнхэй. Дээдэ-Силезия операцнда 2 танк үгы хэһэнэй дайсанай олон солдадуудай хюдаһанайнь түлөө Н.Ц.Цыренов Алдар Солын II шатын орден барюулагдаба. Хэрбээ Польшодо дайн түгэхэһүнгү, саашадаа дайнаа һаа, Алдар Солын орденой дүүрэн кавалер болоходоо магадгүй хэн. Тээд ху заяанайнгаа ямараар эрьхэ байһа хаанһаа мэдэхэһи даа?!

Московско гарнизоной сэрэгшэ училищнда хурахаар эльгээгдэ Тинхэдэ гвардини ахалагша сержант Нагмит Цыренович Цыренов 1945 оной июниин 24-дэ Москвада Улаан талм дээрэ болоһон Илалтын парадта хэбаадаха зол хубитай байба. Гад дайшахы габьяагайнгаа түлөө үшөө олон медальнуудаар, Ал Илалтын 40 жэлэй ойдо Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай II шатын ордено шагнагданхай.

АМГАЛАН АЖАЛДАШЫЕ ШАЛГАРБА

СЭРЭГЭЙ АЛБАНҺАА 1946 оной май нарада табигдажа, Нагмит Цыренович Цыренов амгалан ажал хам ороо бэлэй. Түрүүлэн Зүүн-Удур уурхайда шахтёроор хүдэлжэ, саамтуулганай болон вольфрамай малталан юм. һүүлээрнь Табтаан дунда хургуулида восприугаа интернадые даагшаар хүдэлэн байһа. 1954 онһоо түрэл ажахы хониноной бригадираар ажаллахда һайнаар хүтэлбэрлжэ, шотагай интернадые ондо «Шэн габьяата ажалай түлөө» В.И.Ленинэй түрэнөөр 100 жэлэй хүндэлэгдэ» гэхэн медалаар, 1975 оной Ажалай Улаан Тугай ордено шагнагдан байгаа.

Шэтэ мого болон Монгол ороо ажалшадай хоорондохи харилсаа хүгжөөлгэдэ ехэ хубитаяа ортуу һанайнгаа түлөө Н.Ц.Цыренов Монголой Арадай Хубисхалай 50 жилийн хүндэлэгдэ медалаар шагнагд бэлэй.

Суута сэрэгшэ Нагмит Цыренов Цыренов һанайнгаа нүхэр - багш ажалай ветеран Цыпылама Дамдинжаповна Дамдинжаповна Арадай гаран жэдэ хамта ажаһуухадаа, тулгууринь боложо, бэе дүнгэлсэжэ, туһалжа, дэмжэжэ яба байгаа. Тини басаган хуби хоёройнгоо үхибүүдые - ашайн зээнэрэе мүнөө болотур үргэлсэ харалсажа ябахэ зол хубигүй байһа Ушарын хадаа дайнда абанан шарх уламжалан, Нагмит Цыренович жэлэй урда тээ һаһа бараа хэн.

Гэбшые алдартэ сэрэгшын дурасгал гэр бүлын, үхибүүдэйн, нийгм гаархидайнь зүрхэ сэдхэлдэ хэтэ мүнхэл.

Бата-Мүнхэ ЖИГЖИТ журналы ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Алдар Солын орденто Н.Ц.Цыренов.

АМИ НАНАЯА ХАЙРЛАНГҮЙ...

ЭСЭГЭ ОРОНОО хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай илаһанһаа хойшо он жэлнүүд һубарилдан үнгэржэл байна. һандаргаданан хотонууд, һуурин тосхонууд һэргэн бодхоогдожо, урдынхиһаа улам гоё һайхан болгогдоо, арадай ажахы хүгжөөгдөө хэн. Тээд мүнөө...

Энэ хүрөөтэ дайнда онсо шалгарһан баатарнуудай нэгэн, юрын сэрэгшэдэй нэгэн - отделенин командир, ахалагша сержант Нагмит Цыренович Цыренов Агын Бурядай автономито округой Шаңдаан шотагта тоонготой байһан юм. Морин сэрэгэй 1-дхи корпусой 7-дохи гвардейск дивизини отделенин командир Нагмит Цыренов Эхэ ороноо хамгаалалсахадаа, нугаршагүй эрэлхэг зоригтой, эгээл ороо хүшэр сагта зүб шиндхэбэри оложо шададаг байһанаа харуулаа хэн. Тиигэжэ тэрэ Эхэ оронойнгоо нийслэл - Москва хото хамгаалалсаад, саашадаа үргэн дэлюун, баян дэлгэр Украинны дайсанай набарһаа сүлөөлжэ, дэлхэйн хоёрдохи дайһаа тон ехээр хохидолдо ороһон Польшын газар дээрэ немец фашист будимтарашадые бута сохилсоһон байгаа.

НАМТАРАЙНЬ ХУУДАНАУУД

СОВЕТ ОРОНДО түрэнэ ямаршые хүнэн ябадал, хэһэн хэрэг, бүхы ажабайдалын Эсэгэ оронойнгоо, түрэл арадайнгаа ажабайдалтай таһаршагүй холбоотой байдаг гээшэ. Нагмит Цыренов хадаа юрын лэ совет хүн байгаа.

Н.Цыренов 1918 оной эдин сагай эхин болохо хабар Шаңдаан шотагта үнгэртэй малшанай бүлэдэ түрэнэ юм. Ажалһан арадуудта жаргал асарһан Октябрийн хубисхалай ашата үрые тэрэ бэе дээрэ үзэнэ байгаа. 1935 ондо паймадахи класс дүүргээд, түрэл ажахыдаа хүдэлхэ баатай болоо хэн. Тинхэдэ Н.Цыренов ажабайдалдан ушарһан бүхы бэрхэшгэлнүүдые баһаһаа хойшо тэсэбэрлэтэйгээр дабажа хураһан, халуун хүйтэнине үзэнэ байха юм.

Алһ бүхы юумэндэ түбэндэ, бэрхэшгэл түбгүүддэ тунхаридаггүй комсомол хүүбүн 1938 ондо сэрэгэй бодото албанд татагдажа, Хабаровск хизаарай Николаевск-на-Амуре хотодо артиллерийн частыда алба хэбэ. Хүдэр шамбан бэстэй комсомолец сэрэгэй

Түрүүшынгээ амжалтануудаар толгойгоо эрьхэн немец фашистнууд үсэд нэтэрүүгээр урагшаа тэгүүлбэ. Тинхэ үедэ тэдэ буу зэбсэгэй талаар хураггүй булюу байгаа бшуу.

1941 оной август нарын бүшэм халуун үдэр Нагмит Цыренов дайнай гал дүлэн руу орохоёо дагуурта бэлдхэл гаража байба. Энэл оной ноябрь нарада тэрэ баруун фронт эльгээгдэжэ, Москва шадар генерал-лейтенант А.В.Барановой хүтэлбэри морин сэрэгэй 1-дхи корпусой 7-дохи гвардейск дивизидэ нэмэлтэ болгогдожо оруулагдаа хэн.

Оронойнгоо нийслэл хотые дайсанай һабарта оруулжа болохогүй байһыень Улаан Армийн сэрэгшэ бүхэн ойлгодо, мэдэржэ байгаа. Совет сэрэгэй командовани фашистнуудай хараа түсэбье зүбөөр тодорхойлоод, түгэс бэлдхэлтэй дайсаниие бута сохижо,

Алдартэ сэрэгшын дурасхаал хэтэдээ мүнхэл

«илагшагүй» гэжэ алдаршаһан гитлеровскэ сэрэгүүдтэ түрүүшын шанга хариюу сохилто үгөө хэн. Эндэ манай сэрэгшэдэй дайшалхы онол аргань, мэргэжэл шадабаринь улам дээшлэнэ юм.

1942 оной август нарада нэмэлтэ хүсэ абанан дайсанай сэрэгүүд бүхы фронт дээгүүр үсэд нэтэрүүгээр добтолжэ байба. Калужска областини тэгэн дундуур урдадаг Жиздрэ мүнэнэй эгсэ эрьдэ дээрэ байрлаһан Песочно тосхон шадар шанга байлдаан боложо, хоёр талаһаа ехэ техникэ, буу зэбсэг халгаагдаа, олон сэрэгшэд хүлһөө буулгагдаа хэн. Танкнуудые халгаадаг артиллерийн батареин командир капитан В.Д.Микляев хүн бүхэнтэй хөөрөлдэжэ, сэрэгшэдэйньгээ урма зориг бадаруулан, заабари зүбшэл үзэнэ байгаа.

- Зай, нүхэд, байлдаанда орохоор бэлэн гүбди? - гэжэ Микляев асууба. - Түгэс бэлэмди, нүхэр капитан, - гэжэ сержант Цыренов бусадтай зүгһөө хариуцаа бэлэй.

Үнэхөөрөөшье, байлдаанай үедэ сэрэгшэд амин наһаа хайрлангүй, эрэлхэг зоригтойгоор дайладаба. Манай артиллеристнүүд танкнуудые буудадаг 45 болон 57 миллиметрэй

Эндэ унаган нүхэрөө - Зүдхэли шотагай Нанзадай Махзагадые алдахадаа, гуниг гашуудада абтаһаһаа гадна, хүнэй ами наһанай, сэрэгэй дэлыб дээрэ тогтоһон шүүдэрэй дуһал мэтэ, үнжэгэн байһые зүрхэ сэдхэлээрэ ойлгоо хэм. Тэрэ шэн габьяатайгаар дайлагдажа, баатарай үхэлөөр унаа хэн, - гэжэ Нагмит Цыреновичэй дурсахада, гунигай мэдэрэл шоур шарайдань үзэгдэбэ. Тээд тэрэ гэхэнхээ хойшо хэды олон жэлэй үнгэрөөшье һаань, үе саг нимэ ехэ гуниг гашуудадые балартуулжа шадахагүй байна ха юм даа...

Һүүлээрнь Хойто-Донецкые гаталан гаралгада дайсанай хүнгэн танк болон бронетранспортерые үгы хэһэнэйнгээ түлөө Н.Ц.Цыренов Улаан Одоной орденоор шагнагдаа хэн.

1943 оной октябрыда Днепр мүнэниие гаталжа, Лютежскэ плацдарм дээрэ бэхлээлэгнүүдые

хэхэ туйлай ехэ зорилго тус дивизини сэрэгшэдэй урда табигданан байгаа. Иимэ ехэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлээд, ноябрийн б-да Киев тээшэ добтолбо. Украинны түбье сүлөөлсөөд, дивизини сэрэгшэд Житомир хотые эзэлжэ абаа хэн. Энээнэй хүндэлэгдэ Верховно ахмад командованиин захиралтаар морин сэрэгэй дивизидэ «Житомирскэ» гэхэн нэрэ зэргэ олгогдобо. Гал дүлөөр сөрөбхилһон шанга тулалдаанда Нагмит Цыренович дала мурөө шархатаад, һара соо госпитальдо хэбтэжэ, аргалуулан юм. Госпитальһоо гарахадань, эрэлхэг сэрэгшэдэ Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай I шатын орден барюулагдаа бэлэй.

Хойшодоо морин сэрэгэй 7-дохи гвардейскэ дивизи 1-дхи Украинска фронтын (командагшань Советскэ Союзай Маршал И.С.Конев) бүридлэдэ оруулагдаа хэн. Волынска областини Луцк хотые сүлөөлөөд, Улаан Армийн сэрэгшэд Львов шадархи Бродо станци тээшэ шэглэбэ. Эндэ немец сэрэгүүдэй хэдэн корпус хүрээлэгдэжэ дарагданан байгаа. Энэ байлдаанда морин сэрэгэй артиллеристнүүд шалгарһан юм. Байлдаанай талмай дээрэ солдадай гаргаһан баатаршалгын түлөө Алдар Солын III шатын орден Нагмит Цыреновтэ зүүлэгдэ хэн.

ХЭ... ПР... 1918... 1919... 1920... 1921... 1922... 1923... 1924... 1925... 1926... 1927... 1928... 1929... 1930... 1931... 1932... 1933... 1934... 1935... 1936... 1937... 1938... 1939... 1940... 1941... 1942... 1943... 1944... 1945... 1946... 1947... 1948... 1949... 1950... 1951... 1952... 1953... 1954... 1955... 1956... 1957... 1958... 1959... 1960... 1961... 1962... 1963... 1964... 1965... 1966... 1967... 1968... 1969... 1970... 1971... 1972... 1973... 1974... 1975... 1976... 1977... 1978... 1979... 1980... 1981... 1982... 1983... 1984... 1985... 1986... 1987... 1988... 1989... 1990... 1991... 1992... 1993... 1994... 1995... 1996... 1997... 1998... 1999... 2000... 2001... 2002... 2003... 2004... 2005... 2006... 2007... 2008... 2009... 2010... 2011... 2012... 2013... 2014... 2015... 2016... 2017... 2018... 2019... 2020... 2021... 2022... 2023... 2024... 2025... 2026... 2027... 2028... 2029... 2030... 2031... 2032... 2033... 2034... 2035... 2036... 2037... 2038... 2039... 2040... 2041... 2042... 2043... 2044... 2045... 2046... 2047... 2048... 2049... 2050... 2051... 2052... 2053... 2054... 2055... 2056... 2057... 2058... 2059... 2060... 2061... 2062... 2063... 2064... 2065... 2066... 2067... 2068... 2069... 2070... 2071... 2072... 2073... 2074... 2075... 2076... 2077... 2078... 2079... 2080... 2081... 2082... 2083... 2084... 2085... 2086... 2087... 2088... 2089... 2090... 2091... 2092... 2093... 2094... 2095... 2096... 2097... 2098... 2099... 2100... 2101... 2102... 2103... 2104... 2105... 2106... 2107... 2108... 2109... 2110... 2111... 2112... 2113... 2114... 2115... 2116... 2117... 2118... 2119... 2120... 2121... 2122... 2123... 2124... 2125... 2126... 2127... 2128... 2129... 2130... 2131... 2132... 2133... 2134... 2135... 2136... 2137... 2138... 2139... 2140... 2141... 2142... 2143... 2144... 2145... 2146... 2147... 2148... 2149... 2150... 2151... 2152... 2153... 2154... 2155... 2156... 2157... 2158... 2159... 2160... 2161... 2162... 2163... 2164... 2165... 2166... 2167... 2168... 2169... 2170... 2171... 2172... 2173... 2174... 2175... 2176... 2177... 2178... 2179... 2180... 2181... 2182... 2183... 2184... 2185... 2186... 2187... 2188... 2189... 2190... 2191... 2192... 2193... 2194... 2195... 2196... 2197... 2198... 2199... 2200... 2201... 2202... 2203... 2204... 2205... 2206... 2207... 2208... 2209... 2210... 2211... 2212... 2213... 2214... 2215... 2216... 2217... 2218... 2219... 2220... 2221... 2222... 2223... 2224... 2225... 2226... 2227... 2228... 2229... 2230... 2231... 2232... 2233... 2234... 2235... 2236... 2237... 2238... 2239... 2240... 2241... 2242... 2243... 2244... 2245... 2246... 2247... 2248... 2249... 2250... 2251... 2252... 2253... 2254... 2255... 2256... 2257... 2258... 2259... 2260... 2261... 2262... 2263... 2264... 2265... 2266... 2267... 2268... 2269... 2270... 2271... 2272... 2273... 2274... 2275... 2276... 2277... 2278... 2279... 2280... 2281... 2282... 2283... 2284... 2285... 2286... 2287... 2288... 2289... 2290... 2291... 2292... 2293... 2294... 2295... 2296... 2297... 2298... 2299... 2300... 2301... 2302... 2303... 2304... 2305... 2306... 2307... 2308... 2309... 2310... 2311... 2312... 2313... 2314... 2315... 2316... 2317... 2318... 2319... 2320... 2321... 2322... 2323... 2324... 2325... 2326... 2327... 2328... 2329... 2330... 2331... 2332... 2333... 2334... 2335... 2336... 2337... 2338... 2339... 2340... 2341... 2342... 2343... 2344... 2345... 2346... 2347... 2348... 2349... 2350... 2351... 2352... 2353... 2354... 2355... 2356... 2357... 2358... 2359... 2360... 2361... 2362... 2363... 2364... 2365... 2366... 2367... 2368... 2369... 2370... 2371... 2372... 2373... 2374... 2375... 2376... 2377... 2378... 2379... 2380... 2381... 2382... 2383... 2384... 2385... 2386... 2387... 2388... 2389... 2390... 2391... 2392... 2393... 2394... 2395... 2396... 2397... 2398... 2399... 2400... 2401... 2402... 2403... 2404... 2405... 2406... 2407... 2408... 2409... 2410... 2411... 2412... 2413... 2414... 2415... 2416... 2417... 2418... 2419... 2420... 2421... 2422... 2423... 2424... 2425... 2426... 2427... 2428... 2429... 2430... 2431... 2432... 2433... 2434... 2435... 2436... 2437... 2438... 2439... 2440... 2441... 2442... 2443... 2444... 2445... 2446... 2447... 2448... 2449... 2450... 2451... 2452... 2453... 2454... 2455... 2456... 2457... 2458... 2459... 2460... 2461... 2462... 2463... 2464... 2465... 2466... 2467... 2468... 2469... 2470... 2471... 2472... 2473... 2474... 2475... 2476... 2477... 2478... 2479... 2480... 2481... 2482... 2483... 2484... 2485... 2486... 2487... 2488... 2489... 2490... 2491... 2492... 2493... 2494... 2495... 2496... 2497... 2498... 2499... 2500... 2501... 2502... 2503... 2504... 2505... 2506... 2507... 2508... 2509... 2510... 2511... 2512... 2513... 2514... 2515... 2516... 2517... 2518... 2519... 2520... 2521... 2522... 2523... 2524... 2525... 2526... 2527... 2528... 2529... 2530... 2531... 2532... 2533... 2534... 2535... 2536... 2537... 2538... 2539... 2540... 2541... 2542... 2543... 2544... 2545... 2546... 2547... 2548... 2549... 2550... 2551... 2552... 2553... 2554... 2555... 2556... 2557... 2558... 2559... 2560... 2561... 2562... 2563... 2564... 2565... 2566... 2567... 2568... 2569... 2570... 2571... 2572... 2573... 2574... 2575... 2576... 2577... 2578... 2579... 2580... 2581... 2582... 2583... 2584... 2585... 2586... 2587... 2588... 2589... 2590... 2591... 2592... 2593... 2594... 2595... 2596... 2597... 2598... 2599... 2600... 2601... 2602... 2603... 2604... 2605... 2606... 2607... 2608... 2609... 2610... 2611... 2612... 2613... 2614... 2615... 2616... 2617... 2618... 2619... 2620... 2621... 2622... 2623... 2624... 2625... 2626... 2627... 2628... 2629... 2630... 2631... 2632... 2633... 2634... 2635... 2636... 2637... 2638... 2639... 2640... 2641... 2642... 2643... 2644... 2645... 2646... 2647... 2648... 2649... 2650... 2651... 2652... 2653... 2654... 2655... 2656... 2657... 2658... 2659... 2660... 2661... 2662... 2663... 2664... 2665... 2666... 2667... 2668... 2669... 2670... 2671... 2672... 2673... 2674... 2675... 2676... 2677... 2678... 2679... 2680... 2681... 2682... 2683... 2684... 2685... 2686... 2687... 2688... 2689... 2690... 2691... 2692... 2693... 2694... 2695... 2696... 2697... 2698... 2699... 2700... 2701... 2702... 2703... 2704... 2705... 2706... 2707... 2708... 2709... 2710... 2711... 2712... 2713... 2714... 2715... 2716... 2717... 2718... 2719... 2720... 2721... 2722... 2723... 2724... 2725... 2726... 2727... 2728... 2729... 2730... 2731... 2732... 2733... 2734... 2735... 2736... 2737... 2738... 2739... 2740... 2741... 2742... 2743... 2744... 2745... 2746... 2747... 2748... 2749... 2750... 2751... 2752... 2753... 2754... 2755... 2756... 2757... 2758... 2759... 2760... 2761... 2762... 2763... 2764... 2765... 2766... 2767... 2768... 2769... 2770... 2771... 2772... 2773... 2774... 2775... 2776... 2777... 2778... 2779... 2780... 2781... 2782... 2783... 2784... 2785... 2786... 2787... 2788... 2789... 2790... 2791... 2792... 2793... 2794... 2795... 2796... 2797... 2798... 2799... 2800... 2801... 2802... 2803... 2804... 2805... 2806... 2807... 2808... 2809... 2810... 2811... 2812... 2813... 2814... 2815... 2816... 2817... 2818... 2819... 2820... 2821... 2822... 2823... 2824... 2825... 2826... 2827... 2828... 2829... 2830... 2831... 2832... 2833... 2834... 2835... 2836... 2837... 2838... 2839... 2840... 2841... 2842... 2843... 2844... 2845... 2846... 2847... 2848... 2849... 2850... 2851... 2852... 2853... 2854... 2855... 2856... 2857... 2858... 2859... 2860... 2861... 2862... 2863... 2864... 2865... 2866... 2867... 2868... 2869... 2870... 2871... 2872... 2873... 2874... 2875... 2876... 2877... 2878... 2879... 2880... 2881... 2882... 2883... 2884... 2885... 2886... 2887... 2888... 2889... 2890... 2891... 2892... 2893... 2894... 2895... 2896... 2897... 2898... 2899... 2900... 2901... 2902... 2903... 2904... 2905... 2906... 2907... 2908... 2909... 2910... 2911... 2912... 2913... 2914... 2915... 2916... 2917... 2918... 2919... 2920... 2921... 2922... 2923... 2924... 2925... 2926... 2927... 2928... 2929... 2930... 2931... 2932... 2933... 2934... 2935... 2936... 2937... 2938... 2939... 2940... 2941... 2942... 2943... 2944... 2945... 2946... 2947... 2948... 2949... 2950... 2951... 2952... 2953... 2954... 2955... 2956... 2957... 2958... 2959... 2960... 2961... 2962... 2963... 2964... 2965... 2966... 2967... 2968... 2969... 2970... 2971... 2972... 2973... 2974... 2975... 2976... 2977... 2978... 2979... 2980... 2981... 2982... 2983... 2984... 2985... 2986

ПРОГРАММА ТЕЛЕПЕРЕДАЧ

Понедельник, 6

СПОРТ

08.00 Доброе утро.
 08.00 Новости.
 08.15 Т/с «Семейные узы».
 08.25 Д/д «Берлинское противостояние. Дело 1956 г.»
 08.45 Поле чудес.
 09.00 Библиомания.
 09.00 Новости.
 09.15 Чтобы помнили. В. Зубков.
 09.30 И. Купченко в х/ф «Приходи на меня посмотреть»
 09.30 Новости.
 09.45 И. Мирошниченко в х/ф «Их знали только в лицо».
 10.00 Большая стирка.
 10.00 Новости.
 10.25 Т/с «Семейные узы».
 10.45 Л. Быков в комедии «Максим Перелюбич».
 11.00 Время.
 11.35 Русская рулетка.
 11.45 Д/ф «Новый мировой порядок».
 11.55 Время.
 12.00 На футболе.
 12.05 Дневная смена.

ОРТ

07.50, 08.50, 09.50, 10.50 Вести-Москва.
 08.00, 09.00, 10.00 Вести.
 08.10 Православный календарь.
 08.15 Семейные новости.
 08.25 Дежурная часть.
 08.30 Афиша.
 08.40 Дорожный патруль.
 09.10 Экспертиза РТР.
 09.20 Национальный доход.
 09.25 Вести-Спорт.
 09.30 Семейные новости.
 09.40 Афиша.
 10.10 Дежурная часть.
 10.15 Хронограф.
 10.30 Дорожный патруль.
 10.40 Экспертиза РТР.
 11.00 Вести.
 11.10 Д/ф «Давным-давно. История «Звездных войн».
 12.10 Х/ф «Громила».
 13.00 Вести.
 13.20 Д.Л. Хьюит в фильме «История Одри Хелперн».
 14.00 Диалоги о животных.
 14.55 Что хочет женщина?
 15.30 Д/ф «У войны не женское лицо. Стрелять хотела...»
 15.45 Семейные новости.
 16.00 Вести.
 16.20 Вести-Спорт.

16.25 Т/с «Отверженные».
 17.25 Т/с «Дикий ангел».
 18.20 Т/с «Друзья-3».

БУРЯТСКОЕ ТВ

19.00 Концерт ансамбля «Потешки».
 19.35 Урок бурятского языка.
 19.45 Песни, пришедшие с войны.
 19.55 Гороскоп.
 20.00 Байгал.
 20.15 Рек-тайм.
 20.20 Буряад орон.
 20.55 Профессионалы.
 21.10 Спокойной ночи, малыши!
 21.20 Подробно и обстоятельно.
 21.30 Республиканские новости.
 21.50 Зурхай.
 22.00 Вести РТР.
 22.35 Вести-Бурятия.

КАНАЛ «РОССИЯ»

22.55 М. Левтова в детективе «Три дня вне закона».
 01.00 Вести.
 01.20 Вести-Москва.
 01.30 А. Семчев в х/ф «Первый миллион».

ОРТБ

17.00 М/с «Супермен».
 17.30 М/с «Битлджус».
 18.00 Т/с «Удивительные странствия Геракла».
 19.00 Первое свидание.
 20.00 Т/с «Чарльз в ответе»
 20.30 Т/с «Молодость Геракла».
 20.55 Жизнь без риска.
 21.00 Т/с «Человек-невидимка».
 22.00 Х/ф «Цепная реакция».

НТВ

07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 09.30, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.00 Сегодня.
 07.05, 07.35, 08.10, 08.35, 09.10, 09.35 Утро на НТВ.
 09.50 Шоу Елены Степаненко.
 11.25 Л. Куралев в комедии «Ты - мне, я - тебе».

13.20 Т/с «Семнадцать мгновений весны».
 15.20 Принцип «Домино».
 17.30 Д/с «Криминальная Россия».
 18.10 Х/ф «Версии полковника Зорина», 1 с.
 20.40 М. Райан в комедии «Дурман любви».
 23.35 Т/с «Скорая помощь».
 01.35 Гордон.

ТИВИКОМ

07.00 Начало. Лоск. Гороскоп. Домашний зоопарк. Календарь работ.
 08.00 Т/с «Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры».
 08.30 М/с «Мир Бобби».
 09.00 М/с «Бешеный Джек-пират».
 09.30 М/с «Инспектор Геджет».
 10.00 Х/ф «Супермозг».
 12.30 Лоск. Гороскоп.
 13.00 Д/с «Канал истории. Дэвид Копперфильд - мастер иллюзии».
 14.00 «24».
 14.15 «Голоса из безмолвия».
 15.05 Т/с «Граница. Таежный роман».
 16.10 Комедия «Танцплощадка».
 18.00 Календарь работ.
 18.10 Школьное ТВ.
 18.30 Музыкальные поздравления.
 19.00 М/с «Мир Бобби».
 19.30 Т/с «Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры».
 20.00 Сейчас.
 20.20 Лоск. Гороскоп.
 20.30 «24».
 20.55 Телемаркет.
 21.00 «Гриффини».
 21.30 Фильм ужасов «Крокодил».
 23.35 Т/с «Леди босс».
 00.40 «Успех».
 00.55 Сейчас. Гороскоп.
 01.30 Ночной муз. канал.

АРИГ УС

08.00 Аэробика.
 08.25 Пресс-центр.
 08.50 Формула успеха.
 09.00 Мультфильм.
 10.20 Звезды на спортивном канале.
 11.20 М/с «Летающий дом».
 11.40 Футбол от А до Я.
 12.00 Пресс-центр.
 12.25 Новый день.
 12.35 Уроки футбола.
 12.55 Х/ф «Ва-банк».
 17.00 НХЛ плюс.
 17.40 Дети Олимпа.
 17.45 Победоносный голос верующего.
 18.15 Музыкальный подарок.
 18.45 Удачи на даче.
 19.00 Пресс-центр.
 19.25 Д/ф «Сталин в мае».
 20.00 Футбол от А до Я.
 20.20 То, что надо.
 20.35 Восточный экспресс.
 20.50 Формула успеха.
 21.00 Телеигра «Великолепная пятерка».
 21.30 Х/ф «Воскресение».
 22.35 Восточный экспресс.
 22.50 Х/ф «Враг у ворот».
 01.00 Большой ринг.

Дорогую тетю БАЛДАНОВУ Оюну Жамсарановну поздравляем с Днем рождения! Желаем счастья, крепкого здоровья, успехов во всем!
 Дима, Оюна, Саяна.

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

Вторник, 7

СПОРТ

08.00 Доброе утро.
 08.00 Новости.
 08.15 Т/с «Семейные узы».
 08.30 Легким паром!
 08.45 Русская рулетка.
 09.00 Библиомания.
 09.00 Новости.
 09.15 Жизнь замечательных людей. А. Маресьев.
 09.30 О. Ефремов в х/ф «Пять дней отдыха».
 09.45 Дисней-клуб «Любимчик».
 09.50 Новости.
 09.55 Мультгазбука.
 10.00 С. Столяров в х/ф «Тайна двух океанов», 1 с.
 10.05 Большая стирка.
 10.10 Новости.
 10.25 Т/с «Семейные узы».
 10.45 Е. Матвеев в х/ф «Особо важное задание», 1 с.
 11.00 Время.
 11.35 Слабое звено.
 11.45 Д/ф «Тотальная война».
 11.55 Б. Ланкастер в боевике «Поезд».

10.30 Дорожный патруль.
 10.40 Экспертиза РТР.
 11.00 Вести.
 11.10 Д/ф «Мифология «Звездных войн».
 12.10 Х/ф «Громила».
 13.00 Вести.
 13.20 Х/ф «История Одри Хелперн».
 14.00 Моя семья.
 14.55 Что хочет женщина?
 15.30 Д/ф «У войны не женское лицо. Милосердие».
 16.00 Вести.
 16.20 Вести-Спорт.
 16.25 Т/с «Отверженные».
 17.25 Т/с «Дикий ангел».
 18.20 Т/с «Друзья-3».

БУРЯТСКОЕ ТВ

19.00 Бамбаахай.
 19.20 Улгур.
 19.45 Песни, пришедшие с войны.
 19.55 Гороскоп.
 20.00 Байгал.
 20.15 Рек-тайм.
 20.20 Тамир.
 20.40 Зеленая черепаха.
 20.55 Буряад орон.
 21.10 Спокойной ночи, малыши!
 21.20 Из золотого фонда БГТРК.
 21.30 Республиканские новости.
 21.50 Зурхай.
 22.00 Вести РТР.
 22.35 Вести-Бурятия.

КАНАЛ «РОССИЯ»

22.55 Д. Сазерленд в х/ф «Искусство войны».
 01.00 Вести.
 01.20 Вести-Москва.
 01.30 Д. Войт в х/ф «Генерал».

ОРТБ

17.00 М/с «Супермен».
 17.30 М/с «Битлджус».
 18.00 Т/с «Удивительные странствия Геракла».
 19.00 Шоу-бизнес.

19.30 Т/с «Чудеса науки».
 20.00 Т/с «Чарльз в ответе».
 20.30 Т/с «Молодость Геракла».
 20.55 Жизнь без риска.
 21.00 Т/с «Человек-невидимка».
 22.00 Х/ф «Прибавьте звук».

НТВ

07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 09.30, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.00 Сегодня.
 07.05, 07.35, 08.10, 08.35, 09.10, 09.35 Утро на НТВ.
 09.55 Х/ф «Спасатели. Критическая масса», 1 с.
 11.25 А. Пороховщиков в детективе «Город принял».
 13.20 Т/с «Семнадцать мгновений весны».

15.20 Принцип «Домино».
 16.40 Вкусные истории.
 17.30 Д/с «Криминальная Россия».
 18.10 Х/ф «Версии полковника Зорина».
 20.35 И. Шавлак в боевике «Крутые».
 23.40 Т/с «Скорая помощь».
 01.35 Гордон.

ТИВИКОМ

Профилактика.
 15.00 Лоск. Гороскоп. Телемаркет.
 Школьное ТВ. Календарь работ.
 16.05 Х/ф «Суэта сует».
 18.00 Календарь работ.
 18.30 Музыкальные поздравления.
 19.00 М/с «Мир Бобби».
 19.30 Т/с «Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры».
 20.00 Сейчас.
 20.20 Лоск. Гороскоп.
 20.30 «24».

ОПТОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР «БАЙКАЛ»

Цены действительны со 2 по 9 мая.

Бельевой трикотаж (детск., в рост.), г. Москва (низкие цены)	58 руб.
Колготки х/б, г. Москва, г. Смоленск	78 руб.
Колготки/ш, Звиздов, г. Москва, г. Смоленск	от 14 руб.
Колготки эластик, женские, г. Москва, г. Смоленск	от 20 руб.
Колготки х/б детские (все размеры), г. Москва	от 8 руб. 90 коп.
Носки х/б, ш, детские, махровые мужские, г. Санкт-Петербург	от 225 руб.
Сапоги и сапожки, г. Омск, детск., жен. и муж., с мехом	
Обувь комнатная детская, мужская, женская (низкие цены)	от 325 руб.
Сапоги кирзовые, г. Москва	
Сапоги и ботинки зимние мужские с искусственным и натуральным мехом, г. Новосибирск	от 698 руб.
Сапоги зим. женские, 15 моделей, г. Челябинск, г. Новосибирск	от 798 руб.
Туфли кожаные муж., дет., 20 мод., г. Новосибирск, г. Челябинск	от 498 руб.
Кроссовки детские, взрослые 10 мод., г. Новосибирск, г. Челябинск	от 230 руб.
Обувь резиновая (сапоги детские, женские, мужские, рыбацкие)	от 118 руб.
Трико х/б детские и в взрослые	от 48 руб.

ул. Сахьяновой, 6 «а», ост. «ПОШ», с обр. стороны Геолог. института, тел.: 33-43-86, ул. Галарина, 37, тел.: 26-30-87 (против магазина «Юбилейный»), ул. Столичная, 1 (машзавод), тел.: 25-10-70. РАБОТАЕМ БЕЗ ВЫХОДНЫХ.

20.55 Телемаркет.
 21.00 «Гриффини».
 21.30 Н. Кински в триллере «Ничего не говори».
 23.35 Т/с «Леди босс».
 00.35 Сейчас. Гороскоп.
 00.55 Триллер «Двойная страховка».

АРИГ УС

08.00 Аэробика.
 08.25 Восточный экспресс.
 08.40 Пресс-центр.
 09.05 Т/с «Жизнь заново».
 10.00 Формула успеха.
 10.10 Баскетбол. Полуфинал.
 11.40 Мультфильмы.
 12.00 Пресс-центр.
 12.25 Новый день.
 12.35 Уроки настольного тенниса.
 12.55 Х/ф «Ва-банк-2».
 17.00 Хроника недели.
 17.35 Дети Олимпа.

17.45 Победоносный голос верующего.
 18.15 Музыкальный подарок.
 19.00 М/с «Болек и Лелик».
 19.10 Газ в Бурятии: «Миф или реальность».
 19.25 Футбол. Обзор матчей чемпионата Испании.
 20.25 Капитал.
 20.40 Восточный экспресс.
 21.00 Спорт и...
 21.30 Право знать.
 21.45 Формула успеха.
 21.50 Х/ф «Новобранцы на прогулке».
 23.40 Восточный экспресс.
 24.00 Футбол. Чемпионат Италии.

Сниму квартиру в центре города. Рассмотрим все варианты.
 Раб. тел.: 21-55-97,
 спросить Диму.

Среда, 8

ОРТ

07.00 Доброе утро.
10.00 Новости.
10.15 Т/с «Семейные узы».
11.15 Смехопанорама.
11.45 Слабое звено.
12.50 Библиомания.
13.00 Новости.
13.15 Несколько мгновений войны.
14.05 Х/ф «Пятеро с неба».
16.00 Новости.
16.20 100%.
16.45 Х/ф «Тайна двух океанов».
18.00 Большая стирка.
19.00 Новости.
19.30 Т/с «Семейные узы».
20.35 Х/ф «Особо важное задание».
22.00 Время.
22.35 Поле чудес.
23.40 Д/ф «Победители и побежденные».
00.20 Время.
00.40 Праздничная программа, посвященная Дню радио.
03.05 А. Феклистов в х/ф «Отряд».

ОРТР

07.40 Утро Бурятии.
КАНАЛ «РОССИЯ»
07.50, 08.50, 09.50, 10.50 Вести-Москва.
08.00, 09.00, 10.00 Вести
08.10 Православный календарь.

08.15 Семейные новости.
08.25 Дежурная часть.
08.30 Афиша.
08.40 Дорожный патруль
09.10 Экспертиза РТР.
09.20 Национальный доход.
09.25 Вести-Спорт.
09.30 Семейные новости.
09.40 Афиша.
10.10 Дежурная часть.
10.15 Москва - Минск.
10.30 Дорожный патруль.
10.40 Экспертиза РТР.
11.00 Вести.
11.10 Д/ф «От «Звездных войн» к «Звездным войнам».
12.10 Х/ф «Громила».
13.00 Вести.
13.20 Х/ф «История Одри Хелберн».
14.00 Д/ф «Когда мы вернемся домой...»
14.55 Что хочет женщина?
15.30 Д/ф «У войны не женское лицо».
16.00 Вести.
16.20 Вести-Спорт.
16.25 Т/с «Отверженные».
17.25 Т/с «Дикий ангел».
18.20 Т/с «Друзья-3».

БҮРЯТСКОЕ ТВ

19.00 Человек.
19.25 Баатар сэргэгшэд.
19.55 Гороскоп.
20.00 Байгал
20.15 Рек-тайм.
20.20 Концерт «Фронтвики, наденьте ордена».
21.30 Республиканские новости.

21.50 Зурхай.
22.00 Вести РТР.
22.35 Вести-Бурятия.
КАНАЛ «РОССИЯ»
22.55 «Письма с фронта».
Праздничный концерт.
01.05 Б. Галкин в х/ф «Ответный ход».
02.50 Футбол. Чемпионат России. «Крылья Советов» (Самара) - «Локомотив» (Москва).

ОТВ

17.00 М/с «Супермен».
17.30 М/с «Битлджус».
18.00 Т/с «Удивительные странствия Геракла».
19.00 СВ-шоу.
19.30 Т/с «Чудеса науки».
20.00 Т/с «Веселая компания».
20.30 Т/с «Молодость Геракла».
20.55 Жизнь без риска.
21.00 Т/с «Человек-невидимка».
22.00 Х/ф «Весельчак Пи Ви».

НТВ

07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 09.30, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.00 Сегодня.
07.05, 07.35, 08.10, 08.35, 09.10, 09.35 Утро на НТВ.
09.55 Х/ф «Спасатели. Критическая масса».
11.25 Х/ф «Дважды рожденный».
13.20 Т/с «Семнадцать мгновений весны».
14.40 Вкусные истории.
15.20 Принцип «Домино».

17.30 Д/с «Криминальная Россия».
18.10 Х/ф «Версии полковника Зорина».
20.35 Ж.-П. Бельмондо в боевике «Один шанс на двоих».
23.40 Совершенно секретно.
00.40 Х/ф «Шереметьево-2».
02.30 Российский национальный Олимп.

ТВИКОМ

07.00 Начало. Лоск. Гороскоп. Телемаркет. Календарь работ.
08.00 Т/с «Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры».
08.30 М/с «Мир Бобби».
09.00 М/с «Бешеный Джек-пират».
09.30 М/с «Инспектор Геджет».
10.00 1/52.
10.15 Триллер «Ничего не говори».
12.15 Муз. канал.
12.30 Лоск. Гороскоп.
13.00 Д/с «Канал истории. Битва при Дюнкерке. Бомбардировка Германии».
14.00 «24».
14.15 «Голоса из безмолвия».
15.10 Т/с «Секретные материалы».
16.10 Комедия «Не может быть!»
18.10 Календарь работ.
18.30 Музыкальные поздравления.
19.05 М/с «Мир Бобби».
19.30 Т/с «Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры».
20.00 Сейчас.
20.20 Лоск. Гороскоп.
20.30 Телемаркет.
20.40 Комедия «Хамелеон»

22.00 Т/с «Леди босс».
22.55 Сейчас. Гороскоп.
23.15 Т/с «Секретные материалы».
24.00 Футбол. Премьер-Лига. «Сатурн REN TV - «Спартак» (Москва).
02.00 Драма «Молодые львы».

АРИГ УС

08.00 Азробика.
08.25 Восточный экспресс.
08.40 Пресс-центр.
09.00 Т/с «Жизнь заново».
09.50 Формула успеха.
10.00 Баскетбол. Финал.
11.30 Жизнь с избытком.
12.00 Пресс-центр.
12.25 Новый день.
12.35 Уроки волейбола.
12.55 Теннис.
17.00 Пресс-центр.
17.30 Сумка путешественника.
17.45 Победоносный голос верующего.
18.15 Музыкальный подарок.
18.55 Дети Олимпа.
19.00 Пресс-центр.
19.25 Телеигра «Великолепная пятерка».
19.55 Удивительные игры нашего мира.
20.30 Восточный экспресс.
20.50 То, что надо!
21.05 Х/ф «Майор Вихрь», 1с.
22.30 Восточный экспресс.
22.50 Восточный экспресс.
23.00 Пресс-центр.
23.20 Большой ринг.
01.30 Хоккей. Чемпионат НХЛ.

● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ● 21-62-62 ● ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ ●

Четверг, 9

ОРТ

08.00 Новости.
08.10 «День Победы».
Праздничный канал.
08.35 А. Кузнецов в х/ф «Весна на Одер».
10.10 Играй, гармонь солдатская!
10.50 «День Победы».
Праздничный канал.
11.20 Д/ф «Маршал Константин Рокоссовский».
12.00 Киноконцерт.
12.45 Н. Олялин в кинопопее «Освобождение». Фильм 1.
14.15 «День Победы».
Праздничный канал.
15.00 Москва. Красная площадь. Военный парад, посвященный Дню Победы.
15.55 «День Победы».
Праздничный канал.
16.20 Д/ф «Парад Победы. 1945 г.».
16.40 Д/ф «Первый маршал авиации».
17.10 Песни военных лет.
17.30 Кинопопея «Освобождение». Фильм 2-ой.
19.00 Новости.
19.15 «День Победы».
Праздничный канал.
19.50 Минута молчания.
20.05 Песни военных лет.
20.30 Л. Быков в х/ф «В бой идут одни старики».
22.00 Время.
22.20 «Песни Победы».
Праздничный концерт.
23.00 Москва. Праздничный салют

в честь Дня Победы.
23.05 Продолжение концерта.
00.30 Б. Галкин в х/ф «Ожидание полковника Шалыгина».
01.50 Футбол. Кубок УЕФА. Финал. «Фейеноорд» (Роттердам) - «Боруссия» (Дортмунд).

ОРТР

08.20 Д/ф «У войны не женское лицо».
08.40 Ю. Пузырев в х/ф «Отряд особого назначения».
09.55 Фестиваль солдатской песни.
11.25 Киноконцерт.
11.55 А. Булдаков в х/ф «В двух шагах от Рая».
13.15 Д/ф «Крылья над Берлином. Забытая операция».
14.05 Д/ф «Оружие России: неизвестные внуки Калашникова».
14.55 Москва. Красная площадь. Военный парад.
16.00 Вести.
16.20 Концерт «Память сердца».
16.30 Е. Матвеев в х/ф «Любовь земная».
18.05 Е. Матвеев в х/ф «Судьба».
20.50 Минута молчания.
21.05 Праздничный концерт О. Газманова.
22.40 А. Кузнецов в х/ф «Белое солнце пустыни».
00.05 Концерт, посвященный Дню Победы.
01.50 С. Закариадзе в х/ф «Отец солдата».
03.20 М. Волонтир в х/ф «Случай в квадрате 36-80».

04.30 Чемпионат России по футболу.

ОТВ

10.00 Музыка на СТС.
10.30 Мультфильм.
11.00 Х/ф «Близнецы».
12.50 Х/ф «Отряд особого назначения».
14.30 Х/ф «Ворота в небо».
16.30 Х/ф «Командир счастливой «щуки»».
19.00 Музыка на СТС.
19.30 Мультфильм.
19.50 Светлой памяти павших в борьбе против фашизма. Минута молчания.
20.05 Х/ф «Ожидание полковника Шалыгина».
22.00 Х/ф «Совершенно секретно».

НТВ

09.00, 11.00, 15.00, 20.05 Сегодня.
09.15 Майское утро.
09.40 Комедия «Небесный тихоход».
11.30 1945 год. Москва. Красная площадь. Парад Победы.
11.45 Х/ф «Добровольцы».
13.20 Т/с «Семнадцать мгновений весны».
15.30 Х/ф «Падение Берлина».
18.15 Х/ф «Белорусский вокзал».
19.50 Минута молчания.
20.30 Х/ф «В августе 44-го...»
22.15 Лучший концерт А. Пугачевой.
00.35 Э. Робертс в х/ф «Летучий голландец».
02.10 Все звезды чемпионата мира по футболу.

ТВИКОМ

08.00 Начало. Лоск. Гороскоп. Телемаркет. Календарь работ.
09.00 Драма «Тактика бега на длинную дистанцию».
10.10 «Голоса из безмолвия».
10.50 Драма «Подранки».
12.20 Лоск.
12.30 «И все поют стихи Булата...»
13.55 Комедия «Доктор Стрэйнджелав, или как я перестал бояться и полюбил атомную бомбу».
15.30 Музыкальные поздравления.
16.20 Концерт - фронту.
16.35 Х/ф «Командир счастливой «щуки»».
18.15 Драма «Вор».
19.50 Светлой памяти павших в борьбе против фашизма. Минута молчания.
20.05 Календарь работ.
20.15 Радар-спорт.
20.50 Лоск.
21.00 Комедия «Большая прогулка».
23.00 Драма «Выбор Софи».
01.25 Мелодрама «Мост Ватерлоо».

АРИГ УС

09.00 Азробика.
09.25 Т/с «Жизнь заново».
10.15 Формула успеха.
10.25 Х/ф «Прощание славянки».
12.10 Новый день.
12.20 Уроки хоккея.
12.40 Клипобзор, посвященный Дню Победы.
13.05 Х/ф «А зори здесь тихие».
14.35 М/с «Болек и Лелик».

ЗАПЧАСТИ
К ТРАКТОРАМ

ГТ-4, ДТ-75, ДТ-55, МТ-40 и для двигателей А4-41, Д-144, Д-240, СМД

г. Улан-Удэ, ул. Ключевская, офис 1, тел./факс: 37-32-67, 37-54-49.

14.45 Звезды на спортивном канале.
15.45 Х/ф «Белорусский вокзал».
17.10 Мультфильмы.
17.25 Победоносный голос верующего.
17.55 Музыкальный подарок.
19.05 Дети Олимпа.
19.10 Минута молчания.
19.15 Х/ф «Жди меня».
20.35 Награждения, растянувшие века.
20.40 Семинар «Патриотическое воспитание».
21.00 Формула успеха.
21.10 Х/ф «Майор Вихрь».
22.40 Европа сегодня.
23.10 Награждения, растянувшие века.
23.15 Х/ф «Бравые парни».
00.25 Клипобзор, посвященный Дню Победы.
00.55 Удивительные игры нашего мира.
01.30 Футбол. «Арсенал» - «Манчестер Юнайтед».

ПРОДАЮ, КУПИТЬ
КВАРТИРЫ
ТЕЛ.: 21-40-44

Пятница, 10

ОРТ

10.00 Х/ф «Покушение на ГОЭЛРО».
10.00 Новости.
10.05 С. Любшин, О. Янковский в х/ф «Щит и меч». Фильм 1-й.
10.10 К/ж «Ералаш».
10.15 Новости.
10.20 «Поезд милосердия».
10.25 Х/ф «Щит и меч». Фильм 2-й.
10.30 Д/ф «Флагман. Адмирал».
10.35 Х/ф «Щит и меч». Фильм 3-й.
10.40 Новости.
10.45 Серебряный шар. Уинстон.
10.50 Х/ф «Темная ночь».
10.55 Х/ф «Щит и меч». Фильм 4-й.
11.00 Новости.
11.05 Концерт группы «Любэ».
11.10 Боевик «В последнюю минуту».
11.15 Время.
11.20 Л. Гурченко и А. Михайлов в х/ф «Любовь и голуби».
11.25 Л. Прыгунов в х/ф «Туннель».
ОРТР
11.30 В. Гостюхин, А. Жарков и В.

Меньшов в х/ф «Генерал».
09.50 Л. Быков и К. Степанков в х/ф «Разведчики».
11.10 Концерт, посвященный Дню Победы.
12.55 Киноистории Глеба Скороходова.
13.05 Е. Урбанский и Н. Дробышева в х/ф «Чистое небо».
15.00 Д/ф «Оружие России: танки».
16.00 Вести.
16.20 В. Доронин в комедии «Свадьба с приданым».
18.15 Н. Бабкина и ансамбль «Русская песня».
20.15 П. Деревянко в х/ф «Ехали два шофера».
22.00 Вести.
22.25 Бенефис А. Розенбаума.
00.40 Р. Хауэр в х/ф «Слепая ярость».
02.30 Комедия «Игра на миллионы».

ОТВ

10.00 Музыка на СТС.
10.30 Х/ф «Уроки французского».
12.30 Х/ф «Слушать в отсеках».
15.30 Х/ф «Пушки побоку».
17.30 Полное мамаду.
18.00 Скрытая камера.
18.30 Молодожены.

19.00 Осторожно, модерн-2.
20.00 Х/ф «Частный детектив, или операция «Кооперация»».
22.00 Х/ф «Сержант Билко».
00.05 Добрый вечер с И. Угольниковым.

ОНТВ

08.55 Анонс дня.
09.00 Сегодня.
09.15 Т/с «Зеркало, зеркало».
09.50 Т/с «Неизвестная планета».
11.00 Сегодня.
11.20 Х/ф «Белорусский вокзал».
13.00 Сегодня.
13.25 Х/ф «Семнадцать мгновений весны».
14.55 Совершенно секретно.
15.45 Вкусные истории.
16.05 Своя игра.
17.00 Сегодня.
17.30 Х/ф «Неуловимые мстители».
19.00 Т/с «Неизвестная планета».
20.00 Сегодня.
20.40 Т/с «Агент национальной безопасности».
21.40 Концерт Елены Степаненко.
23.55 Ш. Твид в детективе «Охота за наследством».
01.55 Т/с «Звездные врата».

Тивиком

08.00 Лоск. Радар-спорт. Календарь работ.
09.00 Т/с «Пауэр рейнджеры, или Могучие рейнджеры».
09.30 М/с «Мир Бобби».
10.00 М/с «Бешеный Джек-пират».

10.30 М/с «Инспектор Гаджет».
11.00 Х/ф «Большая прогулка».
13.40 Д/с «Канал истории: Тайны пирамид».
14.50 М/с «Инспектор Гаджет».
15.20 М/с «Бешеный Джек-пират».
15.45 Муз. поздравления.
16.15 Комедия «Опасно для жизни».
18.10 Военная комедия «Быть или не быть».
20.30 Лоск. Календарь работ.
21.00 М/с «Симпсоны».
21.30 М. Дакаскас в боевике «Шанхайский связной».
23.30 Д/ф «Последний довод королей».
00.15 Метро.
00.30 А. Делон в драме «Любовь Свана».

Ариг Ус

09.00 Аэробика.
09.25 Т/с «Жизнь заново».
10.15 Формула успеха.
10.25 Х/ф «Особенности национальной рыбалки».
12.00 Дети Олимпа.
12.10 Новый день.
12.20 Уроки тенниса.
12.40 Х/ф «А зори здесь тихие».
14.10 Мир скорости.
14.35 Фигурное катание. Шоу Кристи Ямагучи.
15.35 Улан-баторский

филиал БГУ - территория дружбы».
15.50 Мультфильм.
16.00 Пресс-центр.
16.30 Дети Олимпа.
16.35 Футбол. От А до Я.
17.10 Парад.
17.45 Победоносный голос верующего.
18.15 Музыкальный подарок.
19.00 М/с «Болек и Лелик».
19.10 Х/ф «Последнее дело комиссара Берлаха».
20.50 То, что надо.
21.05 Пресс-центр.
21.25 Формула успеха.
21.35 Х/ф «Майор Вихрь».
22.05 Награждения, растянутые на века.
22.10 Музыкальный капитан.
22.20 Х/ф «Ключи от неба».
23.35 Родео.
00.35 Х/ф.

• ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ •

Суббота, 11

ОРТ

10.00 Х/ф «Покушение на ГОЭЛРО».
10.00 Новости.
10.05 КОАП.
10.10 Следствие ведет Колобков.
10.15 Слово пастыря.
10.20 Играй, гармонь любимая!
10.25 Библиомания.
10.30 Новости.
10.35 Смехопанорама.
10.40 Смак.
10.45 Спасатели. Экстренный вызов.
10.50 В мире животных.
10.55 Детектив «Тайны отца».
11.00 Здоровье.
11.05 Чтобы помнили. Федор Юматов.
11.10 Дисней-клуб: «Утиные истории».
11.15 Новости.
11.20 Серебряный шар. Шарль Де Голль.
11.25 Юматов и Ф. Никитин в х/ф «Один из нас».
11.30 Новости.
11.35 Спецрепортаж. «Русские в Афганистане».
11.40 М. Евдокимов и его друзья.
11.45 Кто хочет стать миллионером?
11.50 Время.
11.55 Боевик «Черная акула».
12.00 М. Дуглас и М. Гриффит в х/ф «Свет во тьме».
ОРТР
12.05 Мелодрама «Меридиан».
12.10 Диалог о рыбалке.
12.15 Т/с «Повелитель зверей».
12.20 Военная программа.

11.30 Золотой ключ.
11.50 Здоровье и жизнь.
12.25 Доброе утро, страна!
13.05 Сто к одному.
13.55 Наука и техника.
15.05 Т/с «Дружная семейка».
15.40 Маленькие комедии «Ха».
16.00 Вести.
БУРЯТСКОЕ ТВ
16.20 Улгур.
16.45 Бурятия в годы войны. Часть 1-я.
17.25 Максимум.
17.40 Бурятия в годы войны. Часть 2-я.
18.30 Примите поздравления.

КАНАЛ «РОССИЯ»

20.00 Моя семья.
20.55 Аншлаг.
22.00 Вести.
22.25 Городок.
23.00 Т/с «Звездные войны».
01.30 Б. Щербаков, А. Ливанов и А. Хмельницкая в х/ф «Дом свиданий».
03.15 Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1».

ОТВ

09.00 Т/с «Удивительные странствия Геракла».
10.00 Музыка на СТС.
10.30 Улица сезам.
11.00 «Джуниор».
12.30 Т/с «Зак и секретные материалы».
13.00 Т/с «Охотники за древностями».
14.00 Т/с «Горящая зона».
15.00 Мировой реслинг.
16.00 Т/с «Зена - королева воинов».
17.00 Первое свидание.
18.00 Т/с «Московские окна».
19.00 Музыка на СТС.

19.30 Осторожно, модерн-2.
20.00 Х/ф «Жертва рекламы».
22.00 Х/ф «Внезапная смерть».
00.30 Осторожно, модерн-2.
01.00 Х/ф «Убийство в Чайна-Пейк».

ОНТВ

08.55 Анонс дня.
09.00 Сегодня.
09.15 Т/с «Зеркало, зеркало».
10.00 Ох уж эти детки!
10.25 Без рецепта.
11.00 Сегодня.
11.20 Т/с «Агент национальной безопасности».
12.20 Квартирный вопрос.
13.00 Сегодня.
13.25 Т/с «Семнадцать мгновений весны».
14.45 Продолжение следует...
15.45 Вкусные истории.
16.00 Своя игра.
17.00 Сегодня.
17.30 Х/ф «Новые приключения неуловимых».
19.00 Восстание масс.
20.00 Сегодня.
20.40 Т/с «Агент национальной безопасности».
21.45 Детектив «Сыщики», 1 с.
22.55 С. Сигал в боевике «В смертельной опасности».
01.20 Все сразу!
01.55 Т/с «Звездные врата».
02.50 Все звезды чемпионата мира по футболу.

Тивиком

07.00 Лоск. Гороскоп. Календарь работ.
07.45 Х/ф «Шанхайский связной».
09.15 В гостях у Тофика.
09.30 М/с «Русалочка».
10.00 М/с «Тик-герой».
10.30 М/с «Джин - Джин из страны

Пандаленд».
11.00 М/с «Гриффины».
12.00 Щедрое лото.
13.00 Д/с «Канал истории. Битва полководцев».
13.50 Лоск.
14.00 Мир спорта глазами «Жиллетт».
14.30 Х/ф «Хорошо сидим».
16.05 Метро.
16.20 Очевидец.
17.00 Музыкальные поздравления.
18.00 М/с «Человек-паук».
18.50 Т/с «Граница. Таежный роман».
20.00 Домашний зоопарк.
20.20 Лоск.
20.30 Д. Чан в боевике «Полицейская история».
22.30 Фильм ужасов «Кошмар в небоскребе».
01.00 Т/с «Мутанты Икс».
02.00 Ночной муз. канал.

Ариг Ус

09.00 Аэробика.
09.25 Т/с «Жизнь заново».
10.15 Формула успеха.
10.25 Х/ф «Экипаж машины

боевой».
11.45 Музей кино.
12.20 Уроки настольного тенниса.
12.40 НХЛ-плюс.
13.20 Х/ф «Гарем Степана Гуслякова».
14.00 Пресс-центр.
14.25 Новый день.
14.35 Япония и Корея-2002.
15.30 Х/ф «Африканская королева».
17.10 Просто собака.
17.30 Жизнь в слове.
18.00 М/с «Болек и Лелик».
18.10 Музыкальный подарок.
18.40 Щит и мяч.
19.30 То, что надо.
19.45 Х/ф «Вербовщик».
21.25 На ночь глядя.
22.10 Спортивный глобус.
22.55 Формула успеха.
23.05 Х/ф «Подземелье ведьм».
00.35 НХЛ плюс.
01.20 Футбол. Кубок Либертадорес.

Фирма «АКТИВ и К»

заклучает договора на поставку соли. Помолы № 1, № 2, № 3, и технические.
Фасовка по 1 кг, по 50 кг, и 1 т. (мкр-1) по ценам изготовителя.

Телефоны: 41-21-89, 41-29-87.
г. Улан-Удэ, ул. Тулаева, 63, каб. 11.

Воскресенье, 12

ОРТ

07.35 Х/ф «Покушение на ГОЭЛРО». 09.00 Новости. 09.10 Служу России! 09.40 Дисней-клуб: «Тимон и Пумба» 10.05 Утренняя звезда. 10.50 Библиомания 11.00 Новости. 11.10 Непутевые заметки. 11.30 Пока все дома. 12.10 Сами с усами. 12.40 Клуб путешественников. 13.20 Детектив «Тайны отца Даулинга» 14.15 Большие родители. 14.45 Умницы и умники. 15.15 Секретища Кремля 15.30 Дисней-клуб: «Микки Маус и его друзья». 16.00 Новости. 16.10 Серебряный шар. Франклин Рузвельт 17.20 Комедия «Прекрасная американка». 19.00 Новости. 19.20 Спецрепортаж. «Тайны черных ящиков». 19.40 Шутка за шуткой. 20.20 Х/ф «Спасти рядового Райана». 23.30 Времена. 00.45 Футбол. Кубок России. Финал. «Зенит» (Санкт-Петербург) - «ЦСКА».

ОРТД

08.20 Х/ф «Всадник без головы» 09.55 Мультфильм. 10.50 Русское лото. 11.40 ТВ Бинго шоу. 12.20 Доброе утро, страна! 12.55 Сам себе режиссер. 13.50 Городок. 14.25 Х/ф «Золото партии».

16.00 Вести 16.20 Парламентский час. 17.05 Диалоги о животных 18.00 Вокруг света. 18.50 Комната смеха. 19.40 ТВ Бинго новости. 19.50 Комедия «Внутреннее пространство». 22.00 Вести. 22.25 «Аншлаг». 00.25 М. Миронова, М. Башаров, М. Голубкина в х/ф «Свадьба». 02.45 Спорт за неделю. 03.15 Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1».

ОТВ

09.00 Один в кубе 09.30 Отражение 10.00 Музыка на СТС 10.30 Т/с «Утки в городе». 11.00 «Джуниор». 12.30 Т/с «Зак и секретные материалы». 13.00 Т/с «Охотники за древностями». 14.00 Т/с «Горячая зона» 15.00 Давайте жить отлично 15.30 Знай наших. 16.00 Полное мамаду 16.30 Сделай мне смешно. 17.00 Молодожены. 17.30 Шоу-бизнес. 18.00 Т/с «Московские окна» 19.00 Музыка на СТС. 19.30 Осторожно, модерн-2. 20.00 Х/ф «Последний римейк Красавчика Жеста». 22.00 Х/ф «Бежать некуда». 01.05 Х/ф «Трактир на пятницу».

НТВ

08.55 Анонс. 09.00 Сегодня 09.15 Т/с «Зеркало, зеркало».

10.00 Т/с «Неизвестная планета». 11.00 Сегодня. 11.15 Т/с «Агент национальной безопасности». 12.25 Растительная жизнь с Павлом Лобковым. 13.00 Сегодня. 13.25 Т/с «Семнадцать мгновений весны». 14.50 Служба спасения. 15.30 Путешествие натуралиста. 16.00 Своя игра. 17.00 Сегодня. 17.25 Дог-шоу. 18.20 Женский взгляд. 18.55 Очная ставка. 19.30 Концерт Юрия Гальцева. 20.40 Т/с «Агент национальной безопасности». 21.50 Детектив «Сыщики». 23.05 Т. Беренджер и Б. Зеин в боевике «Снайпер» 01.15 Т/с «Звездные врата». 02.20 Журнал Лиги чемпионов.

ТВИКОМ

07.25 Лоск. 07.50 Х/ф «Полицейская история». 09.15 В гостях у Тофика. 09.30 М/с «Русалочка». 10.00 М/с «Тик-герой». 10.30 м/с «Джин Джин из страны Пандаленд». 11.00 М/с «Симпсоны». 12.00 Т/с «Мутанты Икс». 13.00 Д/с «Канал истории. Тайны пирамид». 14.05 Лоск. 14.15 Военная тайна. 14.45 Комедия «Любовь зла». 16.25 1/52. 16.45 Музыкальные поздравления.

17.20 Т/с «Агентство». 18.00 М/с «Человек-паук». 18.50 Т/с «Граница. Таежный роман». 20.00 Мы и наш город. 20.20 Лоск. Календарь работ. 20.30 Д. Чан в боевике «Полицейская история-2». 22.40 Т. Хэнкс в комедии «Мальчишник». 00.55 Т/с «Секретные материалы». 01.55 Т/с «Альфред Хичкок представляет». 02.25 Ночной муз. канал.

Ариг Ус

09.00 Х/ф «Кавказская пленница». 10.30 С утра пораньше. 11.10 М/с «Летающий дом». 11.35 Х/ф «Что у Сеньки было».

12.45 Спорт и... 13.05 Дети Олимпа. 13.15 Хоккей. Чемпионат НХЛ. 15.35 Пресс-центр. 16.00 Страна чудес. 17.30 Благая весть. 18.00 Крестьянская застава. 18.35 Музыкальный подарок. 19.05 Прекрасное далеко. 19.20 Формула успеха. 19.30 Х/ф «Шехерезада», 1 с. 20.30 Не болей. 20.55 Удивительные игры нашего мира. 21.40 Бизнес-экспресс. 21.55 Х/ф «Гром небесный». 23.35 Большой ринг. 01.40 Хроника автомобильных аварий.

СТРОЙАРСЕНАЛ

- инструмент
бензининструмент
оснастка
лодочные моторы
мотоагротехника, запчасти к ней и навесное оборудование

НОВЫЙ магазин Стройарсенал "Инструмент"

г. Улан-Удэ, ул. Гагарина, 20, тел. 21-25-52, 26-10-02, 26-07

ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ • 21-62-62 • ОТДЕЛ РЕКЛАМЫ

"Радио Бурятия - радио для всех!"

Бурятское радио

(с 6 по 12 мая 2002 г.)

6, понедельник

6.10 - УТРЕННИЙ КОНЦЕРТ. 6.37 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА. 6.40 - 7.00 - РАЗГОВОР НА АКТУАЛЬНУЮ ТЕМУ. 7.10 - ОБЪЯВЛЕНИЯ. 7.20 - Программа «АНФАС». 7.40 - 8.00 - Радиостудия «БИРАКАН». 13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей «КОРОТКОЙ СТРОКОЙ». 19.10 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на бур. яз.). 19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ. 19.30 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на рус. яз.). 19.45 - 20.00 - Передача из фондов радио.

7, вторник

6.10 - 7.00 - Программа «УТРО БУРЯТИИ». 7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА. 7.30 - Спецвыпуск ОАО «ЭЛЕКТРОСВЯЗЬ». 7.45 - 8.00 - «ОРЬЕЛ - ВЕРШИНА». 13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей «КОРОТКОЙ СТРОКОЙ». 19.10 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на бур. яз.). 19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ. 19.30 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на рус. яз.). 19.45 - 20.00 - Радиобиблиотека (на бур. яз.)

8, среда

6.10 - 7.00 - Программа «УТРО БУРЯТИИ». 7.10 - НОВОСТИ, СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА. 7.30 - «ЖИВИ СОЛДАТ!». 7.45 - 8.10 - «ГО-ОНТО НЮТАГ». 13.00 - 13.10 - Дневной выпуск новостей «КОРОТКОЙ СТРОКОЙ». 19.10 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на бур. яз.). 19.27 - ОБЪЯВЛЕНИЯ. 19.30 - РЕСПУБЛИКАНСКИЕ ИЗВЕСТИЯ (на рус. яз.). 19.45 - 20.00 - АКТУАЛЬНОЕ ИНТЕРВЬЮ.

9, четверг

7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА. 7.30 - 8.00 - «ШАНС». Музыкальный выпуск программы, посвященный Дню Победы». 8.10 - 9.00 - КОНЦЕРТ ДЛЯ ВЕТЕРАНОВ ВЕЛИКОЙ ОТЧЕСТВЕННОЙ ВОИНЫ. 13.00 - 14.00 - Литературно-музыкальная композиция «НАСТОЯЩАЯ СЛАВА НЕ ЗНАЕТ ЗАБВЕНИЯ»

10, пятница

7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА. 7.20 - Программа «ВСТРЕЧИ». 7.40 - 8.10 - ГУЛАМТА. 13.10 - 14.00 - «ЧАС ВАШЕГО ПИСЬМА». Музыкальная программа по заявкам радиослушателей

11, суббота

7.10 - 8.00 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА. 7.20 - 8.00 - Литературно-музыкальная композиция «ВАМ СОЛДАТЫ!». 9.10 - Программа «МЭН-ДЭ АМАР, МИНИИ БУРЯД ОРОН». 9.45 - 10.00 - Передача для детей «АЛТАН-ЗУЛА». 13.10 - 14.00 - МУЗЫКАЛЬНАЯ ВОЛНА РАДИО БУРЯТИИ. 19.00 - 20.00 - Радиожурнал «СТЕПНЫЕ МЕЛОДИИ».

12, воскресенье

7.10 - СПРАВКИ, ОБЪЯВЛЕНИЯ, РЕКЛАМА. 7.20 - 8.00 - Программа «СЛЫШУ ПЕСНИ, СКАЗКИ, ЛЕГЕНДЫ». 9.10 - 10.00 - Программа для школьников СТАРШЕКЛАССНИК - информация-музыкальная программа, «ЭДИРШУУЛ». 11.10 - 12.00 - Литературно-художественная программа «АЛТАРГАНА». 13.00 - 14.00 - Программа для молодежи - «ВОСКРЕСНЫЙ ПОЛДЕНЬ»

ВАКАНСИИ ТРЕБУЮТСЯ

В круп. лоскутный магазин продв-цы. Тел.: 345-983. Администратор в ночное время (мужчина со знанием англ. языка). Тел.: 33-71-74. На работу водитель на лесовоз и газосварщик. Тел.: 26-10-66, 26-29-23.

УСЛУГИ

Принимаем радиодетали, контакты. Тел.: 34-20-22. СУПЕРПОХУДЕНИЕ. Тел.: 22-44-07. (Лиц. № 510). Салон «Незабудка». Услуги визажиста. Тел.: 44-70-44. Формовщики ЖБК, электросварщики, машинисты котлов. Тел.: 23-01-30. Печати, пломбы за час. Тел.: 26-51-52 (С-63). Работа. Тел.: 045, аб. 20282. Отдых на природе! Вкусные позы. Приятные напитки. База отдыха «Салют», тел.: 21-67-99 (Лиц. 0529692 ЦСМРБ)

АВТО ПРОДАЮ

«Волга» - «ГАЗ-3110», 200 г/в. Тел.: 22-36-64. «Волгу-3110», 2000 г/в, 150 л.с.; амортизаторы «Монро»; аудио подготовка, сигнализация тонированная. Тел.: 41-03-06. «РАФ» с маршрутом. Тел.: 42-41-35. 4-х стоячный автоподъемник. Тел.: 37-27-58, 42-84-77. Автозаправщик «МАЗ-500». Тел.: 45-94-82. Рефрижератор «Митсубиси-Кантер». Тел.: 34-67-95. Трактор «ДТ-75», погрузчик. Тел.: 22-05-60. М/а «Азия Топик» в аварийном состоянии. Тел.: 33-50-34 (рабочий) или ул. Дальневосточная, 22

КУПЛЮ

Срочно борта на прицеп КамАЗ. Тел.: 33-21-77, спросить Валу

Трактор «Петушок». Тел.: 26-23-77, 26-01-41.

СУПЕРМАРКЕТ РАЗНОЕ

Туалетные кабины. Тел.: 21-97-39. Новый магазин «МЕБЕЛЬ ИЗ БЕЛО-РУССИИ» - кухни, стенки, спальни. Широкий ассортимент. Пр. Толстого, 2. Тел.: 222-941. Шланги поливочные, электронасосы «Малыш», «Родничок», «Кама», «Агидель» - от 750 руб., велосипеды детские, подростковые и взрослые - от 390 руб., бензопилы, электропилы, дрели и другие электроинструменты по низким ценам. Обращаться в магазины «Электроинструменты» по ул. Бабушкина, 17, ост. Геологическая и по ул. Макрова, 32. Тел.: 33-65-87.

Реализуем пиломатериал различных длин и сечений. Получение со склада в Онохое. Тел.: 21-24-14, 21-30-95

Мука 1 сорт - 4,85 рублей (до 1.05.02). Тел.: 33-70-66.

Филенчатые двери, остекление балконов, пиломатериал, вагонка. Тел.: 22-48-50.

Хозяюшки! Не пора ли обновить меховые шубы, шапки, пальто к следующему сезону? Или заказать новые? Ателье «МЕТЕЛИЦА» предлагает мутон сиреневого, горчичного, темно-серого цветов и черные каракуль. Ул. Геологическая, 13. Тел.: 333-218.

КУПЛЮ

Картофель. Тел.: 37-45-29, 14-33-13

Гофротару оптом. Тел.: 25-30-88.

ПРОДАЮ

Трелевочник ТДТ-55, тел.: 41-21-48. Блоки «тройка», «шестерка», ГАЗ-3307, бех пробега, недорого. Раб. тел.: 26-10-22, дом. 34-17-38. Норковый полушубок. Тел.: 21-21-45. Мука 1 с. - 4,60 руб./кг, изюм - 26 руб./кг, компотная смесь, пахла - 22 руб./кг. Тел.: 22-44-22, 22-46-98.

Пилорама «РТ-40», 6/у, авт. двигатель, 75 кВт, 1500 об/л. Тел.: 34-00-19.

Пиломатериал. Дешево. Тел.: 10-66, 26-29-23.

Брус 6 м, пиломатериал, шп. 73 руб. Тел.: 48-20-46 (раб.)

НЕДВИЖИМОСТЬ ПРОДАЮ

2-комнатную квартиру в доме на Саянах. Тел.: 37-52-10. 2-комнатную квартиру по ул. Лова. Тел.: 34-25-72. Контейнер «ЗТ». Тел.: 26-90-73. Гараж в 18 кв. Тел.: 37-90-54.

ОБМЕН

Меняю частный дом в с. на любую жилплощадь. Тел.: 54.

АРЕНДА

Сдаю квартиру. Тел.: 42-85-00. ОАО «Горкоопторг» сдает ду гор. овые площади в магаз. рода. Тел.: 21-32-90, 21-16-16.

РАЗНОЕ

Утеряны документы на им. раева Э.Д. Вознаграждение 42-15-80.

СООБЩЕНИЯ

Выпускников Верхне-Колышанской школы приглашают собраться в 14 часов. В актовом зале. Семья Мильманг Г.Н. выражает благодарность всем людям за поддержку и помощь в организации похорон трагически ушедшего от злодейской руки сына. Родные и близкие выражают благодарность директору, администратору и коллективу Тонкобинской школы за оказанную помощь в организации похорон горячо любимого мужа, отца, дедушки, зятя Владимира Дмитриевича. С 30 апреля открывается новое пассажирское сообщение Удэ - Усть-Ордынский (Иркутская обл.). Отправление с автостанции Удэ в 10.00. Тел.: 44-48-85, 14-48-86.

Агуу Илалтын 57 жэлэй ойдо

МУНДАРГЫН САГААНАЙ АРЬЯАН

янзагүй. Энэ муухай түмэрнэ шобтон, барюубшагүй, хазуур халтираад адагдашана. Ядахадаа энэ түгдэрхэйе тойруулаад дүмэхэдэжэ, хүүшээ алхаар сохино, яһыень түгдэлөөд тушаһан ха. Хэршье дүмөө хаань, энэ түмэрэй саана уураг толгойнь хальһахан лэ Арьяанай ами наһыс абаржа байна ха юм. Яажа соорошоо үгы юм. Тингээ гэшэ хаань... «Ваш сын... гээд лэ... погиб за социалистическую Родину...», үнөөхи муухай үйлын саарһан түрлэн шотат Зүдхэлинь орохо һэн бээ. Хэдынь ехээр паркоз абанһыс наа, докторнуудай ишгэжэ байхадань, солохо сугахань ай, хөөрхэй! Хүдхэнэй тоборюуланууд хамарһаань эхилээд, бүхнэ иоурыень бүгдэнэ. Тэсэлэе барагдахадань амаруулна. Тээ хүлээд гээд үнөөхнэ дахьяад... Арьяанай тэсэл барагдажа байна. Нюдэнһыень нелбон сабиргайн шархуруу гүйгөөд орошоно. Ай, зайлуул, амидын тама гэшэнэ юун юм! Яажашье ядаад орхихо баатай болобод ха. Эдүүлхэ, тоншуулхаяа болиходоо һэб гэлэн хэбэртэй, юушөө аман соогоо шэбэнэнэ. Сестра басаган дүтэлөөд, яахамин гээ хаб гээд һанаата болон шагнаархаад, хэлэһэн үгыень ойлогонгүй. «Ум дари дудаари дурн сууха» - гэшыс юун гэжэ ойлогоход даа. Багахан ябахадань, аба эжынь маань, тариннуудыс сээжэлдүүлхэ гэлһинийн тоомгүй тэршээ Арьяанинь арай шамай Дара эхын тарин сээжэлдээд, саашань бираагүй һэн ха. Энэндээшье һожоргүйшгэ, баалааһаар уншадаг байгараа, нэгтэ хазаар мореор һүни Байсага орожо ябатарнь, шононуудулидажа, одоолүнэн зүрхэнһөө уншаһан ха. Бэшшье тэрэл тэды һэн бээ. Хари мүнөө энэ үхэлэй газарта үдэр бүри мэдэртэйл сагтаа уншана. Мүнөө энэ мэдээгүй аад, һулаханаар аг-заг гэхэдэжэ байжа уншажал байна. Тингээр нэгэ бага һэнэг орожо, мэдэртэй бандаг болобо. Газа дулаан янзатай, сээг набын хурса хангал сохиор анхилна. Гэлтэ хүүхэнэй сарьяа абяан дулдаба: Мациони... мациони! Сэвээжэ мациони купы и нэй! Энэ нигэхэдэе юугөө ооглобо гэшэб? - гэжэ хажуудахинһаа һурахадань - гүзүн хүүбүн эдэлһэн һүсэ наймаалажа ябана гэшэ, - гэжэ ойлогуула. Гүзүрин түб хото Тбилисини госпитальдо байһанаа одоол һая мэдэбэ ха.

Эхын зүрхэн сэсэн гэжэ үнэн байгаа.

- Эжымнай Арьяанайнгаа нигэжэ байхада, шархатаа гэжэ мэдэшыс үгы аад, унтахаяа болөөд, маань уншажа, һуужа хонодог һэн. Дүрбэн хүүбүдээ фронт эльгээһэн аад, гансал Арьяанаал гэхэ, гэмэрхэ, зальбарха, һууха байха газараа оложо ядадаг һэн - гээд, мүнөө Арьяанай дүү басаган Будажаб хөөрнэ. Мүнөө басаганһыс гэжэ даа, барһанинь 75-тай хүгшөөл даа. Госпитальдо хэбтэжэ хэбтэжэл, дайнай дүүрлэн хойно орон шотатаа орожо ерлэн юм.

- Дайнда тинтэрэе муртэнгөөр дайлаадаагүйб. Гансал шархатаха хубитай ябааб. Аяар таба дахин ехээр шархатаад, мэнэл госпитальдо ородог байгаа, - гэжэ өөртөө голхоронгөөр хөөрөгшэ һэн.

һанагшаараа наа, фашистуудыс гамгүй сохилсохо хүсэлэнгэй һэн ха. Иигэжэ нэгэ хүүбүнэйнгэ иоурын хараһан Сагаанхайтан хүгшэдэй баяр баясхалап хизааргүй. Энэ тухай зоболон үзэжэ ерээд, шотатайнгаа нэгэ басагыс һамга абажа, түбхнэхэ байха гээд энгэнгүнүүд гэртэхинийн хүлээдэг. Басагадшыс гэжэ байгаал һэн бээ. Энэ сэлбэрхэн шарайтай фронтвик хүүбүнэй наашаал гээ наань, ерэхэл һэн. Тээд Арьяанинь Ага найман эсэгынгээ алтан басагад сооһоо шэлэхэдэ, Лиза гэдэг шэмээшэгыс олобо гэшэл даа. «Арьяан мангад һамга абаа ха» - гээд, зоншыс парьялашаба ха. «Эльбэ шэжэ эдэс» - гэжэшыс таамаглаха зон байгаа. «Энэ Лизань хүнэй һамган байһан, үшөө хүүбүн дахуултай ха» - гэлһыс һонин дуудана.

Эльгэ нимгэнгэй Арьяан эльбэшыс эдэс бээ, энэрхы һайхан сэдхэлдэ динлээ һэн. Лизэтай суг гэртэ байдаг һаяхан багша болоһон дүүхэй Будажабтаа һүдэлтэ айлшан ошонон ха. Олон буряадай дунда ори гансаарханаа энэ Лиза эжэлэ гэлһэн ангир шэнги, нүхэрөө дайнда алдаһан, үншэн ганса хүүбүүхынь дахуулһан яаха барһан гэшэб, гээд үншһөө ханрладаг байгаа. Тингээр лэ эндэлэ, энэ гэртэнь үлэһэн юумэл даа. Гансашыс хайрлаад бээ, инаг дуран гэжэ байгаал һэн бээ.

Иигэжэ хүүбүнэйнгэ ород һамганда байрлахадань, эхэ эсэгын юун гэлэхэ байгаа хаб гээд һонирхоһоор бээ? Тинмэ даа - хүүбүмни амиды мэндэ ерлһинийн хүрөө, өөрынгөө дураар болог, бү үлүү юумэ дуугаралдагты - гээд, тон түрүүн Цырма эжынь зүбшообэ гэшэ аабза. Абань нилээд байд гээд - нимэл хубитай байгаа юм бээ. Минни аба манайдаа Арьяан боложо түроо юм байна гэжэ һаянай тухайлажа байһаб. Абамнай залуудаа хэрээһэ зүүһэн юумэ гэгшэ һэн. Урда һанаанда һайхашаһанаа олобол ха юм даа мүнөө. Шалтаггүй ябадал энэ дэлхэй дээрэ үгы юм - гээд лэ, сэсэн философскоор хандажа мүн лэ зүбшөөбэ хэбэртэй. Хоёр хүгшэд бэриес хараха дуратай һэн бээ, тээд тэдэн ерээдхингэй. Ербээ, хигтэ юм гү, бү мэдэе. Хахад жэл шахуу болоодушэн долоон оной гурнша жэлэй үбэл хүүбүн бэри хоёрныс ообо хүүбөө бэлэгтэй мори шаргаар ербэе ха. Хадам бэри хоёр уулзаад, байд гэлээр, ябан даданаар абяа талһалангүй ярилдашаба ха. Энэниень дуулахада угаа һонин; хэн-хэнинь өөр өөрынгөө хэлээр дуугарадаха

юм. Ороһо таряаһахан бээрэжэ, Ононойнгоо урда бэсын селенээр һур мушхамал наймаатай шогшодог энэ үбгэн ородоор ойлгодог аад, ярилдахадаа хашан, мүн буряадай дунда үнхэнгэй байһан энэ Лиза багша буряадаар ойлгошыс наа, дуугархадаа ульгам бээ. Эдэ хоёр ая аргаа зохидоор олоһон гэшын. Иигэжэ таһилсаад, хэн хэндээ сэдхэлээ тааража тараһан юм. Елизавета Васильевнагай иигэжэ буряадаар ойлгодог байһанинь хаа-яахан туһатайшыс, бэшыншыс мэдэхээр бээшэ болошохо. Бүришыс хожомхоноор Агын сэлэни зөөжэ, шэнг гэр баряад, энээнээ шэглэжэ, үндэр гүшхүүр дээрэ байхадань, гудамжын нүгөө талын һаңдал дээрэ жэрылдэжэ һууһан һамгадай «Энэ сэлбэр һөөл бэлэһэн аад, хаанаһаа энэ гөдигор хүжэ мангадыс олоо гэшэб?!» - гэжэ баан-баан гэлдэхыень дуулаад, ехэл дураа гүдэһан ха. «Какое их собачье дело, кто на ком женится!» - гэжэ бэлээр гэгшэ хүдэлгэдэг, шангаар дуугардаггүй үнхөөр бэрхэ багша Елизавета Васильевна Геранина нэгтэл нимэ янза үзүүлһэн юм. Үндэр паһатай үбгэжөөл абаншыс бурханайнгаа орон мордошобо. Үлөөд байһан эжы хүгшөөгөө эдэнэр гэртээ асарба. Лиза бэринь бүхыгөөрөө оролоһо, бүри дайнай урдаһаа хадагалжа байһан яла сала сагаан бүд дэбдэнэ. Зоолон унгары һаруулхан таһаг соогоо зохёоһоод, хажуугаар сэлэгтэй хүшгэ татаба. Тингээд бэсыень угааха гэхэдэ яг - шортоо яажашье ядаба; аргадаашье, баалаашье, үгы даа. Иигээд лэ шубуун пудуушха дэрлүүлжэ, хөөбэр хүнжэлдэ оруулаба ха. Эдэб шараһан булаһан шангы, пышхээр хүндэлхэ. Иимээр байлгахадань, боро бааза һэсы гэр соо ороһонойгоо шүлэ, аарсага орой эрхимдэ тоолодог гэшыс гоёор байһаб гэжэ һанадаг юумэ һэн гү, даа үгы гү, бүхыгөөрөө оролдожол байна гэжэ мэдээл һэн бээ. Тээд «Дадаһан далай дадаагүй балай» гэдэг тон үнэн. Уданшысгүй нобшохон байдалтай һэсы гэрээрээ зөөжэл ябадаг малшан ехэ хурьгэн Лэгдэнгэдэ ошожо, обоохой соонь ороходоо, одоо даа сэдхэлээ ханаһан ха.

Юумэнэй хомор хумахыс саг наань, эдэ хоёр үрүүд таарангунууд, таримал тариха обтойнууд, шубуу тахья бариха, үхэр малаа габ гэмээр байлгаха. Тэрэ дайнай һүүлэй хүхэрүү жэлүүдтэ, һү тарагаар сэлдэжэ, мяха үндгөөр элбэг, ообо хортообхотой, огородой

баян эдэстэй эрхим зэргээр, элбэг дэлбэгээр байдаг бэлэй.

Урда гэрэй хүүбүнэй тутархажа, үрнин һулаа гомодхоогүй Арьяанайда уданшысгүй хүүбүүд, басагад һубарижа мэдэб. Эдэлһэй шилэжэ байха үедэ, табатаһан байһан Владигын «Һөө - һөө! Харыт-ээ! Абамни фронтһоо ерээ-хээ!» гээд һургуулиһаа хашаа соохи хүүгэдэ һайрхадань һэн ха.

Энэ Владигаа түрлэн эсэгын нэрлэһыншэ гаргаагүй, Хойто-Ага тоонготой Базарай Эрдэнэ багшын нэрыень нэрлүүлжэ, мүнөөшье Владислав Эрдэнеевич Базарон гээд ябадаг юм.

Мүнөө Арьяан Раднажабон, Елизавета Васильевна хоёр дүрбэн хүүбүтэй, хоёр басагатай олон лэ аша зээнэр байха, гэдэ эдэ гээд яахамнайб. Андрей хүүбүннийн анханда Суворовско училищи алтан медальтайгаар дүүргэһэн, хирург ажалтай Балтин далайн убан сэрэгтэ ябаһанаа, һанаһанайнгаа амаралтада гараба еһотон. Арьяантан Андрей хүүбүүгээ хараад хэлсэдэг: абамнай бээрээ түрөө гээд. Сагаан үбгэжөөлэй гээгдэхэдэнь табиһан тэмдэг мүнөө хүхэн дээрнэ аржыжа, ашаг болоод харагдадаг юм. Тингээдшыс Андрей хүүбүннийн бааханһаа абанһаа аха дүүнэртэ эльгэлэн, няалдан халдажа шададаг бэлэй. «Намайе буряад хэлэндэ - гургаһаа яаһан зон гэшэбга?» - гэжэ сүхэрһөөр лэ мүнөөшье үбгэршэбэ ха даа.

Мүнөө, Раднажабонтой, гаһан шанга байдалтай. Газаһаа ехэ сээрлигтэй, гаражтай, банитай. Хүнгэншыс, хүндэшыс машинагуудтай. Ушөө Т-25 гэжэ трактортай. Энэниень Наташа басаганинь абадаа бэлэг болгожо, Илалтын 50 жэлэй ойн баяраар үгөө һэн. Гараар үбгэ сабшажа, жэлһэ жэлдэ гэлдэхэдэнь хайрлаа юм бээ. Үнөөхи залууһаа барид үхэр буруугаа, шубуу шонхороо, огородоо ажаллаһаар. Мал барыдаг гэхэлээ улам хэлэхэдэ, гунап, дүниэ үхэрүүдтэ жэл бүри үгы болгожо тухашардаг. Дайнайшыс үедэ хүгшэдэ, үбгэдэйнгөө, хүршэнэринойгоо ганса нэгыс хулуужа байһагүй һэн. Үглөөгүүр бэлдэг гээд, үдэшлээн утгажа абадаг бэлэй. Харин мүнөө тулюур туһан зон гэдэлээ үлдөөд хулууна бэшэ гэжэ эли болоһхой. Ульгам, эрхим машинатай, ута сэмгэтэй буутай урагша хойшоо гүйдэлтэй адаг муухайнуудай ааша мүн. Үни хада Агваан Доржиев хэлэһэн байдаг «Һүзэггүй хүн һошхөлгүй» - гээд Зүбөөрөөл юм бээ, даһаад жэлдэ бурхание буруушаһан зонда хаанаһаа һайхан һошхөл байха даа.

Наяад һанап гэлһэмнай наадап бээшэ. Раднажабонтой үзлэн хараһанинь, хэлэн бүтөөһинийн үлээд ехэ юм. Ара-Аргалин колхозойшыс түрүүлэгшээр хүдлөө, алма-гайһаа элүүрыс хамгаалха зургаание, мүн тэдхэмжын албание оройлоо олохон жэл хүдлөө. Ябаһан лэ газартаа зон хүндэ уриһаар хандадаг, яажашье наань, туһалхыс оролдодог һайн талынь олохон зон тэмдэглэхэ байха. Омог оохиргоһоор оодорсоһон хүн бээшэ, олоной түдөө бээр үгэжэ оролоһон, үнхөөр шигүүлэхыс сэдхэлтэнэй нэгэн байха.

Дамбинима ЦЫРЕНДАШИЕВ.

Поэт Бато БАЗАРОНОЙ 95 жэлэй ойдо

МИНИИ НАЙЖА БОЛОНОН ХҮН ЮМ

БАШАР наһаяа гэжэ үеэ удаахиин бага наһан хударга нэгжэрхэ хайрадам, нагаса эжыни намдаа шадаланм зэргээр юумэ хэлэдэг, заримдаа хэлэһэн үгэнүүдэим оуруушагаар үгүүлэгдүүг наань, заһан хэлэжэ үгэншэ хэн. Үгэнсэрнье наа, үсөөнгүй юу хэ намдаа хоорхон даа. Дэмаа гэжэ нэрэһэн бэлэи. Хоорһон, хэлэһэн юумэнь ехэл һонин байха. Хэлэһэн үгэнүүдынь мүнөөшье тон элхэн, һая хэлэһэн мэтээр зосоомни үлэхэн.

Үгэншэ улаа нялха хэбтэһэн үдэрнүүдэим нэгэндэ уран зохиолошо Бато Базарович Базарон манайда орожо өрһөн гэдэг. Тинхэ сагта манайхын мүнөө байгша некарни бигта, партихэ угууутан эхир гэртэ башһамди. Хуушанан баримтаган, хара бараан тинмэрхүү гэрнүүд хоношоо тургидэжэ, мүнөө харагдахаашье болонго, хоморой зүйл болонохон. Бато Базарон минии нагаса эжы Дэмаа хоёр нэгэ шотагай зон гэһэн хэн. Эдэһэйшье элинсэг, хуушсаг, алтан тоонтонь Эдэрмэг юм. Тинмэрхэ Бато Базарович али нэгэ асуудалаар гү, али юрэ дуутаралсаад гараха гэжэ манайда хүрэдэг байгаа бээ.

Уран зохиолошодто, юрэнхыдоо, зоноор хөөрөлдэхэ гэһэн эгээн лэ шуухала зүйлүүдэһинь нэгэн бшуу. Энэ ушар аяар тэрэ

хольн хахад зуун жэлэй саадахи гэхэ юм гү даа, 1950 оной барагдаха хирээр болоһон ушар даа. Энэл оной декабриин 24-дэ наһае эхэнэ түрэн юм гэхэ. Бато Базарович хоорөлдэжэ, ойр зуура һууд гээд гараха дээрээ: «Энэ хүбүүнтэй хэн гэжэ нэрэһэй?» - гээд һонирхооб ха. «Нэрэ үгтөө үдэлооб!» - гэжэ нагаса эжы хүбүүтэй болоһондоо ехэ баярган, шанта шангаар харюусанан байгаа. Тингэрбэл «энэ хүбүүндэһинь Булат гэжэ нэрэ үгтэ» гээд, дура һураһан янзатай дууган зогсооб ха. Дэмаа нагаса эжы ехэ һэгшэнги түхэлтэй «олон үхидүүдэ хуу бүтэн дэгжээжэ ябаһан эсэгэ хүнэй үгэһэн нэрые тогтоожол баясаһааа бэшэ юун байхаб, болоол даа» гээд хэн гэдэг. Бато Базарон хармаанаа һуулижа, тэндэһээ гурбан солхооб гаргажа, дэрэдэ хабшуулжа байхадаа: «Буладай һайн жэбэрдэггүй, эрын һайн эндүүрдэггүй. Эндүүрхэгүй эрдэмтэн болоһон!» - гэжэ үгэһэн юм гэдэг.

Нэгтэ гэртэһээ гараад, үйлсөөр хайшаашьеб даа ошохо ябахадан, танидаһгүй томо хүн урдаһаан дүтэлжэ ябана. Би хоһонгоуур гойроод гарахаяа һэдэб.

Тэрэ томо хүнэй зуг татажа, «хэнэй хүбүүнтэй» гээд, бага мэшээн асууба. Би тэрэ жэлынн хургуулини шабн болоһон хадаа нэрэ, обоого хэлэб. «Өө, минии нүхэр, минии хүбүүн ха

юмши, альгаяа тодо наашань» гээд, адхаарни дүүрэн эд мүнгэ барюул-жархиба. «Булат гэжэ гүбди» гэжэ дуу гараад, ябадалаа үргэлжэлүүб. Би ехэ гайхажэ, томо хүнэйнгөө хойноһоо хараһан зандаа зогсооб. Тэрэ дары гэртэ гүйдэлөөрөө орожо, нагаса эжыдээ болоһон ушараа бултынь хоорэб. Нагаса эжыни ехээр өнөжэ, тэрэ томо хүнни намда нэрэ үршоһон найжашни байгаа гэһэн даа, бэшэ оидоо хэн шамаше «минии хүбүүн ха юмши» гэхэ һэм гэһэн хэн.

Хожом тэрэ хүнэйнгөө хажуугаар гараа һаа, мэдэһэлээд гараха юм. Нэрэ үгэһэн найжа хүнни наһан соогоо хүндэлжэ, юумэ асуугаа наань, ябууд харюусадаггүй, байжа харюусаха ёһотой юумэл даа гээһэн хэн. Тэрэ зуура дуугай һууд гээд, «ехэ хүн гэһэн даа, зохёол бэшэдэг, Бато Базарон алдартай» гээд хэлэ хэн. Тэрэ гэхэһээ хойшо найжаяа мэдэхэ боложо, хажуугаарни үнгэрхэдөө, «Сайн!» гэдэг болоо һэм. Найжамни намтай уулзаха, харахал бүхэндөө мүнгэ адхууддаг заншалтай байгаа юм. Тэрэ мүнгөөрнь магазинһаа мампасы (конфеты) абажа хүхэгшэ бэлэй.

Мүнөө һанахадан, тэнюун сэдхэлтэй, тураг ехэ бэстэй, томоотой үбгэжөөл ябаал даа. Бэшэһэн зохиолын унша-хадан, түншэтэй хүнэй, хүндэ гараар хүрһэн шогнууртэй юумэ байгшал даа.

Саанаһаа ондоохон байдаг. Хэжэнгын дунда хургуулиа һурахадаа, Бато Базаровичай хүт бүүнээр сасуу байшаб. Намһа хэдыхэн һараар лэ аха. Баһа Булат гэжэ нэрэһэй. Бинь буряад хургуулиа тэрэм ородто һураа. Физикэ, химия болоод, тоо бодолгодоо онсо бэрхээр һурагша хэн. Сасуутан хадаал үелһэн сугтаа гүйдэһэн, кинодо харайдаһан байхабди.

Хорин аймагтай Хэжэнгыг хам-таруулан түрүүшн жэлдэ Бато Базарович Базаронгон тосхон зөөдөлөөрөө ошоо хэн. Би аймагай сээнтэр ошоходоо, Базарон Буладаа ошогтой һэм. Гэрынн томуу гээд һанаһаа бэлэйб. Бидэһ баһал хөөрөлдэхэ юумэтэй байдаг хэн бээбди.

- Ямар номууды уншанаш? - гээд, Бато Базарович асуудаг зантай һэн. - Ушөө ондоо юугээр һонирходог бидэ гэхэдэнь, зураг зураха дуратайб гээд һэм. Тинхэдэм нам тээшэ хараа: «Багшын заабариһаа газар тээ, өөрөө өөргөө һургаха гэжэ оролдоһон хүн холо ошодог. Ажалша, ажал хэжэ дуратай хүбүүд лэ доторойнгоо баялыгы хөгжөөжэ шададаг». Эдэ хэлэһэн үгэнүүдынь мартагдадаггүй.

Булат АХАСАРАНОВ, биологин эрдэмэй кандидат.

Хэжэнгэ.

Гилаб үсын үлхөө томон гүбарһан он жэлүүд гэхэһэнэй эхишьегүй, захышьегүй агууехэ үер мэтэ, юрэ бусын мурэн шэнги гэхэһэн ха. Газар ехэ далай тээшэ түүндэг газар түбиин уһан ехэ мурэнүүды үлхэн томодог гол, горхон, булаг мэтэ, үе сагай үлхөө болодог он жэлүүднэйшье секундаһаа эхилжэ үдэр, хоногдоор, һара, жэлээр ябтарһаар түүхэ болон тохордог.

«Үгэрһэн юумэн үгэрһөө», - гэжэ сүхэрэн шапалан-гарышье, һанаа амарган-наарышье хэлсэдэг ушар бин гэхэһэн. Тээд тээд үгэнүүдэй саана хээшэ нэгтэ болоһон ямар нэгэн үйлэ хэрэг гү, али баримтата ушар түүхын шэнжэтэй болоһон, хүнэй он ухаанда арга заатангүй тхэржэ, дурсагдан байдаг ха юм. Энэ хадаа манай ажабайдалай сэнтэй үсэг-дэмүүдэй нэгэн гэхэһэн. Ушарынь хадаа манай хэһэйшье үгэрһэн ябадалаа, шотаг ороһонгоо хүтэһэнь ошоһон тээд он жэлүүдэй шорууда дурсан сасуулжа, шэн бодолоор сэгнэжэ, жэлэжэ, үшөө һайн эрэггүй сагуудта эгнэжэ шадаһади.

Ошоһон тээд он жэлүүдэй үертэ боро юрьсэһэй үйлэ, хэрэгүүд абтаа, мартагдаа, сагаи сагаан тоһоһор хушадаа. Гэбэһе харя саһан хоёр үшын алһа мэтэ, һаан мүү хоерой шэнжэ шапалан дүршлүүдөө һургаал болгон, ошоһон тээд он жэлүүд үе сагаингаа эрхэ бандалда сэн хэһэйшье үсөөгөө.

Амаргаар агуу мориһойшье, нүрэг олон малтаишье наа, шэрлээ «тахижа», тоо томоһонь улам ошоһоруулан оажаха аһан ганса бодол-тоһоһор муһаг сагай муһахай соо манайшье үсгатаһанай заримашуу ажабууһан гээ. «Сар - сагтаа, сахыла - хүхэр» гэжэ манай буряад арадай олон үсын он жэлүүд соо ама дамжан хэлэгдэһи сооор зори зөөһингөө барлар

ОШОНОН ТЭДЭ ОН ЖЭЛНҮҮД...

(Уянга)

боложо борьбосо бохиг гүүднэй тэгнэри ябаһань, «тэрэ сагаингаа шаасалангаар» байгаа юм ааб да. Тээд «араарай дүүрэн агуу мориһой, үбэр-роороо дүүрэн үхэр малтай» гэгдэжэ шотаг нутадаа суур-хагшадай олонхын эһхэ наһандаа сэгнэжэшье үсөөгүй, үлбэр үсгөө урин хооһышье амсаагүй үгэрһэн байхал.

Үлхөөрөөшье, үлбэр хөгсөө дабахагүй үлбэр малаа эртэһнээ шэлэжэ мяхалдаг, бүг бүрэлһэгүй хүн арһан дэгдээ мурһо мул талаагүй, түүрхэй модон агаа, табараа тодоһоор үгэрһэн «бон-ногтой» һүрэгтэн (зуун малтан) байһан гэдэг. Эдэ бүгдэ ошоһон тээд он, жэлүүдэй шорууһаа шотаг шотагай улаг зоһонь ама дамжан, элэг нааган - гэршэ болон үлхэн.

Тинхэдэ бороһон байдалтайшье наа, ажалангаа озые хяһажа химгадажа, «хүхэ хюмһан», «үгдэрэй һанаан, һүниһин зүүдэ» боложо зобоо, туляагүй зон олон байгаа. Тэрэнэй нэгэн - манай Ульдэргэ шотагта ажаһууһан Сөгдбэ гэжэ түмэршэ дархан юм хэн ха...

Доржын Сөгдбэ гэһэн хадаа ямарышье сагта уруу дуруу ябадаггүй, хоһон хурдан хэлээрэ шотаг зоһоо элүүдгүй шэлэжэ, хүхэжэ, уштай бодолын сэлмээдэг эдтэй хэн гэхэдэг. Доржын Сөгдбын ухамай шогтой аашанууд шотаг зоһонийнай ама дамжан, мүнөөнэйшье үсгэһишье хүлэгдэг, хэһэн бүтэһэн зүйлүүдынь аһа, хотонийһнай хэрэгжээдэ галтайгаар ашаглагдажа, хадагалагдажа байдаг. Юрэгдөө, Сөгдбэ дархан шотагтайһаа зоһон хэрэгжээжэ

тума ямбагүй хангажа, хоорынгоо галые эртэ үлхөөһөө орой болоһор залураадаггүй юм хэн ха. Тэрэ сагта малша зоһон мориной таһаһаа эхилээд, ажалай тоног ээмсэг, һуудал байдалай хэрэгжээжын хабшаг, үлбэр хүртээр хүн зоһоо жэлсэдгүй хэжэ үгэдэг байгаа.

Нютагтамнай, гушаад Нютагтэй эхээр, анха түрүүшын хамтаралай ажаһын тогтоходо, Булам-Толгойн урдахи Сөгдбэ дарханай оуусаһаа тэрэнэй хүүднэс үлгэдэгдэжэ, хамтын ажалай хэрэгжээжээд хүдэлгэгдэжэ эхилһэн домогтой. Тинхэжэ гуша тараан онуудаар табяаг онууд хүртээр Асинуи нэрэмжэтэ манай артелиин түмэршэ дарханууд байһан Баоджин Галсан-Доржо, Нурон Доржо, Ширабай Багма-Цэрэн болон бусад Доржын Сөгдбын үргэн, нарин дүшнүүд гээрэ олон зүйлэйнь хабшуур, алханууды ханхинууһан юм даа.

Энэхэн, тогоһоной хабшуур-үлбэр, үгынье наа, соһон энэхэн хабшаг Сөгдбэ дархан манай үбгэ эгтэһнэ хэжэ үгэһэн юм гэхэ. Ноолхон лэ дархан байһан юм гэхэ, - гээд, шотагайһнай үбгэд, хүтэһэн хэн нэгэн түр зуура бодолгото болоһон бэлэй. Тинхэдэнь ошоһон олохон он жэлүүдэй саана өөрөөшье нэгтэ жэгтэйхэнээр бодолгото болоһондо элхэнээр һанаһа һэм.

Үбгэһэдэй бригадын һүниһн мориһон ябаа. Нэгтэ боро харантай урдахануур һүрэг мориһоо Талаяһна Маньгартаһын толгой гэжэ газар тээшэ салажархөөд, хахлаагдаһан

газарай дунда аралхан болоһон Сөгдбэ дарханай хүүднэсын һууряар ябаа һэм. Тинхэ, нэгэ томо түгэһэн хоһоһоотой, даһуула даһууһаар нилээд шамарһан, жэбэрһэн хуушанай томо дүшэ һуудат юм хэн. Мориһоо буужа, ойроһ ошоод, хоёр алыга дэгдэжэ, дээрэнь дараад байхадан, паранай өрһоһор нилээд болоһонье наа, үдэрэй эһынье дамайгаар аоһанцаа шамарһан, жэбэрһэн тэрэ дүшэ, мүнөө һаяхана элхэнгээ ажаллаа дүүргээд ошоһон шэнги бүлэһи, дулаахан жонһигээр мэдэргдэ бэлэй. Нюдоо аһаад, алыгаараа дараһан шэгтэ байхадан, Бүтүүгэй шугыгаар тарһан манашай мориһой боотол хонхын бүдүүн, нарин ханхуналдаан, тэрэһэн бүлэһи дүшэ дээрэһэн Сөгдбэ дарханай мэнэ һая гэдэгдэһэн ажалай хүтэжэ мэтээр дуулагдажа, шэнгэһэн түгөөр суурялхажэ байгаа хэн...

Яһан жэгтэй һонин юмэ гэхэһэн даа гэжэ сэдхэһэн бэлэй, тинхэдэ, анхан сагта шотаг нутадаа хүндэтэй, шогтой зугаатай, ажалша, урин һанаатай Сөгдбэ дарханай амардаггүй шахуу дүшын уһынье, ажалын сурьяе тинхэжэ эдэрхэн ойндоо һэргэһэн, ошоһон хольн он жэлүүдэй гүн соһоо Сөгдбэ дарханые шотагайхуаһанга ама дамжуулан магтаһан, мүнхэлһэн үгэнүүдые баһаһа хойшо шатаагдаа һанан һанан, тэрэһи мэдэһэн, хараһан мэтээр, тэрэһэй мэнэ һаяхан ажаллаа ошоһон шэнгээр мэдэргэ байгаа, тинхэдэ...

Уран һайханай аймагта олон яһын бэлиг ехэтэй уран зохиолошо байһан Ким Цыденов зохиохы замаа шүлэгээр эхилһэн юм. Тэрэнэй «Горхон»

Булат ЖАНЧИПОВ

гэдэг түрүүшын шүлэгүүд нэгэн энэхэн дурсалгы удые тобилохо дүүрэн аргагай:

- Хабшал шулуун эрьсээд хашагдэ
- Хадын горхоной харьяа байха
- Жэргэнэһэн эршынь обээронуу
- Жэгдэхэн сэдхэлтэй саашалһа
- Үншыь болонгүй үсөөгдэ
- Үргэн талаараа гүйдэһэн нэгдэжэ
- Эрьегүй далайн эбхэрэ долгыншо
- Энэхэн горхонш салгыда
- Хэээшьеб нэгтэ долгидто нэшуула
- Хэлбэлээн онгосоор ябахадан
- Хадынгаа тэрээхэн горхоной эршынь
- Халаг даа, хожомдон ойлгохон

Зүб даа. Ажабайдал мүнөө, мүн эрэгдэ сагууд тухай ном Цыденов эдэрхэн халһа еһотой уран зэргэһүүдэй үгүүлжэ шадаа. Он жэлүүдэй үерлиг долгидгараһын урга тээ хүтэһэн бүхэмнай шотагта ажабайдал горхоной жэргэнэһэн эршынь обээржо, сэгнэжэ ябаха жэһээтэй. Энэ хөгжөө бэлэгдэлтэй байха гэхэн үгэһэн уржа гэхэ.

«Үгэрһэн юумэн үгэрһөө», - гэжэ сүхэрэн шапалан-гарышье, һанаа амарган-наарышье хэлсэдэг ушар бин юм. Тээд улаг зоһоо, ороһон шотагта ашатай туһалда хэһэн үйлэ, хэрэгүүд элүүдгүй шапалан шэнжэ үсгэһэн хургаал болгон ошоһон тээд он жэлүүдэй шорууда арга заатангүй тхэржэ, дурсагдан байдаг гэхэ. Тинхэдэ сэнтэй, ошоһон тээд он жэлүүд...

Москвага... эрэмжэтэ... студента... гаран пом... гада дуушу... Декспирэ... Чермопов... (Яковски... вуулан, н... шүлэгээр... роман б... дай поэт Л... санов. Мо... зохиолш... тай мэдэж... стантин... ститудай Д... гаа. Майн нэгэ... дендигэ аб... алта... шоод бай... даг нот... гадагтай уу... ээрэн хуёс... дэн Галсан... харһаа зур... жа, минии... Нэгэ хэр... салаад, х... эржэ байн... юмши даа... шобо. Нютаг... гадагтай уул... Хэргэй... нтэр ошо... оло. Ямар... э би Цэдэ... рабб. һанаашал... гэхэ тээш... дэн Галсан... - Минии та... рэг гэхэдэ... эдэ үгынье... үндор соо... уулан, доло... хэдаа, хэл... элжэлүүдб... ндэр хал... наа кило... ээгээрээ... ябади, х... шай, - гэжэ... Би магазин... гынгөө хүр... та, талха, ма... кило... дадажа... сановичай т... дэн Галсан... рой шохойн... магазин... манүүдээ э... эрэн стол... эһын хажу... тэһэн по... йрсаг аба... элхэн харе... Цэдэн Галс... маһаа бол... лан зогсо... Шоройгэ... да, тэрэн... кой хаяд... жархиябд... Цэдэн Галс... нүүр хэм... ний гү? - г... Буза? - г... аз байгаа... тагайш бүү... урууд б... Цэдэн... гангяаг...

2) ...
13) ...
МОНГОЛ ...
УГСААТАДАЙ ...
МАЙН ...
НЭГЫЕ ...
УГТАЛГА ...
МОНГОЛ ...
УГСААТАДАЙ ...
МАЙН ...
НЭГЫЕ ...
УГТАЛГА ...

Гарма-Доди ДАМБАЕВ

МОНГОЛ УГСААТАДАЙ МАЙН НЭГЫЕ УГТАЛГА

(Буряадай арадай поэт Ц.Г.ГАЛСАНОВАЙ түрэнхөөр 85 жэлэй ойдо)

«Абараахагүй аад, ама бү алда»

Москватай М.Горькийн үзэмжтэ Литература институтта нуража байхадмин, ийгаран номуудай болон хоёр талаад дуунуудай үгын автор, Шекспирэй, А.Пушкинай, Лермонтовэй, А.Грибоедовэй, Некрасован, Т.Шевченкын, Маяковскийн зохиолнууде шуудлан, наһанашгаа эсэс-шүлэгээр «Галууга нуур» шүлэгээр бэшэһэн Буряадай романи бэшэһэн Буряадай май поэт Цэдэн Галсанович Галсанов. Монголой мэдээжэ эрэн зохиолшо Баттулга Хамьян мэдээжэ уран зохиолшо Константин Эрэнжэнов энэ институттай Дэрхэ курсда нуража таа.

- Туршахада гарза болохогүй, гэжэ би харюусаад тэрэ фанер хайрсаг задалжа, буузын жэгнүүрэй табиурнууде дархалжа эхилбэб.

Хоёр түхэрээн круг хээд хутагын үзүүрээр соолон, тэдэндэ нүхэнүүдые гаргажа нуухадмин. Баттулга орожо, бидэниие һанцдээрор амаршалаад ямар юумэ дархалжа байһанни һонирхон нураба.

- Баттулга гуай, бууза эднэндэ гэжэ жүрөөдоод жэгнүүрэй табиурнууде дархалжа байһабди. Ноёо хара хахалаа хүдэрхэе эрээрэгты, гэжэ урибаб.

- Оо! Одоо би бууза үншэниие эдэнгүйб. Заабол ерэхэб, - гээд, Баттулга хармаанһаа нуулижа табан түхэрэй гаргаад, тэрэнэй таһалһандуахи түхэрээн стол дээрэ табиба. - Мяха худалдажа абахадаһан минин хубита. Гэр бүл үгээр эрэхэб. Одоо би табин бууза эднэндэби. Нэгэ шэл «хорюотойб», тэрэнэ асархаб.

Хэрмэн маряатан, үндэр шорголан, олон хара үһэтэй, ноёо хахалтан, гонзгор шюуртан гэрэниие харахадаа, сөбөр монгол бинэ хүн гэжэ гансата ойлгохон. Гэрэнэй һамган, хубүүн хоёр оортонь адли туршанартуураһануудба баһал үндэрүүд болон. Гэрэн ямар яһатанан, ямар шуһанан байһанаа бидэндэ хэлдэггүй һэн. Гэбшье даһан үсдэяпондо тагнуулан яһанан юм гэжэ бидэ тэрэниие мэдээдэг байһабди. Олон хэлэ мэдээдэг Баттулга оюугадаан хамтын байрын подвал соо бильярд аргагүй бэрхээр наадаһа һэн. Яндо болон бусад хари түрэнүүдэ тагнууланай ажал шюусаар хэжэ ябахатаа, бильярд байһаар наадажа нураһан байһаа ёһотой даа.

- Баттулга гуай айһан боложо, һамга, хубүүнтэе бидэндэ ерэхэ аад, оройдоол табан түхэрэй үгэбл. Гансааран табин бууза эднэндэ гээбл. Цэдэн ахай, шихэднэ яахабибди? - гэжэ Цэдэн Галсановичһаа нурабаб.

Дунда жиһрэй бэстэй, хаб хара үһэтэй, мүрхгэршэг хамартай, харобтар шэг шарайтай Цэдэн Галсанов хара нидхээ унагааж, харахан шодэс ошнигажо, хамарайһаа танаае уршалаатуулаад, хэмгүй эхээр баярлаһандаа, шанга гонзгор эрэнгээд:

- Ута гуане уряа хадаа, уриһаар мүнэ бэдэрхэ болоолһи даа. Константин Эрэнжэновтэ ошожо, стипенди болон гонорараа абахадаа, бусаахаар нэгэ «улааншанине» уриһаар аба, - гэжэ намда дурадхаба.

Бууралгажа байһан үһэтэй, набтаршар аад, маряатан бүүдүн бэстэй Эрэнжэновгын таһалгада орожо, хүтгэн үбгэн хоорые һанцдээрор амаршалаад уриһаар мүнэ эрибэб.

- Цэдэн та хоёр «улааншанаар» яахатһанб? - гэжэ архидаһаа һанаа гэжэ һэжэгдэһэн Константин Эрэнжэнов һонирхоод, мүнэгтэй гүбди, али үгы гү гэрэншүүгээр хүтгэн тээнэе хараба.

- Найндэрлэхэ гэжэ Цэдэн аха бидэ хоёр бууза мушхаха гээбди, - гэжэ би үншэ сэхээ хэлэжэрхибэб.

- Үү! Бидэ хоёр буузыетнай эднээе таанада ошохобди, - гэжэ Эрэнжэнов эхэл баяртайгаар хэлээд, арбан түхэрэй хүтгэнһөө абаад, намда үгэб.

Цэдэн Галсанов бидэ хоёр ухаагаа гүйлгэжэ, долоон хүниие хүндэхин тула буузада хэды шэгнэн татаһан мяханай, һонингийн болон талханан хэрэгтэй болохые тоолон гаргабабди. Би магазин ошожо, эднэ юумэ абаад ерэбэб. Тинхэдэ үсөөхон буузаар Баттулга гуане садхааха гэжэ хаяа килогахайн сало абалсааб. Саган сайр шабын түмэрөөр түхэрээн фанер хабтагайнуудтаа хүлүүдые зохёон дархалбаб. Тингээд машинкаар болон гараараа татаһан мяхандаа даһа болон хэршэжэ жэжэ болгоһон һонинно хээд худхабаб. Талха уһанда хэжэ үсхэрүүдээд, тэрэнэ бажуужа, хатуу болгоод, архини хоһон шэл монсогонуулжа, тэрэ талхаяа хабтайлааад, бууза мушхажа эхилбэб.

- һүү! Доди, энэ салаһини үлэһөөл! Татаһан мяханган эрэнэниие холихоёо мартаалһи! - гэжэ Цэдэн Галсанов эхэл мэгдүүгээр хэлэб.

- Цэдэн ахай, гараараа татаһан энэ сало Баттулга гуайда үлөөгөөб, - гэжэ хэлэхэдмин, Цэдэн Галсанов шодоо эхэ болгоод:

- Юундэ? - гэжэ гайхалаа досоогоо барижа ядан, намһаа асууба.

- Таһин бууза эднэндэ Баттулга гуане яажа садхаахаб гэжэ нэгэ арга һанааб, - гэжэ минин харюусахада, Цэдэн Галсанов үгыемни тодожо абаад:

- Яагаад? - гэжэ асууба.

- Татаһан энэ салада багахан хилэмэ нэмэжэ, бууза хээд эднээ амнидань шанахаб. Тингээд эдэ буузануудта Баттулгын урдань табиһаб.

- һайн юумэ һанааш! Бэрхэш! - гэжэ байжа үбдэгөө алыгадан, орон дээрэ нууһан Цэдэн Галсанов шодоо ошилгон, хамарайһаа танаае уршалаатуулан, шанга шангаар энебэб.

- Баттулга гуанда ганса саалаар хэһэн бууза табинһааа бүү мэгдүүгээр бидэ, бүү хэлүүгээр бидэ. Хэлэһэн үгэдөө хэр хүрэгшэ ааб? Хэды бууза эднэндэ ааб? - гэжэ минин хэлэхэдэ, Цэдэн Галсанов шүлэгэндөө хахажа байжа энебэб.

Эрэнжэновэй хүтгэн, Баттулгын һамган хоёр эднэ ууха юумэнүүдэ абаад ерэжэ, бидэндэ хамһалсаба. Түхэрээн стол дээрэ багтахгүй эхэ эдэн бэлдэгдэн табигдаба.

Би сайн уһа, жэгнүүртэй буузануудтаа хүхэ дүлөөр носодог пезшэндээр абаашажа табяад, сагаа харабаб. Удангүй түхэрээн столдо долоон хүн нууһабди. Цэдэн Галсанов бидэниие Майн нэгэнээр амаршалаад, нуураһал болон зохёохы ажадамнай амжалта хүсэб. Баттулга гуай «хорзоб» нээжэ, бидэндэ аягалба. Түрүүшнэ дүхэряа баряад, энэ тэрэ юумэн тухан хоёр эднээр байхадань, би шанһан саһаа, гоё һайхан һонингийн үнэрөөр хангалтаһан буузануудта асаржа, стол дээрэ табибаб.

Тингээд би жэгнүүр сооһоо буузанууде гаргаад, гахан ганса саалаар хэһэн дүрбэн бууза блюдци соо хэжэ, тэднээ Баттулга гуайда һарбайбаб. Баттулга гуайһаа бэшэн памие магтажа байжа, урдахи буузануудтаа эднээд. Цэдэн Галсанов бидэ хоёр шодонһингоо шэгшэгээр Баттулга гуане хараһабди. Үхнбүүхэнэй шодарын зэргэ буузын талхые сооложо, досоохы шүүһыень блюдци соо гоожуулаад, Баттулга гуай амандаа хэжэ жажаламсаараа, шанһан монсогор хартааба хоншоһоон хэжэ сугтань жажалба. Шодонһингоо шэгшэгээр һэмэрхэн харахадмин, Баттулга гуай яралгүйгөөр гурбадахи буузаа амандаа хэб. Тэрэнэ эдээд, Баттулга гуай хоолойгоо заһажа, ноёо хара хахалаа эмирбэ. Би булганда буузанууде нэмэжэ, урдахи блюдци соонь хэбэб.

Баттулга бууза амтархан эдижэ байһан һамган, хубүүн хоёроо, һүүдэн бидэниие элжэлүүлэн хараба.

- Баттулга гуай, тэрэ үлэгшэ буузаа эдээд, блюдцэе намда үгтэй, бууза нэмүүдэгты, - гэжэ минин хэлэхэдэ, Баттулга гуан хоолойгоо заһаад:

- Намда нэмэлтэ хэрэггүй, байг даа, - гээб.

- Баттулга гуай, юу хэлэнэ гэршэбта? Буузамнай амтагүй ааб? Таһин бууза эднэндэ гэршэ аад, оройдоол дүрбэе эднээбта. Юун болобо, яаба гэршэбта? Таңда гэжэ зориулан бууза шангадаад, үшөө дүгэн табиннын жэгнүүр соо нууна, - гэжэ би эхэ томоотойгоор хэлэбэб.

- Эгэршээ эдээд садахаб, үлэгшэнь садаангүй эдэндэ нэмэжэ хэрэй. Бууза гэршэниин томотой жэжэтэй, өөхтэй өөхгүй, хурса хурса бэшэ байдаг юм байна. Юрэдөө, уридаа аадажа болохогүй гэжэ мүнөөл һая ойлгобод, - гээд, Баттулга гуай нүтэй ногоон сай уушаба.

Цэдэн Галсанов гэдэрхэн палайжа нуугаад, толгойгоо үргэжэ, хүмэдхөө унагаажэ шодоо ошилгоод, шанга гонзгор энебэб. Үсөөхон буузаар Баттулга гуане садхаһандаа баярлашоод, биһье баһал энебэб. Бусаднай бидэ хоёрон юундэ энеэдэһыне ойлгожодан. Галсанов, Баттулга бидэ гурбаниие гайхан харашоод, эдээдхөө болишобод.

Баттулга гуане минин яажа садхаһан тухай Цэдэн Галсанов энеэжэ байжа хооробэб. Тинхэдэнь бусаднай энеэдэһэб. Бидэнэр монгол, хамьяг болон буряад арадан дуунууде дуулабабди. Дуулаһан дуунуудай миний аяланууд адли, гэбшье үгэнүүдын «с», «ш», «х», «к» үзгүүдэй илгаатан. Тинхэдэ аялгалуулан дуулаха зуураа үгэнүүдыень сэржэлдэжэ яаха юумэн үгы.

Константин Эрэнжэнов хүтгэнһээ хамта нууриһаа бодоод, «Шэшэрдэг хатар» гүйсэдхэбэб. Бидэнэр алыгаа ташабабди. Тингээд лэ Манн I һайндэр хүхиоттэй зугаатайгаар үнэрбэ.

Үлөөгүүр би Цэдэн Галсановичта ерэжэ, үлэгшэ дүрбэн бууза халаагаад, нэгэ нэгые эдээд садаһабди. Ганса саалаар хэһэн бууза гайтан хурса байба.

- Баттулга таһин бууза бэшэһы һаа, гушаадые нэрэрэд эднэ байна даа, - гэжэ Цэдэн Галсанов бидэ хоёр хөөрөдэн, сай уужа нуухада, Баттулга гуан бидэниие таһалгада ороод, хармаанһаа монгол архи гаргаба. Бидэ Константин Эрэнжэновые урибабди.

Дүрбүүдэн тэрэ архинешь хубаажа уубабди. Баттулга гуан бидэниие барангүй үлөөгшэ хоёр бууза эдээд:

- Зай нүхэд, гоёжо хубсагалты. Монголой эһэн саһаан байһанда залуу монгол дуушад тогтоо. Тэдэ артистнууд гастроляор Венгри, Польшо ошожо яһана. Түхэрэгты, тэндэ ошожо концерт наада харабди, - гэжэ бидэниие уриба.

Монголой залуушуулан концерт наада хараад, столоводонь орожо, бүүдүн томо хоолойтой хүнэй бүхэлээр залгиаар хэһэн буузанууде даһалһан сай болон улаан архи абаад, булгадаа нэгэ столдо нууһабди.

- Баттулга гуай, үсгэдэр га нимэ табин бууза эднэндэ байһан тухайһаа бидэндэ хэлэһэн гүб? - гэжэ би нурабаб.

Баттулга гуай ноёо хара хахалаа нэгэ даһин эмиржэ, хүхионээр энебэһилээд:

- Тим даа. Саһан, гуанзын бууза жэжэһэн аад, хурса бинэ байдаг. Гуанзын ба үмсын буузанууд ондо ондоо байдаг гэжэ би үсгэдэр лэ мэдэхэ болооб. «Абараахагүй аад, ама бү алда» гэжэ монгол туургага зон үб лэ хэлэдэг байба даа, - гэжэ энеэдэнтэе хонин хэлэбэб.

Хүн зон соо шанһар энеэдэхэгүйн тула Цэдэн Галсанов, Константин Эрэнжэнов бидэ гурбан алыгаараа амаа хахалаад, аргаахатаар энеэдэ бэлэбди.

Агуу Илалтын 57 жэлэй ойдо

ДҮШЭН НЭГЭНЭЙ ЗУН

(Баримтата рассказ)

ТЭРЭ тэһээр нүүдэ олон жэл үнгэршөөд даа. Мүнөө жара наһанай саһа гэнхэһэн намда тэрэ хүрөөтэ үдэр юүдэһыбэ өмн тодоор һанагдажа, сэдхэлэһи ямаршьеб үнэ нэгэ хүбшэргэһе дайрахадаа гэдэг.

1941 оной зун намтай болоһон үлэ ушарнууд тухай хоорондо зорилготойгоор энэ рассказ бэшөөб.

Борингор гэжэ газарһаа эхитэй бургаастай горхон хоёр һабаараа урагнаа урдажа, Хэжэнгэ голдо ородог һэн. Эгээл тэрэ горхоной адагта паяад үрхэгэ айа һуудаг байһан юм. Анхандаа тэндэ «Ажалша Хэжэнгэ» гэжэ нэрлэһи колхоз байгаа. Тиигэжэ тэрэ колхозой нэрээр энэ һуурин Ажалша гэжэ нэрлэһи гэдэг.

Ажалшын хоёр хүбүүд - Гашанай Галан бидэ хоёр - суг хамта һурадаг нүхэд, 1941 оной зунай эхин багаар пионернүүдэй лагерьта ошохо болободди. Тээд би ехэшье баярлабагүйб. Юуб гэхэдэ, гоёжо үмдэхэ хубсаһа хунараар муушаг һэнби. Тэрэниием мэдэһи хэртэй эрэн ситец самса, богони үмдэ өёжэ, шэб шэнхэн сацдаам, улаан залаатай испан малгай намда үмдэхүүлэб. Тэрэ баярлаһан бишье лагерьта ошохо зүбшөөдөө үгэбэб.

Эхэл гоё болоһон би Гашанайнгаа Галада гүйжэ ошооб. Гүйдэхөөрөө шахуу гэнхүүр дээрэ гарахатайм сасуу, урдаһаамни Пороого бригадир угтаба. Ехэл сүхалтай. Амидшаһан намайе хүлһөөм тархи хүртээр шэнжэлэн хараад:

- Аа, Дымбрылэй хүбүүмшин? Үшөө нэгэ жаахан лодырь! Яатарай гөсөөһи? Таанадые, энэ Шангадэйшин Гашанай Галантай бултыетнай суглауулаад, талханай үбһэ һайса гүүдэгэһи шолмые! Дууза Абидуевна гэжэ багша басагантай Галан ши хоерые үгэнгүй, шортоо. Бэрхээр һурадаг яндууланууд гүт? Юун гэнэ даа, «отличник-мотагчник» гэжэ нэрлэнэ гү даа? - гэжэ ташаагаа тулаад, хоолойгоо заһаба.

Би айһандаа хэлэхэ үгэсэ оложо ядан байтараа, өөрөөһе мэдэргүйдөө нигэжэ турьяжархиба:

- Оо, Миша баабай һанаагаа бү зобогты, бидэтай лагерьһаа бусажа эрээд, талханай үбһэ бултыень түүжэ хаяхабди!

Бригадир шэгээ хобхо татаад: - Иэ! Харьш энэ шүдхэрые! Үмдөө татажа хүсэд шадахагүй аад, үшөө намайе мэхэлэхэ һанаатай! - гэжэ нэрхэндэм аһан алдаба.

Ухаа мэдэргэе табиһан бишье гэр руу тэгүүлэб. Ороходомни, Галанай эгэнэ Балма басаган юушьеб угаажа байба. Галан ханимни ушаагайнгаа амһарта һуунхай, барабан сохихо модо зороно. Уруу дуруу. Би хамһалсаха һанаатай тэрэндэ дүтэлбэб. Минни гоё хубсаһа Галамни харажархөөд, бүри муудашаба хэбэртэй, модоёо урмагүйгөөр зороһон зандаа.

Балма эгэнэһе уйлаганажа байгаад, хубсаһа угаана. Хэбэрынь, дүүгээ лагерьта түхээрхэ гээд, ажалдаа гарангүй гэртээ үлэһэндөө, Пороого бригадирай хараалда хүртэһэн байгаа хаш даа...

Балма дүү хүбүүн тээншэ хараба: - Галан, бү мууда. Самсыешни угаагаад, хатаагаад, халаһа таби-хадамни, яһала сэрбэрхэн, гоёхон болохо даа. Эжы аба хоернай амиды мэндэ ябаа һаа, ямар гээшэ һэм...

Эгэшэ дүү хоёр ниоур ниоураа харалсаад, хоюулан нэгэ зэргэ бархирадашаба. Би мэгдэжэ, яаха

хэхэсэ ойлгожо ядан, тээмэрдэшоод зогсооб.

Би Галантай суг һурадаг, үдэр бүхэндэ шахуу хамта наададаг байгааб. Хэжэнгын татуурые зубшажа бүхэли үдэрөөрөө заһаһа агнахабди, элһэн дээрэ элдэб юумэ хэжэ наадахабди. Би тиигэжэ ябахадаа, тэрэнэ үншэн хүбүүн гэжэ ойлгодоггүй байгааб.

Хоолойдом нэгэ хагуу юумэн тулажа эрээд, нодниһоом халуун нелбоһон эжэ эхигүй тоожожэ эхилбэ. Амһанайнгаа бүтэхэсэ һанахада, хоолойем таһа бажууһан мэтэ болоһон шэнэ самсынгаа дээдэ шагтые тайлахые һэдэн, гараа хүзүүндэ абашабаб. Тиигэхыем хараһан Балма басаган хажуудам эрээд: - Доржо-Палан, боли даа. Баарһамни, Галаһаа хайрлашоо гүш даа? Хүн өөрынгөө хубсаһа тайладаггүй юм. Галанш яшаха һэм. Энэ хубсаһаараа лагерьта ошоно аабза, - гэжэ намайе аргадаба.

Би номгорһон шэнги болоһооб. Тиигэжэ байтарнай, гэрэй үүдэн нээгдээд, Дууза Абидуевна гэжэ баншамнай боолототой нэгэ юумэ гартаа баринхай орожо эрбэ. Бидэнэр нэр-мэр гэдэн, багшайа гайхангыар харан, зогсообди.

Бүрхэгшэг байдалда маанадай ороһые тухайһан Дууза багша ээлжэ ээлжээгээр бидэниие шэнжэлэн хараад: - Таанар ягааба? - гэжэ асууба.

Хариусажа хүн оддобогүй.

Дууза Абидуевна нигэжэ хэлэбэ:

- Би лагерьта Галанай үмдэжэ ошохо хубсаһан тухай Тугутов түрүүлэгшэтэй хөөрөлдэһи хүм. Колхозой правленин мунгэ үгэхэдэ, нарторг Жэмбэ-Жамсатай суг ошожо, бэлэн хубсаһа албаабди. Зан, Галан, үмдэ!

Гэдэһэсэ хахартараа шахуу баярлаһан Балма хүхишэһэн дүү хүбүүндэ шэнэ хубсаһыень үмдэхүүлжэ эхилбэ.

Гоё хубсаһатай болоһон Галамнай бүри ядашоод, нэгэ бага хитэһэн, эрбэдэһэн мэтээр нишэ тийшээ хараашалан зогсобо. Эгээл энэ үедэ колхозой полугорка машина газарһаа дохёо үгэжэ, бидэшье лагерьта ошохоёо гарабабди.

Багшатаяа би гэртээ ошожо, юу хээгэ абабаб. Тиигээдые хоһын замда мордобобди.

Буруугай бэлшээрнээ гаража, холо ошожо үзөөгүй Галан бидэ хоёрто пионернүүдэй лагерьта түрүүшээр гайтай байба. Шэнэ заншалнууд, таниндаагүй үхибүүд, шанга гурим...

Горнын дохёогоор үлгөөгүүр бодоһонди, нэгэ сагта эдэлнэбди, элдэб нааданда ороһонобди.

Голой эрьдэхэ шугы соо ошоод һуухадаа, Галамни нигэжэ хэлэбэ:

- Хайшаа-газар гээшэб даа? Бүхы юумэн захиралтаар...

- Тиимэ, - гэжэ бинь зүбшөөбэб.

- Мүнөө мүнөө Татуурай эрьсэр заһаһа агнажа ябаа һаа, ямар гоё һэм!

- Бү хэлэ! Угайдахаһа Сагаан жалтын талханай үбһэшье түүжэ ябаа һаа, дээрэ һэн ха.

- Тиимэ, тиимэ!

Тиигэһээр Галан бидэ хоёр энэ пионерлагерингаа байдалда дадажа, ондоо колхозуудай үхибүүдтэй танилсаад, суг хамта наадаад, яһалашые гэмгүй, хүхиюун, дорюун, эндэ гэхэдэ,

ёһотой эздэ мэтэ болобобди. Спортивна элдэб нааданда хабааданабди, соёлон походто ябалсанабди. Минни зураг зурахадаа, Галамни барабан сохиходоо бэрхые пионервожатанууд мэдэжархибэ; намайе улаан булангай зурааша, Галамнием отрядтай барабаншан болгобо.

Номой хуудаһа ираһан мэтээр үдэр, хоногууд хойно хойноһоо хөдөржэ эхилбэ. Үдэр бүри Галанай сохихон барабанай дуун дор бидэ эбортэ сугларжа, тэрэ аялга доронь нэгэ тэгш алхаладан ябахадамни, махабад бэсэдмнай шилээд хүнгэн шэнги бандыг бэлэй.

Дашицыренэй Цыретор гэжэ намһаа аха классай хүбүүн бидэ хоёрто нимэ даабари үгтэбэ: Бавасап Абидуеван бэйһэн «Шаалай Шаанай хоёр» гэнэ шог ёгтотой үлгэрэн удхаар куклануудай жүжгэ табиһа.

Цыретор бидэ хоёр һанаа үшоодэ унабабди. Урда тэһи нимэ юумэ нэгэтэшье хэжэ үзөөгүй, жүжгэ гээшые муртэй мэдэхгүй бидэнэртэ гайтай байба. Тиибэшье Цыретор бидэ хоёр үдэр һүнигүй оролдожо, саарһаар куклануудые хээд, жүжгэ табибабди.

Пионернүүдэй лагеринихид тэрэ-ниемнай ехэл һонирхожо, нэрвемэ алыга ташалгаар угтаба. Энэ амжалтадаа бидэнэр яһала урмашаа һэн хабди.

Ахалагша классай хүбүүд, басагад, 9-дэхи, 10-дахы классархин сэрэгэн хэрэг шудалха, бага амата буугаар сагаалса буудаха, противогаз үмдэхэ, модон гранат шэдэхэ. Мүнөө минни һанахада, тэдэнэр ехэл дорюун, огсом хүхиюунууд бэлэй. Тэдэ хүбүүд, басагад олоороо суглараад, «Үглоодэр дайн болоо һаань...» гэжэ дуу хангиурдаха.

НЭГЭТЭ манай лагерини ахалагша Доржиде Дугаржабай Найданович Доржиев Улаан-Үдэ хотһоо эрһэн лекторые асарба гээшэ. Бидэнэршье столовынгоо газар ехэ багагүй олоороо сугларбабди.

Мүнөө һанахадамни, пиоргаар үндэр, нодэндөө шэл зүүһэн, ута һаглагар үһэтэй хүн лекци уншаһаа дүхэригэй тэгэндэ гараба. Гурбадахи пионервожата Намжилов Намсарай нигэжэ соносхобо:

- Улаан-Үдэһөө эрһэн уласхоорондын байдалые шэнжэлэгшэ Федот Тулохонвич Гордуев мүнөө маңда лекци уншаһан. Уласхоорондын байдал тухай. Шууянгүй һуугаад шагна.

Тэрэ лекцин удхые яһала һайнаар хадуужа абаа һэн хаб. Тиигээдые гайхал, һонирхолнишье ехэл ааб даа.

Лекцин дүүрэхэлээр, пионервожата Цырондондок Зятуев маанадые лекторэй урда жэрылгэн жагсааба.

Зятуев тэрэ лектортэ баярые хүргөөд, нигэжэ хэлэбэ:

- Манай ерээдүй улаан гвардеецүүд поэт Бата Базаровой зохоһон «Хасаан нуурай героинүүд» гэжэ дуу гүйсэдхэжэ, таңдаа бэлэг болгон барихань.

Лектор ехэл урмашажа, нодэ-нэйнгөө шэлые гартаа баряад, урдманай зогсобо. Бидэшье хоолойн хүрэхысэ дууладабабди:

Хада уулын орой дээгүүр
Хара манан хөөбэлзөө.
Хасан нуурай эрьс дээгүүр
Харин япон нэхэлзээ.
Заозерно сопкын
Саада бооридо

Номгон бэшэ, сүхалтай
Наада тэһэнь манай хүбүүд
Найдан байна хүсэндөө.

...Үглоодэрынь манай лагерини үхибүүд Мунхүүдэтэ хадаа аяншалгада ошообди.

Зунай саган һанхан хаһа. Шэнхэн нарһан, хуһан модонон хоншуу үнэр хамар тасаалан аһилна. Хаанашыбэ тоһшуул модо нүхэлжэ, тос-тос тоһшоно. Хүхын донгодоон тужа ойе сууряатуулан эдэлнэ. Тиигэжэ багтараа, тэрэ шубуумнай пиша-ганажа эхилбэ. Маанаһаа аха хоншьеб нэгэ хүбүүн нигэжэ хэлэбэ:

- Бороо орохонь даа.

ҮНЭХӨӨРӨӨШЬЕ огторгойн баруун хаяда бөөн хара үүдэ, сугларшоод, хаахар-баахар похой-нуудтал унжылдан, ямаршьеб хүрөөтэй тэрлнээр дүтэлжэ ябана хэбэртэй.

Уран горнын дохёо уданшьегүй хонгоо гоншээр эдэлжэ, бидэшье нэгэ газарта сугларжа эхилбэбди. Отрядууд хойно хойноһоо хадаһаа буужа оробо.

Эгээл энэ үедэ бороотой хүндэ дүһамнууд модонон наһаһаад дээгүүр тоб-тоб унажа захалба. Тиигэригэй хара хүншөөр хунагадаба. Һаяу хада гэрлэги, сэлмэг үдэр дунгыаржа байһан аад, харанхы болоһоно.

Хаанашыбэ холо бэшэ хүнүүдэй һүхирүдхэ гэнгэ дуудлаба. Харан гоншман, ахалагша руу ардаһадатараа гүйлдэжэ ябаба. Зариманинь хүүринүүдэ тайлаад, тархиноуды орсонхой Нүгөөдүүлын гөшүү-һэнүүдые толгой дээрээ арбагануула.

Томо хоёр бүргэд тэдэниие намнажа, шуумайн довтолно, дээшэ нивдэн гараад, дахин доошоо шулуун шэнгээр унаба.

Намсарай вожатанай бага аматань һомолхо зуураа, нигэжэ хэлэбэ:

- Байза, эдэ хүйхэриүүднэй нэгэ юумэ хээ хаш даа. Тэдэ бүргэдэй үндэгэ тэһэлээ гү, али уурхайнэй һандаргажа, дальбарааны абаа гү даа!

Аадаршые хүнгөөр адхарһандаа шааяшаба. Бидэнэршье лагерь тээшэ шардаһадатараа гүйлдэбэбди.

Лагерьтаа хүрээ эрэхэдэмнай, аадар бороошые арилла, зунай шанга паран яларшаба.

Бүхы лагерь дуу шуун гараба.

- Бүргэдэй хүбүү асараа!

- Томо гээшэнь!

Тиигэһээр байтар, үхибүүд нэгэ газартаа ошооршобо. Галан бидэ хоёр баһал ошообди. Ахалагша классууды Бальжитов Цымшилов гэжэ хоёр хүбүүд бүргэдэй саб сагаан томо дальбараа баринхай зогсоно.

Ахалагша пионервожата Доржиев хургааа едогонуулан, тэдэниие хараана:

- Энэ бүргэдэйнгоо дальбараае үтэр һөөргөн абашажа, уурхайдань хөгшэ Яажа байһан хүбүүд гээшэбта?

Тэдэ хүбүүд бүргэдэйнгөө тэрэ дальбараае абашаһан юм гү, али үгэ гү мэдэлгүйб.

... Үглоодэрынь столовын газар үхибүүд олоороо сугларшаба. Багшын эхэнэриүүд бархирадаһа. Эршүүдэй шарай барагар харанууд.

- Юун болооб? - гэжэ би хажуу дахи Галаһаа һэмээхэн хадхааб.

- Дуулаагүй юм аалһи? - гээд тэрэм нүшлэгэнбэ. - Дайн эхилээ хаяа.

Маанадые тарахашы.

Аймагай арадай гэгээрэлэй таһагые даагша Бальжинов (нэрэ алдарыень һананагүйб) манай лагерини тараа дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, фашист Германшын харата муухайгаар манай Эхэ орондо довтолһон тухай мэдээсэбэ.

... Иигэжэ бидэнэр пионернүүдэй лагерьта амаржа байтараа, тэрэ шэрүүн дайе угтаһан байһабди. хүрөөтэй бэлэй!

Доржопалан ДЫМБРЫЛОВ
1990 он.

Бүрхэд
Европын
Гара
Нэрэ
Үдэр
Үнэ
Үдэр
Мэнэ
Һууд
2-то
Хандама
вохой, 9 у
һуудалт
вохой үдэ
Иимэ үдэ
үлэдэжэ
бэри б
тарья
абажа
гэр балгаа
болодогг
омонтой ба
гараха, нүү
бууса тү
шые хүдөө
үһээс у
оруула. б
холо эльгэ
үдэшэхэ,
шуһа ха
үлэнүүд х
үүр хүнэй
харай му
3-да
Энэ һ
үүдэ да
манарай
шэн гэх
огторгой
Хутагын
мада мүрг
лууууд
сан таб
май түлөө н
ушуулж
жэ хүний
шаар бээ
май һайца
дэ, айра
ныне боло
һаад тод
үйлэнү
хубсаһа
барагшы
хэрэг үй
шынһе ун
ахлах, г
аһаа, ү
дасанай (А
шүүхэ, хү
ага, бэлб
май ушарха
дээр ошо
дэ, хутага бү
дэс дархал
дэ, хомһа
дэгт муу.
тэр хүнэй
май гараа м
гай 4-д
ш).
дэн хулгана
һаада һу
дэн хурса ү
дэ, Аюу
дэ, бурха

ХVII ЖАРНАЙ УЯАН ХАРА МОРИН ЖЭЛ

ХАБАРАЙ НҮҮЛ ХҮХЭ ЛУУ НАРА

Буряад лугэ	25	25	26	27	28	29	30
Европийн лугэ	6	7	8	9	10	11	12
Гараг Нэрэ Үдэр	Дабаа Лари понед.	Мягмар Марс Вторник	Лагда Меркури среда	Лурдэ Юпитер четверг	Баасан Солбон пятница	Бимба Сатурн суббота	Нима Наран Воскр
Үнгэ Үдэр	хүхэ нохой	хүхэгшэн гахай	улаан хулгана	улагшан үхэр	шара бар	шарагшан туулай	сагаан луу
Мэнгэ	9 улаан	8 сагаан	7 улаан	6 сагаан	5 шара	4 ногоон	3 хүхэ
Луудал	түмэр	огторгой	уян	уула	модон	хиш	гал

«ЗУРХАЙ» ХЭРЭГТЭЙ ГҮ?

«Бурхан угы, үзэлшэн - худалшан» - гэжэ мэнэ ная ябатаргаа, гэнтэ бүхы ябадал ябуулгаяа ганса газетын «Зурхайгаар» шийдхэдэг, мунхагай шэнжэтэйгээр нэгэ хнзаарһаа нүгөө захадань ябашадаггүй хаамнай, хайн бэлэй даа. Мүнөө олохон лэ зон «Зурхайда» этигэдэг болоһыень хотымнай парикмахернууд бэе дээрээ үзөөд, шуялдажа байна ха юм. «Энэ үдэр үнэ абажа болохогүй, үбшэн хүрэхэ» гэхэлээрнэ хэншье ерэхгүй, харин «үһөө абхуулахда, олзо зөөри ноураха, баяжаха» - гэһэн үдэртэ багтажа ядажа, түрсэлдэжэ байха. Хүн бүхэн ерээгүйгөө урид мэдээд, муу юумэндэ оронгүй, үшөө бэлэхэнээр баяжажа байха дуратайл хэн аабэд даа.

Хүн түрэлтэн урда сагта Эхэ Дэлхийтээ нэгэн, нии нямһа барисаатай, улаан худалаараа холбоотой байгаа. Нюсэгэн улаараа газараа гэгшхэжэ, тунгалаг уһаараа унда хэжэ, аглаг агаараар амижа, хоро холисогүй эдэртэй, архи тамхи үзөөгүй ябахдаа, бүхы табан мэдэрлэһынь, үшөө зургаадахитаяа һонороор хүдэлдэг байгаа. Үнэршэ хамартай, ханагдаагүй холоһоо һалхинайнь дорһоо, утанай үнэрнөө харанхы һүни дунда, харгыгүйгөөр талын дунда тобойһон ганса һэеы гэрые олохотой, хурса нюдэгтэй, мүнөөнэй дурамбайгаар харадаг шэнгээр дайдын захын юумые онигоод байха, һонор шэхэртэй, газарта шэхэеэ няагаад шагнахадаа, ябажа байһан морин сэргые дорьбоогоорнь дуулаад байха, үшөө зургаадахитаяа мэдэрл гэдэг Зүн бэлигынь онсо, хурса, зүрхөөрөө ерээдүйгөө мэдэрэдэг, зүүдэндэ урдахитаяа харадаг, байлай «Зурхайшы» хэрэггүй ябаа ха юм. Тиигэһээр, ябан ошон «болбосон» байдалтай болохо тумаа эдэ бүгдэнь мохожоо гэшэ аабэд даа. Тиибэшые толгойдонь тодохдоод байһан тойд тодохые тодожо, ехэ аюулые уртажа, хүнэй сэдхэл соо нэгэ ямар бэ даа тэмдэг үзэгдэмтүү байдаг. Гэнтэ ягаашыегүй баятараа, залгаа хубилха, муугаар зүүдэлхэ, али нэгэ хэхээ байһан хэрэг ябуулгада дотороо дургагүйлэхэ; «зоосоомни нэгэл тиимэ, ямар бэ даа байгаа хэн» гэдэг ушар миинтэ бэшэ. Эсэгын дайнай үедэ эхын зүрхэн хубүүнэйнгээ аюулаа орохые тухайлаад лэ байдаг хэн гээд бэшэдэгшые, хөөрэдэдэгшые гэшэ. Сэрэгшын сэдхэлдэ өөртэньшые нэгэ тэмдэг үзэгдэдэг байгаа. Минии ахай сэрэгтэ татагдаад, нютаһаа гаралган дээрээ, һүүлшын дабаанай оршондо газараар хульбэржэ байжа, ехээр гасалган уйлаһан ха. Эхэ нютагаа, эжидээ бусаагүйгөө мэдэһэн болоно, бусаагүй даа. Урдахитаяа мэдээд, зохистой үдэртэ, хайн зүг руугаа сэржэм үргүүлжэ, ханагааа заһаад ябахые олон хүнэй оролдодогшы үнэн. Хана гэгшэ хүсэтэй, этигэһэн хэрэг бүтэсэтэй байдаг. Тиимэһээ «Зурхай» хэрэглэхэ саг болоно. Мүнөө үедэ газетэдэ, телевиденидэ гарадаг «Зурхай» хараад үзэе; жэшэнь: «Монгол нарын 11-нэй үдэр, гурбан гарагта үнэ абажа болохогүй, үбшэн хүрэхэ» гээд сэхэ хэлэгдэнэ. Энэмнай газар дэлхэйдэ ажаһуудаг бүхы зондо,

хүн бүхэндэ хабаатай болоно. Тээд хүн бүхэн яашые адлиханууд бэшэ гэжэ эли. Өөр өөрын түрэн үдэртэй, хайн муу гарагтай, тусхай мэнгэтэй, ямар бэ даа хуудалтай. Иимэһээ газетын хэлэгшэдэ этигэхэнь бэрхэ. Энэ ушарта хүн сэрэхэжэ болохо; үнэншөөгүй һаа, бү харга лэ! - гээд. Тээд бүхы республикымнай ноуер боложо байһан, газетэдэ, телевиденидэ соносхогдоно ха юм. Яагаад дуулангүй, харангүй байхабши. Халташые һаань хаймадажа, хулгай нюдэндэ торсолдоод гү, али шэхэнтэй үзүүртэ шэбшэгдээд, «энэ үдэр үнэ абахада муу» гэжэ ехээр бэшээр, халта хулга, наахануур сэдхэлдэ орон алдаба гэшэ. Тэрэ хүн үһөө абхуулаад үбдэшэбэ гэлэй. Нэгэжээр үбдэдэг, нүзэгөөр эдэгдэдэг - гэшэмнай гаража ербэ. Тиимэһээ хүнэй сэдхэлдэ ямар нэгэн нэгэжэ түрүүлхэ гэшые зүб гэхын аргагүй. Зүгөөр «Зурхай» бултынь худал, буруу гэхээ һананагүйб. Нэгэтэ, үнхэн «Буряад үнэндэ» уншаа бэлэйб. «Дасан дуганһаа дууль хуудаг, онсо байдалтай талын малшан намда «Зурхай» хэрэгтэй гээб. Ганса энэ малшанда бэшэ, хото-городто хуудаг намдашые байһал хэрэгтэй. Нара үдэрөө һамараад Дүйсэһөө алдажархи хагүйнхине гү даа, али аятай хайн буян хэшэгтэй «Дашаниматай», «Бальжаниматай», Бурхан сахюусанай буудалтай үдэрнүүдые мэдээд ябаха шухала. Мүн харша «тэрсүүд», «модон хохи» гэһэн үдэрнүүдтэ мэдэжэ байжа зүршэлдөөд яалайб. Зүгөөр энэ «Зурхаймнай» нарин нягтаар ёһо руунь гаргаатай байха болоно. Энэшыне бэлдэдэг хүн бэлдээ харюусалгынь даажа, нэрээ толлохонь шухала. Иимэ хүн тусгаар мэргэжэлтэй байхань дамжаггүй. Би өөрөө бэе дээрэ мүнөөнэй «Зурхайн» онсолгододоггүйнь үзэһэн байнаб. Еши-Лодой Римбүүшэ багшада субаргын арамнай үдэр гаргуулхаданни, газетын «Зурхайгаар» «Тэрсүүд» үдэр тудалдашаба. Тиихэдэнь Римбүүшэ багшадаа - энэ үдэрнай «Тэрсүүд» байнаб гэжэ «паалхаджархөөд», аягүйшгэ байдалдаа ороо бэлэйб. Ганса энэ бэшэ: түрэ хэлгэн, хүдөөлүүлэгэн, сагаа хүргөөн онсолгододоггүй. Тэрэшые зүбөөрөө. Үдэрнын гаргахын түлөө түрэн үдэрнын, зүгын, гарагын гэхэ мэтэ гансал энэ хүндэ хабаатай олон мэдээүүд заабал хэрэгтэй. Энэ мэтын хүнэй хубийн хэрэгтэ хабаатай үнэ абалган, хюмна тайралган, түрэ хурим, хүдөөлүүлэгэ, гүрэм гаргалга, лусууд тахилга гэхэ зэргые орхёо һаа дээрэ хаш даа. Иимэ хэрэгүүдые хүн өөрынгөө бэе дээрэ одо заяандаа онсолдуулан ябуулгаяа хээ һаань зохистой. «Зурхайһаа» боложо «нигэшооб, тиигэшооб, пял худал байгаа» гэжэ гомдол барижа, зарга хэжэ ябахгүйнь сохом. Заргаша хүн үсөөн үгэтэй байдаг, олые дуугараад, өөрынгөө хэлэндэ орёолдохогүйн түлөө «Зурхай» үсөөн үгэтэй, тобшохон байгаа һаань дээрэ. Иимэл даа минни һанамжа. Яагаа һаа хэн хэндэ зохисотой байхаб гэһэн тол лэ өөрынгөө бодомжые бэшэһэб.

2-то хуушанай 25-най Хандамаанарай үдэр. 9 улаан мэнгын, хуудалтай үдэр. Луу нохой үдэр тудахадаа, хохи гэхэ гү, али тон муу үйлэдэжэ болодоггүй. бэри буулгаха, наһа таряа тариха, мал абажа, нэрэ соло гэр балгаһа бодхоожо болодоггүй. тон муу болонтой байдаг. Гадна гараха, нүүхэ, шэб шэнэ бууса түхээрхэ, наһа шые хүдөөлхэ, суглаа оруулаха, бага хүүгэдые эхоло эльгэхэ, хүбүүдые үдэшэхэ, үри зээлиэ шуһа ханаха, төөнэхэ үйлэнүүд хориолтай. **Удэр хүнэй үнэ абаа һаа, харай муудаха.**

3-да хуушанай 25-най Энэ нарада 25-най дабхасалдаба. дамаанарай үдэр. хэһэн гахай, 8 сагаан огторгойдо хуудалтай Хутагын хурса үдэр. лусууд, эдэй тэнгэри сан табиha, амгалан түлөө ном уншуулаха, уншуулжа, эльбэ да- хэз хүниие бараалхаха, нааар бэе арьбадхаха, хэрэг үйлэдэхэ, модо гэһын унагааха, ном эхилхэ, газар малтаха, зураха, үбшэ аргалжа дасанай (дуганай) нуури нүүхэ, хүншүү хөрбоһо бэлбэһэн хүнэй ушарха, замда гараха, хутага бүлюүдэхэ, эри- дэрхалха, эм най- хюмна абаха мэтын үдэтэ муу.

Удэр хүнэй үнэ абаа һаа, харай муудаха.

4-дэ хуушанай хулгана, 7 улаан мэн- гана хуудалтай үдэр. хурса үдэр. Бурханда Аюушын һахил бурхан, сахюуса,

тэнгэри, лусууд тахиha, Нарада, нарада, бусад юртэм- сэнүүдтэ шүтэхэ, абаһанаа бусааха, газар хахалха, тараг бэрхэ, айраг халааха, хараал дараха, наһанай хүсэ арь- бажуулаха, эм, аршаан най- руулаха, юумэ худалдаха, худалдажа абаха, гэрэй нуури табиha, аршаанаар бэе арюуд- хаха, түрэхидэй хоорондохы холбоо бэхижүүлхэ, дасан (дуган), субарга арамнайлаха, буян үйлэдэхэ, уранай ажал эрхилхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Зүгөөр үхибүү хүлдэ оруулаха, хүншүү хөрбоһо гаргаха, ехэ уһа гаталха, загаһа бариха, дайсаниие дараха, дошхон газар номгодохо, хубаг малтаха, тангариг үргэхэ, мал үүсэлхэ, мал эмнихэ, шуһа ханаха, замда гараха, хубсаһа эсхэхэ мэтын үйлэнүүд сээртэй.

Энэ үдэр хүнэй үнэ абаа һаа, зол ушарха.

Гарагай 5-да хуушанай 27 (майн 9). Бүгэдэ арадай Илалтын һайндэр. Улагшан үхэр, 6 сагаан мэнгын, хада уулада хуудалтай үдэр. Луу нарада үхэр үдэр тохёолдоходоо, тэрсүүд гэхэ гү, тон муу, харшалдаһан үдэр гэгдэдэг. Иимэ үдэр алибаа хайн үйлэ үйлэдэжэ отго болохогүй. һануулбал, шэнэ гэр баряа һаа (шэнэ һэеы гэр табяа һаа), эзэдын һалаха, һандарха аюултай; бэри буулгаа һаа, үбгэнһөө һалажа ошохо шалтагаан боложо үгэхэ; дасан (дуган) баряа һаа, тэндэнь лама хубарагууд үлэхэгүй; замда гараа һаа, хулгайшад дээрмэшэд ушарха; таряа тарихал, тэрэнь гаидаха; нэрэ, алдар олоһон хүн доройтохо; үхэр, мори нэгэ газарта суглуулбал, тэдэнь таража үгы болохо; хэшгэ дуудабал, даллага абабал, юншые болохогүй, хэшгэй бурхан ерэхэгүй. Тиимэһээ эдэ бүгэдэ үйлэнүүд хоригдохо зэргэтэй.

Иимэ муу үдэр хүнэй үнэшые абалтагүй.

Гарагай 6-да хуушанай 28 (майн 10). Шара бар, 5 шара мэнгын, модондо хуудалтай үдэр. Бурхан, сахюуса, тэнгэри тахиha, сангарил зураха, маани сахиha, даллага абаха, эм найруулаха, дасан (дуган), субарга арамнайлаха, абаһанаа бусааха, урлаха эрдэмдэ зураха, модо нуулгаха, гэрэй нуури табиha, шэнэ газарта бууса түхээрхэ, дасан (дуган), сэргэ бурхан арамнайлаха, ном оршуулаха мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Харин хубсаһа эсхэхэ, оёхо, шэрдэг бүрихэ, бэри буулгаха, наһа барагыше хүдөөлхэ, худалдажа абаха, газар хахалха, шулуу шорой хүдэлгэхэ, худалдаа наймаа хэхэ мэтын үйлэнүүдые тэбшэхээр.

Энэ үдэр хүнэй үнэ абаа һаа, хэрүүл шуужан болохо.

Гарагай 7-до хуушанай 29 (майн 11). Шарагшан туулай, 4 ногоон мэнгын, хиндэ хуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, үргэл үргэхэ, тантрын таринуудые уншаха, даллага абаха, дасан (дуган), субарга бариха, дайсаниие болон ада шүдхэр, хулгай дээрмэ номгодохо, номнол хэхэ, эм найруулаха, даллага абаха, шуһа ханаха, төөнэхэ, үгэлгэ үгэхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Гэхэ зуура сэржэм үргэхэ, үзэл үзэхэ, тангариг үргэхэ, суглаанда сугларха, үхибүү хүлдэ оруулаха, бага хүүгэдые гэрһээ холо эльгэхэ, бэлбэһэн эхэнэрэй гэртэ орохо, үнэеэ угааха, сангарил зураха, маани сахиha, нүүхэ, бэри буулгаха, наһа барагыше хүдөөлхэ, юумэ худалдаха, худалдажа абаха, андалдаа хэхэ, багшада шаби боложо орохо мэтын үйлэнүүдтэ хатуу гэнэ.

Энэ үдэр хүнэй үнэ абаа һаа, хүнэһэн зайлажа төөрихэ.

Гарагай 1-дэ хуушанай 30 (майн 12). Дүйсэн үдэр. Сагаан луу, 3 хүхэ мэнгын, галда хуудалтай үдэр. Бурханда мүргэхэ, зальбарха, дайсаниие болон ада шүдхэр номгоруулаха, хяһа гаргаха, эм найруулаха, эм залаха, лусууд тахиha, уһан балин (чавдор), лусуудай балин (лудор) гаргаха мэтын үйлэнүүдтэ хайн. Гэбэшые тэнгэри тахиha, шулуу шорой хүдэлгэхэ, модо хюрөөдэхэ, сабшаха, абаһанаа бусааха, газар малтаха, ном оршуулаха, мал үүсэлхэ, онгосо, һала дархалха, модон тээрмэ, хүүргэ бариха, шуһа ханаха, төөнэхэ, хурьһэ зөөлэрүүлхэ, хүниие зобоохо, хадаг табиha, бэри буулгаха, хурим түрэхэ, наһа барагыше хүдөөлхэ мэтын үйлэнүүдтэ хайн.

Энэ үдэр хүнэй үнэ абаа һаа, эрлигтэй ушарха.

Дамбинима ЦЫРЕНДАШИЕВ.

ТЕПЛЫЕ ЛАДОНИ И ДРУЖБЫ

В правлении Союза писателей России состоялось представление новой книги, "Мои друзья - мои живые боги" известного бурятского общественного деятеля, философа, поэта Матвея Рабдановича Чойбонова.

Вел встречу секретарь правления Союза писателей России Николай Переяслов, в обсуждении приняли участие секретари правления Союза писателей России - Бронтой Беджуров (Горно-Алтайск), Геннадий Иванов (Москва), Евгений Юшин (главный редактор журнала "Молодая гвардия"), Виктор Смирнов (председатель правления Смоленской писательской организации), Валерий Рогов (Москва), члены Высшего творческого совета - Ванцети Чукреев и Николай Сергванцев, писатели Александр Лысенко (г. Орел, издательство "Вечные воды"), Михаил Числов, Галина Чапчухова, Валерий Шашин, Иван Тертычный, Валерий Хатюшин, Валентин Качев (София), фотохудожник Виктор Усков, также представители бурятского землячества Сергей Босхолов, Принлай Дармаев и многие другие.

Приехала и выступила заместитель главы Смоленской областной администрации Раиса Ивановна Захаренкова.

Несколько часов в торжественном зале правления шел серьезный разговор, взволнованный, профессиональный, о поэзии, судьбе переводческого дела. А на другой день праздник новой книги продолжился в Доме национальностей, что на Ново-Басманной, и к обсуждению подключился уже и ректор Академии поэзии Валентин Устинов...

Об истории появления на свет книги Матвея Чойбонова "Мои друзья - мои живые боги" рассказывает председатель правления Смоленской писательской организации Виктор Смирнов:

- Вряд ли я ошибусь, если скажу, что когда волею судеб трещат по швам и рушатся великие империи, то больно, в первую очередь, наиболее отзывчивым на зло и добро сердцам поэтов. И эти раненые сердца родственно тянутся друг к другу через черные рвы и бездонные пропасти, чтобы, соединяясь в братской любви, петь о вечном. Слагать гимн свету, гнать прочь тьму. Обожествлять то, что не поделить никакими, пусть даже самыми строгими государственными, национальными или религиозными межами. Настроить струны души на ту мелодию, которая сближает, а не разделяет.

Мне, сыну родной до слез Смоленщины, посчастливилось побывать во многих ближних и дальних уголках СССР, а потом уже России. Одно перечисление этих, ставших мне дорогими, мест заняло бы не менее страницы. А вот солнечную Бурятию как-то не удалось увидеть воочию. И какова же была моя радость, когда в Москве, в Союзе писателей России, меня познакомили, не побоюсь этих ответственных слов, с великим сыном Бурятии, талантливым певцом, известным философом, религиозным и общественным деятелем Матвеем Рабдановичем Чойбоновым. Он поразил меня могучим своим телесным и духов-

ным обликом. Из-за очков прямо в мою душу взыскательно и как-то по-детски доверчиво глядели глубокие и добрые глаза этого несокрушимого богатыря с бессмертных берегов Байкала. Первые же мудрые слова, вдохновенные стихи, прочитанные им тогда, мгновенно и, как оказалось, навсегда сблизили нас. Мы, дети двух древних народов, двух знаменитых земель, крепко обнялись и побратались. И поклялись непременно навестить друг к другу в гости.

А вот тут как раз родимую смоленскую землю благодатным летним солнцем озарило девяностолетие ее великого сына, к сожалению, рано ушедшего от нас, Александра Трифоновича Твардовско-

го. Стоит ли удивляться, что Матвей Рабданович охотно откликнулся на мой зов и вместе с большой и представительной делегацией писателей Москвы, Пскова, Орла, Калуги, а также дружественной Сирии прибыл в город-герой Смоленск.

Излишне говорить, столь великая и почетная роль отводилась каждому участнику этого незабываемого всенародного литературного торжества. Однако не покривлю душой, утверждая: облаченный в свое оригинальное национально-религиозное одеяние, одухотворенный именитый посланец Бурятии просто-напросто покориł смолян. Его высокие, как полет орла, речи, его чистые и светлые, как глубины Байкала, стихи не могли не пленить наши еще убитые современными дьявольскими происками, коими кичится всемогущий "ящик" сердца.

И как-то само собой родилась мысль: во имя негасимой дружбы братских народов, во имя великой и неделимой России издать в одном из ее самых русских, самых старинных, самых героических городов - Смоленске книгу стихов крылатого акына Бурятии Матвея Чойбонова.

И как прекрасно, что между Смоленском и Улан-Удэ светлым и добрым связующим звеном стала матушка Москва. Именно здесь, в Союзе писателей России, во время одной из наших традиционных творческих встреч, талантливый московский поэт Иван Тертычный сказал высокому гостю из Бурятии,

что сочтет за честь перевести превосходные стихи на русский язык. Так оно, слава Богу, и вышло. Думаю, что лучшего переводчика Матвей Рабданович с огнем бы не нашел.

И вот эта, выпорхнувшая из ладоней дружбы двух городов книжка "Мои друзья - мои живые боги" недавно была представлена на литературном вечере в Москве, на Комсомольском проспекте, дом 13. Ни в коем случае не навязывать никому своего "священного" мнения, однако скрыть гордости и радости не удалось: сборник сей в своем единичном экземпляре уникальнейший. И не только по жесточайшему совершенству, само по себе является редкостью в наше падкое на пошлость и пиющую бездарность время, еще и в другом, может быть, менее важном. Книжка несет в себе лучезарный и огромный волюнтаристический смысл. Она первая ласточка объединяет братских народов Руси на братской, радугой сверкающей небесах, орбите Поэзии.

Теплые ладони дружбы. Как не хватает сегодня многого в далекой России! Да, пожелать всему нашему грешному миру

Е. ГОЛОСОВ
редактор-составитель
"Вестника" Союза писателей
г. Москва.

АРАДАЙ АМАН ЗОХЁОЛ ДУНДАРШАГУЙ

Буряад Республикын 120 жэлэй баян түүхтэй Үндэһэтэнэй номой сан эрдэм хуралсаһаи, соёлой болон мэдээлэл томоохон түб болоно. Хизаар оройной болон үндэһэтэнэй номой танаг Буряад оройдо ажаһуудаг арадуудай түүхэ, соёл, уран зохоёл хүтжөөх, уршаһаадаг дэлгэрүүлэх ажал хэрэг эрхилжэ байдагынь олондо мэдээжэ. Энэ дэмбэрэлтэй хэрэгые улам үргэдхэхэ, нарижуулахэ зорилготойгоор «Сагаан Дали» гэжэ нэрлэгдэһэн Этиопедаборатори эмхидхээ һамди.

Монгол туургатанай нэгэн болохо буряад яһатан хэр угһаа хүдэлмэриншэ, сэгэн нэрлэгдэн, тэсэбэри хатуужалтай, даруу даамгай түрүү зэргин үндэһэтэн.

Буряад Республикын Үндэһэтэнэй номой сан буряад арад тухай, түүхэ, уран зохоёл болон бэшэшые зүйдэ хабаатай эгээ баян жасатай. Бүгдэ буряадуудай гурбадахи хуралдаанда зориулажа эмхидхэгдэһэн «Буряад арадай түүхэ, соёл» гэхэн выставкэ харалган уршаһаадай анхарал һайшаалда хүртэһэн юм.

Сагай ошохо бүри шаһалмаар юмэн олон тодорно. Ехэнхи залуушуулай, дундашые үеын зон түрэл хэлэн дээрээ хөөрөлдөнэгүй, еһо заншаалаа муугаар мэдэнэ. Эртэ урда саһаа арадаймнай пангиннаар сахижа ябаһан алтан дуһалнууд аман зохоёлод үргэнээр нэбтэрэн оройһон гэгшэ. Арадай хүмүүжэл хадаа хүнэй байгаалтай холбооо нягтаар баримтаһан, үе сагта элэхэгүй һургааг заабарн байгуулажа шадаа. Мүнөө сагта арадай педагогикын ухаа шанар, мүн үүргэнь сэргэһэнэгүй. Инмэла дээрһээ Буряад Республикын Үндэһэтэнэй номой сангай эдэһитэд хуралсаһай болон соёлой эмхи зургануудай, багшанарай, уран зохоёлодог, эрдэмтэдий ажалые нэрлэгдүүлжэ, эмхидхэлэй

болон мэдээсэлэй түбэй ажал ябуулжа байнаби. Энэ хүмүүжүүлгын ажаалда хэрглэхэ жаса: справочнигууд, номууд, эдлэе этнографическа материалууд нэн түрүүн суглуулагдана. Этнопедагогик, этнопсихолог гэхэн библиографическа танибаринууд бэлдэгдэхээр түсбэлэгдэнэ. Шэһэ номуудтай танилсага, һонин уулзалганууд олоной хабаатайгаар үнгэргэгдэнэ. Жэшээлэн хэлэхэдэ, үнгэргэгшэ жэлдэ регион хоорондын ухаа шанартай үдэшэ уршаһаадай үндэр сэнгээтэдэ хүртөө.

Агын округой мэдээжэ багша Буда-Ханда Цырендоржиевагаи бэшэһэн «Хүн болохо багаһаа» гэхэн номтой танилсага олонийтэдэ халуутдаа.

Тинххэдэ, апрелин 16-да Хоца Намсаревай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй академическэ драмын театрай Музейн директор Валентина Дамдинова Бабуевагай «Мир традиций бурят» гэхэн номтой танилсага үнгэргэгдэбэ. Энэ үдэшэдэ энэ номой эрдэмэй талаар редактор хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор, профессор С.Ш. Чагдуров, редакторнууд Д.С. Цыбенова, Д.Д. Дамдинова, Буряад драмын театрай директор Д.Н. Сулымов, Буряадай педколледжийн багша - «Заяанаймнай заншал» гэхэн номой автор Батажаргалан Сэрэгмаа, номой автор Буряад Республикын соёлой габыяата хүдэлмэриншэ В.Д. Бабуева, Россин габыяата артист О. Бабуев, эрдэмтэд, багшанар, соёлшод, манай республикын, Усть-Ордын болон Агын округой номой сангай библиографууд хабаадаа. Энэ үдэшые Үндэһэтэнэй номой сангай хүдэлмэриншэ Р.Г. Батомункуева, О.Ж. Рыженова гэгшэд хүтэлбэрлөө.

Уршаһаадаймнай туршаһануудһаа

«ЯБАГАН ШУЛАГУУД»
Хабарай гулаахан наранга шаруулан,
Хүгшэрһэн үбэлэй толгойнь үбдэнэ,
Һубарилдан сагай ошоһые һамаруулан,
Хүмэгхэ соогоо шодоншишь уһатана.
Хабарай хэршые орожо ерээ һаа,
Һалхитай гэгшэнь, газар шэмэрүүхэн,
Хадамайгаа хэршые орожо ерээ һаа,
Харюусалгатай гэгшэнь, досоомни хүлгүүхэн.
Зүүнһээ дамжан, тэнгэрийн зүйдэл
Зоонэ харанхы, баруулжаа яаран,
Золгохоёо басагаһанай хубүүнтэй байһангал,
Зогсоно улайн, эшэһэнгэл ягааран.
Мүлһэлиг жэжэхэн саһаханууг хуигэнэ,
Мүнгэһэн, толотон агаарта һуигэнэ,
Минишые шюур, газарайшые шюору
Мүргөөд мүшэтэнэ, саһахан шюору.
Һамгатай болоод ябахадамни, басагай,

Һанаархаһангал юунгэшые һаа алгаһангай,
Али магад, зүрхэмни тэршээжэ,
Аляхан хаһаа гурсажашые болоо шюу.
Һабша талаяа сэгсэгээр хушажа,
Һамжаа талм ягаарашые эшмэгшэ,
Һигүүлэхэ үнэрээр тунан анхилал,
Һарата гэлхэй ягаарашые сэлэмгэлэ,
Хүнэй һанан түргэн гаа -
Һөөргөө түрэн богдогор һайб,
Энээхэн бэе бэелжэ,
Эрьежэ гэлхэйгээ түрэдэг һайб,
Эхэнэр зон элдэбтэй,
Эльгэ зүрхэн шуналтай,
Эршүүл баһал һэдэбтэй,
Эгээл түрэдэггүйнь харамтай.
УЛААЛЗАЙ
Хүйтэн һалхин наранда
Хубилан үнгөө буураашые,
Хонхо болон хахараашые,
Дүүрэн хуби завгайтай,
Дандаа угаа дамжаха,
Дүүрэн үринэр, жаргалтайш.
А-Б. ДАШИЦЫРЕНОВ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Генеральная директория - ахамад редакторай уялга дүүргэгшэ Б.М.Ж. БААДАНОВ. Харюусалгата секретарь Д.Д.ЭРДИНИЕВА.</p>	<p>Манай адрес: 670000, Улаан-Удэ хото, Каландаринвиллин үйлэс, 23, Хэблэлэй байшан "Буряад үнэн". E-mail: unen@buryatia.ru.</p>	<p>Газетэ хэблэлэй 4 хуудалан хэмжээтэй. Индекс: 73877. Хамтын хэбэг - 52 300. Хэблэлдэ гушаагдаһан саг - 17 00.</p>	<p>"Республиканска типографи" гэхэн АО-до газетэ 7600 хөнгөөр хэблэлдэ. Директорийн телефон: 21-40-45. Б-0165-дахи номертойгоор бүрхэхэдэ абтанхай.</p>
<p>Хэблэлэй байшанай телефонууд: генеральная директорий - ахамад редакторай - 21-50-96, приёмнын - 21-54-54 (факс), тел. директорий 1-дхи орлогшо - ахамад редакторай орлогшын - 21-68-08, ахамад редакторай орлогшынорой - 21-64-36, 21-33-61, секретариатай - 21-50-52; танагууд: экономикын болон политикын - 21-63-86; соёлой болон түүхын - 21-60-21; «Морин хуур», «Вершины» журналнуудай - 21-55-97; залуушуулай, оюутандай ажабайдалай болон олонийтын хүдэлмэрини, «Одон» журналай редакция - 21-54-81; мэдээлэлэй - 21-67-81, спортын - 21-54-93, рекламн - 21-62-62, коммерческэ ажалай - 21-55-97; компьютерна түбэй - 21-66-76, бухгалтерийн - 21-23-67.</p>			
<p>Редакцияда ороһон материалнууд шүүмжэлэгдэгдгүй, мүн авторнуудтань бусаагадаггүй.</p>		<p>Тоонуудай, бодото баримтануудай, хүнэй, нотагай нэрлүүлгэ бэшэһые хазагайруулан ушарта авторнуудын харюусалгатай Редакциян һанамжа авторайхитай агли бэшэ байжа магад.</p>	